

**Program
cezhraničnej spolupráce
Poľsko – Slovenská republika
2007 – 2013**

23. november 2007

OBSAH

1	VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE O PROGRAME	4
1.1	Spoločný proces programovania	4
1.2	Programové územie	5
2	SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA	6
2.1	Prírodné prostredie	7
2.2	Dopravná a komunikačná infraštruktúra	11
2.3	Hospodárstvo	12
2.4	Obyvateľstvo	15
2.5	Turizmus	18
2.6	Historické a kultúrne dedičstvo	19
2.7	Kontextové ukazovatele	20
2.8	Analýza SWOT	22
3	SKÚSENOSTI S CEZHRANIČNOU SPOLUPRÁCOU	24
3.1	Program PHARE CBC	24
3.2	Iniciatíva Spoločenstva INTERREG III A	25
4	SÚLAD PROGRAMOVÉHO DOKUMENTU S POLITIKAMI SPOLOČENSTVA A NÁRODNÝMI POLITIKAMI	26
4.1	Súlady s politikami spoločenstva	26
4.2	Súlady s národnými politikami	29
4.3	Súlady s inými Operačnými programami	30
5	STRATÉGIA	34
5.1	Spoločná cezhraničná stratégia	34
6	PRIORITNÉ OSI	37
6.1	Popis prioritných osí a oblastí podpory	37
6.1.1	Prioritná os I: Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry	37
6.1.2	Prioritná os II: Socio-ekonomický rozvoj	42
6.1.3	Prioritná os III: Podpora miestnych iniciatív (Mikroprojekty)	48
6.1.4	Prioritná os IV: Technická asistencia	51
6.2	Kategorizácia zoznamu intervencií	53
7	FINANČNÝ PLÁN	59
7.1	Ročný finančný príspevok z ERDF	59
7.2	Príspevok Spoločenstva, národné príspevky a miera príspevku z ERDF	59
7.3	Indikatívne rozdelenie príspevkov Spoločenstva podľa kategórií	60
8	SYSTÉM IMPLEMENTÁCIE	61
8.1	Úroveň programového riadenia	61
8.2.1	Aktivity riadiacich štruktúr	62
8.2.2	Riadiaci orgán	62
8.2.3	Certifikačný orgán	63
8.2.4	Orgán auditu	64
8.2.5	Kontrolné orgány	65
8.2.6	Info body	66
8.2.7	Regionálne kontaktné body	66
8.2.8	Spoločný technický sekretariát	66
8.2.9	Monitorovací výbor	67
8.3	Monitorovací a hodnotiaci systém	68
8.4	Finančné riadenie	69
8.4.1	Finančné toky	69
8.4.2	Finančná kontrola	71
8.5	Procedúra žiadostí, hodnotenie a realizácia projektov	72
8.5.1	Príprava žiadostí	72
8.5.2	Predkladanie žiadostí	73
8.5.3	Formálne hodnotenie projektov	74

8.5.4. Hodnotenie oprávnenosti	74
8.5.5. Hodnotenie kvality	75
8.5.6. Rozhodnutie o spolufinancovaní a podpísanie zmluvy	75
9 PUBLICITA A ŠÍRENIE INFORMÁCIÍ O PROGRAME	76
10 IT ÚDAJE A POSTUPY VÝMENY POČITAČOVÝCH ÚDAJOV MEDZI EURÓPSKOU KOMISIOU (EK) A ČLENSKÝMI ŠTÁTMI	78
11 ZÁVERY HODNOTENIA EX-ANTE A ODPORÚČANIA A INFORMÁCIE NA ZÁKLADE HODNOTENIA ENVIROMENTÁLNEJ STRATÉGIE	79

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Dĺžka vodovodných potrubí pitnej vody a kanalizačnej siete	8
Tabuľka 2	Čističky odpadových vôd.....	9
Tabuľka 3	Podiel obyvateľov napojených na čističky odpadových vôd v štátoch Európskej únie	9
Tabuľka 4	HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily (PKS) (v EUR)	12
Tabuľka 5	HDP na obyvateľa v Poľsku a Slovenskej republike (v EUR)	12
Tabuľka 6	Štruktúra zamestnanosti	14
Tabuľka 7	Veková štruktúra obyvateľstva v roku 2004.....	16
Tabuľka 8	Celková miera zamestnanosti	16
Tabuľka 9	Miera urbanizácie v prihraničnom regióne v Poľsku a Slovenskej republike	17
Tabuľka 10	Miera urbanizácie v štátoch Európskej únie	17
Tabuľka 11	Miera nezamestnanosti v % ku koncu sledovaného mesiaca ...	18
Tabuľka 12	Kontextové ukazovatele	20
Tabuľka 13	Ročný finančný príspevok z ERDF.....	59
Tabuľka 14	Príspevok Spoločenstva a národné príspevky (v EUR)	59

1 VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE O PROGRAME

1.1 Spoločný proces programovania

V roku 2005 začali prípravy Novej finančnej perspektívy Európskej únie 2007-2013. V novom programovom období sa Iniciatíva Spoločenstva INTERREG zmení na Cieľ 3 Kohéznej politiky EÚ označený ako Európska územná spolupráca (EUS). Jedným z prvkov EUS je cezhraničná spolupráca, zameraná na rozvoj cezhraničných aktivít v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti, prostredníctvom realizácie spoločných stratégií v záujme trvaloudržateľného územného rozvoja.

Práce na príprave programového dokumentu poľsko-slovenskej spolupráce v rámci Novej finančnej perspektívy boli zahájené v decembri 2005 stretnutím zástupcov Ministerstva regionálneho rozvoja Poľskej republiky (Riadiaci orgán) a Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (Národný orgán).

V januári 2006 bola vytvorená Pracovná skupina reprezentovaná zástupcami:

- Ministerstva regionálneho rozvoja (Poľská republika), Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR (Slovenská republika);
- Spoločného technického sekretariátu Programu INTERREG III A PL-SK;
- Maršalkovských úradov nasledujúcich vojvodstiev: Podkarpacie, Małopolskie a Śląskie (Poľská republika);
- Vyšších územných celkov: Žilinský kraj a Prešovský kraj (Slovenská republika);
- Euroregiónov: Beskidy, Tatry a Karpacki (Poľská republika).

Stretnutia Pracovnej skupiny sa uskutočnili v nasledujúcich termínoch:

- 30.-31. január 2006 Bratislava – prvé stretnutie poľských a slovenských členov Pracovnej skupiny;
- 16.-17. marec 2006 Krakov – druhé stretnutie poľských a slovenských členov Pracovnej skupiny;
- 10.-11. máj 2006 Turčianske Teplice (Žilinský kraj) – tretie stretnutie poľských a slovenských členov Pracovnej skupiny;
- 13.-14. júl 2006 Myczkowce (Podkarpacie vojvodstvo) – štvrté stretnutie poľských a slovenských členov Pracovnej skupiny;
- 2.-3. august 2006 Bratislava – pracovné stretnutie zástupcov Ministerstva regionálneho rozvoja Poľskej republiky, Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a Spoločného technického sekretariátu;
- 9.-10. august 2006 Varšava – stretnutie poľských členov Pracovnej skupiny;
- 23.-24. august 2006 Vyšné Ružbachy (Prešovský kraj) – piate stretnutie poľských a slovenských členov Pracovnej skupiny;
- 11.-12. september Varšava – pracovné stretnutie zástupcov Ministerstva regionálneho rozvoja Poľskej republiky, Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a Spoločného technického sekretariátu;
- 20. september Varšava – stretnutie poľských členov Pracovnej skupiny;
- 3.-4. október Wisła (Śląskie vojvodstvo) – šieste stretnutie poľských a slovenských členov Pracovnej skupiny;
- 22.-23. november 2006 Bratislava – pracovné stretnutie zástupcov Ministerstva regionálneho rozvoja Poľskej republiky, Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a Spoločného technického sekretariátu;

- 27.-28. november 2006 Terchová (Žilinský kraj) – siedme stretnutie poľských a slovenských členov Pracovnej skupiny;
- 8. december 2006 Varšava – pracovné stretnutie predstaviteľov Ministerstva regionálneho rozvoja Poľskej republiky, Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Spoločného technického sekretariátu a zástupcov poľských vojvodstiev a euroregiónov.

Tento dokument vychádza z princípov Lisabonskej a Göteborgskej stratégie.

1.2 Programové územie

Oblasť slovensko-poľského pohraničia zahŕňa plochu 38 096 km² (22 314 km² na poľskej strane a 15 782 km² na slovenskej strane). Dĺžka štátnej hranice Poľskej republiky so Slovenskou republikou je 541 km, čo predstavuje 15,40 % z celkovej dĺžky hraníc Poľska a 39,93 % z celkovej dĺžky hraníc Slovenskej republiky.

Programové územie tvoria nasledujúce územné jednotky úrovne NUTS III a NUTS IV:

- Na poľskej strane hranice – NUTS III (subregióny): bielsko-bialski, nowosądecki, krośnieńsko-przemyski a NUTS IV (okresy):
  - oświęcimski (subregión krakowsko-tarnowski – NUTS III),
  - pszczyński (subregión centrálny śląski (sliezsky) – NUTS III),
  - rzeszowski a Rzeszów grodzki (subregión rzeszowsko-tarnobrzeski).
- Na slovenskej strane hranice – NUTS III (regióny) Žilinský kraj a Prešovský kraj.

Zaradenie územných jednotiek NUTS IV na poľskej strane hranice do programového územia sa uskutočnilo na základe požiadaviek samosprávnych orgánov okresov pszczyński, oświęcimski, rzeszowski a Rzeszów, ako aj podpory Maršalkovských úradov vojvodstiev Śląskie, Małopolskie a Podkarpackie.

Samosprávne orgány okresov podporovaných programom: pszczyński, oświęcimski, rzeszowski a Rzeszów spolupracujú so slovenskými partnermi v oblasti samosprávnych aktivít, kultúry a športu. Zapojenie týchto samosprávnych jednotiek do programu umožní ďalší rozvoj a posilnenie spolupráce založenej na partnerstve.

Rozšírenie oprávnenej oblasti je tiež zdôvodnené zaznamenanou spolupracou v cezhraničnej oblasti, ktorá sa rozvíja už od implementácie programu Phare CBC Poľsko – Slovenská republika. Bilaterálne kontakty sa medzi slovenskými a poľskými partnermi (z okresov pszczyński, oświęcimski, rzeszowski a Rzeszów) rozvíjali aj v rámci implementácie programu Interreg III A Poľsko-Slovenská republika (hoci uvedené okresy neboli v období 2004-2006 príjemcami finančnej pomoci z cezhraničného programu). Aj preto je potrebné umožniť okresom zapojeným do programu zintenzívniť a inštitucionalizovať aktivity spolupráce so slovenskými partnermi v novom programovom období 2007-2013.

V okresoch pszczyński, oświęcimski, rzeszowski a Rzeszów budú projekty implementované podľa Článku 21 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady (ES) o Európskom fonde regionálneho rozvoja (ďalej uvedené ako Nariadenie o ERDF) č. 1080/2006 umožňujúcim financovanie výdavkov až do 20% programového rozpočtu pre oblasti susediace s kľúčovými oprávnenými oblasťami pre tento program.

Hlavnou podmienkou pre určenie Vedúceho partnera a ďalších projektových partnerov je ich lokalizácia na oprávnenom území. V oprávnených prípadoch, schválených Monitorovacím výborom, je možné použiť zdroje ERDF do výšky 20% z prostriedkov Programu na financovanie nákladov vynaložených partnermi (právne

subjekty patriace do niektorej z kategórií definovaných v kapitole 6.1) lokalizovanými v oblastiach susediacich s podporovaným územím.

Právne subjekty, ktoré nepatria do žiadnej z kategórií definovaných v kapitolách 6.1.1 – 6.1.3 (indikatívny prijímatelia) sa môžu zúčastniť ako ďalší partneri. Títo partneri však financujú svoje činnosti z vlastných zdrojov a nie sú oprávnení získať podporu z ERDF.

2 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA

Poľsko-slovenský cezhraničný región predstavuje oblasť s mnohými jazykovými, kultúrnymi, historickými, prírodnými a krajinnými podobnosťami. V priebehu storočí sa kultúra poľského a slovenského cezhraničného regiónu vyvíjala a vzájomne sa ovplyvňovala, čo je viditeľné najmä v regiónoch Oravy a Spiša. Tieto podobnosti uľahčili udržiavanie kontaktov medzi poľskými a slovenskými komunitami na oboch stranách hraníc.

2.1 Prírodné prostredie

Slovensko-poľské pohraničie je charakteristické veľkou rôznorodosťou a jedinečnosťou prírodných zdrojov. Typickými prvkami krajiny sú horské a lesné oblasti.

Podporovaná oblasť je lokalizovaná v Karpatoch, ktoré zahŕňajú centrálnu západnú Karpaty s vysokohorským masívom Tatier (najvyšší vrch – Gerlach, vysoký 2665 m) a tektonický zlom Podhale.

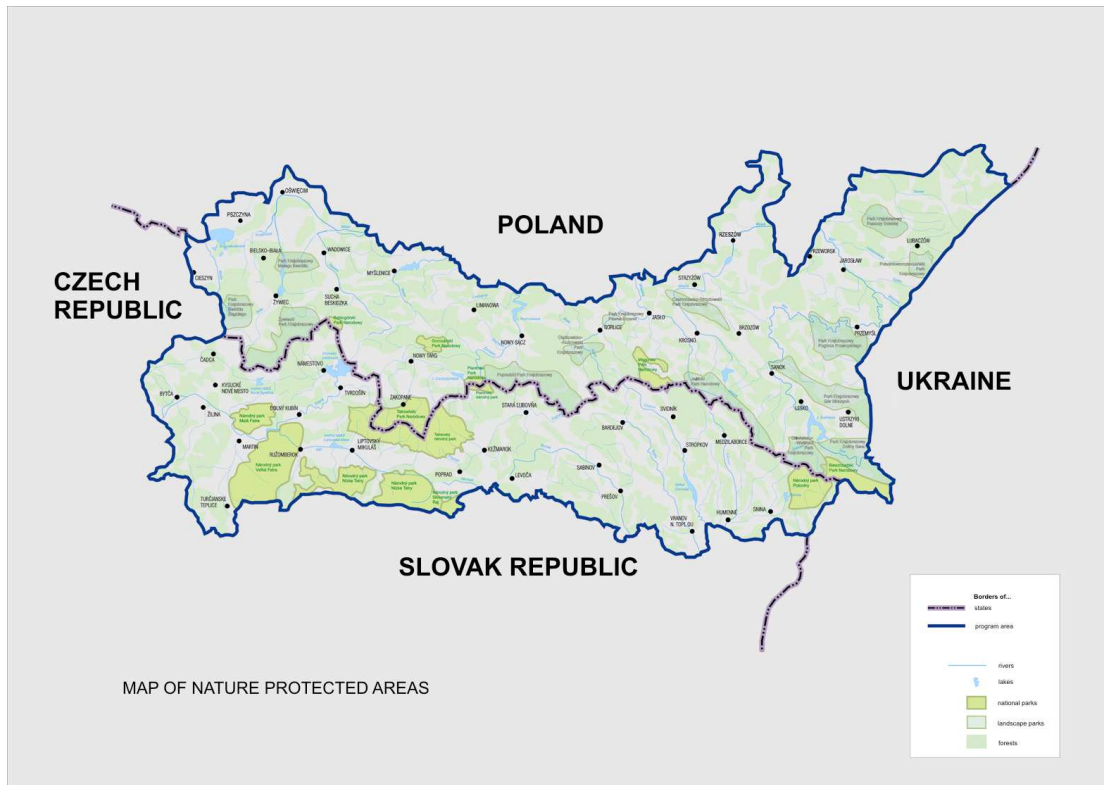
Cezhraničný región patrí do povodia Baltického mora (povodie rieky Wisła) a Čierneho mora (povodie rieky Váh).

Táto oblasť je bohatá na zdroje minerálnych a termálnych vôd, ktoré sú využívané na zdravotné a rekreačné účely (termálne bazény na kúpanie a vodné parky). Nachádzajú sa tu pramene minerálnych vôd, využívaných na liečebné účely (kúpele) a spotrebiteľské účely (plniarne minerálnych vôd). Dobré klimatické podmienky podporujú vznik kúpeľov, ako aj špecializovaných zdravotníckych zariadení, predovšetkým v centrálnej časti podporovaného územia. Vyskytujú sa tu aj ďalšie prírodné zdroje: soľ, síra, zemný plyn, ropa a stavebné materiály.

Cezhraničný región je charakteristický vysokou kvalitou životného prostredia, predovšetkým, vzhľadom na jeho horský charakter (na slovenskej strane navyše s nízkou hustotou obyvateľstva), s pomerne malým stupňom transformácie.

V poľsko-slovenskom cezhraničnom regióne sa nachádzajú chránené prírodné územia – Národné parky: Tatrzański park narodowy, Pieniński park narodowy a Babiogórski park narodowy a Bieszczadzki park narodowy (zapísané v svetovom zozname chránených oblastí biosféry UNESCO), Gorczański park narodowy, Magurski park narodowy, Tatranský národný park, Národný park Malá Fatra, Národný park Veľká Fatra, Národný park Nízke Tatry, Národný park Slovenský Raj, Pieninský národný park a Národný park Poloniny ako aj početné Chránené krajinné oblasti. Okrem veľkých parkov je tu mnoho iných, menších malebných území, ktoré sú tiež chránené – Prírodné rezervácie. Fauna týchto oblastí je bohatá na výskyt medveďov, vlkov, rysov, jeleňov, diviakov, a vo vyššie položených oblastiach Tatier kamzíkov a svišťov.

Mnohé z chránených oblastí budú zahrnuté do siete NATURA 2000.

Stav životného prostredia v podporovanej oblasti je lepší než v mnohých iných častiach oboch štátov. Napriek tomu je životné prostredie ohrozované na jednej strane prírodnými katastrofami súvisiacimi s terénom a hustým zalesnením a na druhej strane nevhodnou hospodárskou činnosťou. Zalesnené územia sú v suchých obdobiach ohrozované výskytom lesných požiarov.

Poľsko-slovenské cezhraničné územie je bohaté na rieky. Vzhľadom na vysokú úroveň zrážok a zhoršujúcu sa protipovodňovú infraštruktúru je toto územie vystavované riziku povodní. V horských oblastiach sa úroveň vody v riekach často mení. Z toho dôvodu trpia určité oblasti v niektorých ročných obdobiach buď nedostatkom vodných zdrojov alebo sú ohrozené povodňami.

Kvalita vody v riekach je stále nevyhovujúca. Zdroje pitnej vody môžu byť ohrozené výstavbou systému vodovodnej siete, pokiaľ nie je podporený aj výstavbou kanalizačného systému.

Podľa údajov Hlavného štatistického úradu, dĺžka systému vodovodnej siete a kanalizačného systému na poľskej strane stále rastie, v rokoch 2003 – 2004 bol nárast vodovodnej siete o 264 km a nárast kanalizačnej siete o 690 km. Rýchly nárast kanalizačného systému a zlepšenie pomeru dĺžky vodovodnej siete ku dĺžke kanalizačného systému indikuje, že v posledných rokoch sa vývoj v tejto oblasti zlepšil.

Tabuľka 1 Dĺžka vodovodných potrubí pitnej vody a kanalizačnej siete

Región	Dĺžka vodovodnej siete v roku 2004 (km)	Dĺžka kanalizačnej siete v roku 2004 (km)
bielsko-bialski	2871	1440
nowosądecki	3945	2487
krośnieńsko-przemyski	4594	3906
Žilinský kraj	3323	1007
Prešovský kraj	3845	943

Zdroj: Hlavný štatistický úrad Poľskej republiky (regionálna databanka), Herbst M., Smętkowski M., „Zmiana sytuacji społeczno-ekonomicznej obszaru wsparcia w ramach Programu Polska-Słowacja INTERREG IIIA 2004 -2006 w roku 2005”, Centre for European Regional and Local Studies, Warsaw University, Warsaw 2006.

Tabuľka 2 Čističky odpadových vôd

Región	Čističky odpadových vôd	
	2003	2004
bielsko-bialski	39	42
nowosądecki	100	98
krośnieńsko-przemyski	109	110
Žilinský kraj	68	73
Prešovský kraj	79	81

Zdroj: Hlavný štatistický úrad Poľskej republiky (regionálna databanka), M. Herbst, M. Smętkowski „Zmiana sytuacji społeczno-ekonomicznej obszaru wsparcia w ramach Programu Polska-Słowacja INTERREG IIIA 2004 -2006 w roku 2005”, Centre for European Regional and Local Studies, Warsaw University, Warsaw 2006.

Situácia na Slovensku bola v rovnakom období odlišná, tzn. dochádzalo k rýchlemu budovaniu vodovodnej siete, zatiaľ čo výstavba siete kanalizačnej zaostávala (tvorí sotva 27% z dĺžky vodovodov). V roku 2004 bol na Slovensku zaznamenaný väčší nárast modernizácie a budovania čističiek odpadových vôd (ČOV) v porovnaní s poľskou stranou (nárast o 7 objektov na slovenskej strane a o 2 objekty na poľskej strane). Percentuálny podiel obyvateľov napojených na ČOV na slovenskej a poľskej strane je porovnateľný, predstavuje 51,5% na Slovensku a 50% v Poľsku.

Tabuľka 3 Podiel obyvateľov napojených na čističky odpadových vôd v štátoch Európskej únie

Štát	Obyvateľstvo napojené na čističky odpadových vôd (posledné dostupné údaje)	
	%	rok
Belgicko	38	1998
Česká republika	72	2002
Dánsko	89	1998
Nemecko	93	2001
Estónsko	71	2002
Grécko	:	:
Španielsko	89	2002
Francúzsko	79	2001
Írsko	70	2001
Taliansko	75	1995
Cyprus	35	2000
Lotyšsko	72	2003
Litva	62	2003
Luxembursko	95	2003
Maďarsko	57	2002
Malta	13	2001
Holandsko	99	2002
Rakúsko	86	2002
Poľsko	58	2003
Portugalsko	42	1998
Slovinsko	33	2002
Slovensko	52	2003
Fínsko	81	2002
Švédsko	85	2002
Veľká Británia	86	1994
(:) <i>nedostupný údaj</i>		

Zdroj: EUROSTAT, <http://epp.eurostat.ec.eu.int>

Naďalej je potrebné riešiť otázku skládok odpadu, ktoré nie sú v súlade s požiadavkami legislatívy Ochrany životného prostredia. Stupeň implementácie systému zberu a likvidácie odpadu je nízky, rovnako ako aj ekologické povedomie obyvateľov.

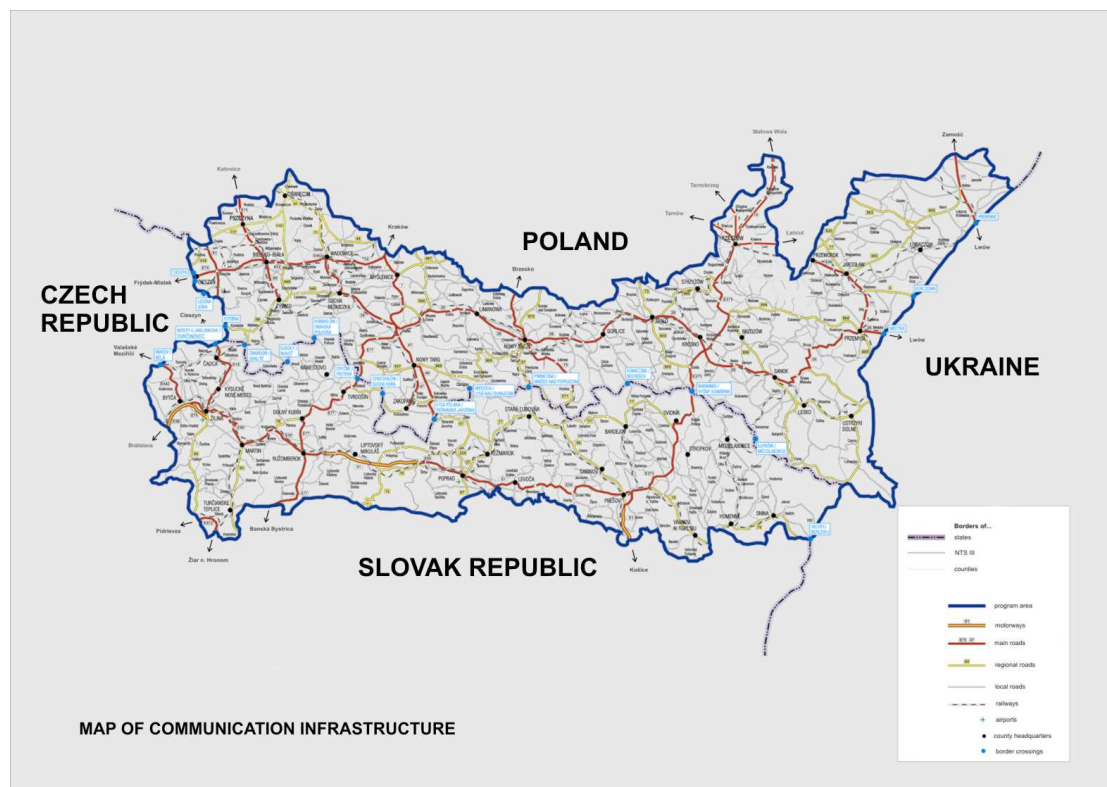
Od roku 1992 registrujeme na oboch stranách hranice neustály pokles obsahu znečisťujúcich látok. Na tento proces mala významný vplyv reštrukturalizácia priemyslu, spojená so znížením spotreby energie a emisie plynov a prachu. Zavedením moderných technológií sa dosiahlo podstatné zlepšenie kvality vzduchu. Znečistenie vzduchu naďalej súvisí predovšetkým s emisiami z automobilovej dopravy.

Jedným z problémov miestneho poľnohospodárstva je degradácia pôdy vplyvom procesov erózie. Vodná erózia spôsobuje pokles prirodzenej úrodnosti pôdy, škody na rastlinách, kontamináciu vody a zanášanie vodných nádrží. Dôležitou otázkou prihraničného územia je využívanie alternatívnych zdrojov energie, zvlášť obnoviteľných zdrojov.

2.2 Dopravná a komunikačná infraštruktúra

Súčasný dopravný systém poľsko-slovenskej prihraničnej oblasti súvisí s historickými európskymi cestnými a železničnými spojeniami. Na poľskej strane hraníc sa nachádza koridor III medzinárodnej siete TEN-T (zahrnutý v Konceptii dopravných koridorov). Jeho ekvivalentom na slovenskej strane je koridor Va. Slovenskou republikou prechádza aj koridor VI - Žilina–Čadca–Zwardoň a doplnkový koridor TEN-T vedúci z Poľska do Maďarska. Koridory sú doplnené cestami a železničnými traťami, ktoré prechádzajú cez hranice zo severu na juh. V súvislosti so zlepšením dostupnosti územia si cestná sieť vyžaduje rozvoj a modernizáciu, predovšetkým v smere sever – juh.

Na poľsko – slovenskej hranici je v prevádzke 56 hraničných prechodov, z toho 53 cestných a 3 železničné prechody. Z nich 28 slúži pre malý pohraničný styk. Počet hraničných prechodov na turistických cestách je stále nedostatočný.

Dopravná infraštruktúra má mimoriadny význam pre rozvoj cezhraničnej oblasti, spojený najmä s dynamickým rozvojom služieb voľného času (t.j. služby cestovného ruchu, rekreačné, športové a pod.) a taktiež pre potreby zlepšenia cezhraničnej tranzitnej dopravy a zabezpečenia územnej kohézie cezhraničnej oblasti, čo je výzvou najmä v horských oblastiach. Vzhľadom na masív Karpát je pre poľsko-slovenské pohraničie charakteristická veľmi rozdielna hustota cestnej siete. Na poľskej strane je hustota cestnej siete 103,4 km na 100 km² a je vyššia než priemer v Poľsku (79,6) a takmer trojnásobne vyššia než v slovenskej časti regiónu (32,1 km na 100 km²). V poľskom prihraničí je kvalita ciest veľmi nízka (zvlášť miestnych). Navyše, v poľskej časti územia podporovanej oblasti je pomerne malý podiel dvojpruhových ciest prispôbených nákladnej doprave (115 kN na os). V Slovenskej republike je stav ciest lepší, takisto je väčší pomer dvojpruhových ciest, vrátane diaľnic. Na oboch stranách hranice je nízka úroveň bezpečnosti vzhľadom na dopravnú infraštruktúru.

Stav ciest nie je v súčasnosti prispôsobený potrebám územia, najmä z hľadiska obchodných účelov.

Náklady na výstavbu a udržiavanie dopravnej infraštruktúry v horských oblastiach, kde sa nachádzajú roztrúsené osady, sú vysoké. Z tohto dôvodu sú v mnohých prípadoch hlavné cestné a železničné ťahy vedené cez doliny, často veľmi úzke.

V oblasti poľsko – slovenského prihraničia sú umiestnené renomované IT (informačno-technologické) podniky. Napriek tomu je oblasť prihraničia informatizovaná na veľmi nízkej úrovni a dostupnosť teleinformatických služieb je slabá.

Región Prešova má najnižší ukazovateľ domácností s prístupom k internetu ako aj domácností majúcich počítače (2,54%) spomedzi všetkých slovenských regiónov. V regióne Žilina má 2,65% domácností prístup k internetu. Na poľskej strane má priemerne 11,6 % domácností počítač a 6,4 % domácností má počítač s prístupom k internetu.

Dôvodmi nízkej dostupnosti informatizácie v regióne sú fyzická nedostupnosť informačnej infraštruktúry, najmä v horských oblastiach (v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva), vysoké náklady na pripojenie na internet a problém získať kvalitné elektronické služby a softvér vzhľadom na kúpnu silu obyvateľstva.

2.3 Hospodárstvo

Prihraničné oblasti oboch štátov, t.j. juh Poľskej republiky a sever Slovenskej republiky, sú slabšie hospodársky rozvinuté v porovnaní s ostatnými časťami štátov. Výrazne nižšia úroveň rozvoja je typická v poľských subregiónoch (okrem subregiónu bielsko-bialski). Na druhej strane, slovenské regióny ako aj subregión bielsko-bialski vykazujú výrazne vyššiu dynamiku rastu (pozri nasledujúce tabuľky).

Tabuľka 4 HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily (PKS) (v EUR)

NUTS 3	2003	2002
nowosadecki	6 169,7	5 941,5
bielsko-bialski	10 479,7	10 230,3
krosniensko-przemyski	6 246,3	6 123,5
Žilinský kraj	9 090,0	8 977,5
Prešovský kraj	6 858,5	6 791,4

Zdroj: Eurostat, August 2006

Tabuľka 5 HDP na obyvateľa v Poľsku a Slovenskej republike (v EUR)

NUTS 3 / štát	2003	2002
Poľsko	5 514	5 273
bielsko -bialski	5 769	5 501
krośnieńsko-przemyski	3 446	3 279
nowosądecki	3 344	3 152
Slovenská republika	5 433	4 773
Žilinský kraj	4 291	4 036
Prešovský kraj	3 251	3 928

Zdroj: www.stat.gov.pl, www.statistics.sk

Západná časť regiónu (Bielsko-bialski subregión Poľská republika a Žilinský kraj Slovenská republika) patrí na základe hospodárskej produkcie (HDP/obyv. v PKS), produktivity (pridaná hodnota) a investícií (hrubý fixný kapitál) k najrýchlejšie sa rozvíjajúcim regiónom v oboch krajinách. Menej rozvinuté regióny s väčšími rozdielmi sa nachádzajú vo východnej časti programového územia. K menej rozvinutým regiónom v oboch štátoch (vzhľadom na hospodársku produkciu, HDP/obyv. v PKS) patria subregióny nowo-sądecki a krośnieńsko-przemyski na strane poľskej a Prešovský kraj na strane slovenskej. Táto časť cezhraničného regiónu je menej ovplyvnená transformačným procesom, čo sa odzrkadľuje vo vyššej nezamestnanosti (hlavne dlhodobá nezamestnanosť alebo mladí ľudia), horšej prístupnosti k sieti TEN-T, nižšej konkurencieschopnosti, výkonnosti produkcie a nižšom štandarde kvality života obyvateľov (hlavne vo vidieckych oblastiach).

Prihraničný región je charakterizovaný relatívne vysokým podielom zamestnanosti vo výrobe a nízkym podielom v oblasti služieb. Zamestnanci technologicky vyspelých a stredne technologicky vyspelých podnikov a znalostne intenzívnych služieb sú viac koncentrovaní v západnej časti prihraničného regiónu (małopolskie, Žilinský kraj a časť bielsko-bialski NUTS III regiónu). Napríklad, Małopolskie NUTS II región patrí k najväčším výskumným a vývojovým centrom, s vysokým podielom vedeckého výskumu, vyššieho vzdelania (zamestnanosť v sektore vedy a výskumu je 13,4% z celkovej zamestnanosti, podiel obyvateľstva s vyšším vzdelaním dosahuje 10,1% - druhé miesto v štáte, vysoký počet študentov, vyše 190 000 na ročnej báze s rastúcim trendom - tretie miesto v štáte, skoro 30 000 absolventov ročne, z ktorých viac ako 6 000 absolvovalo technickú univerzitu, veľké množstvo vedeckých kapacít, druhé miesto v štáte v počte vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva, vyššia báza vzdelania rastúca v oblasti celého vojvodstva, náležitá vedecká báza, 32 univerzít a akadémií).

Efektívnosť vedy a výskumu, meraná počtom patentovaných žiadostí k EPO (2003) je v sledovanom regióne veľmi nízka (okrem subregiónu bielsko-bialski). V roku 2003 bolo registrovaných v priemere nie viac ako 25 žiadostí na milión obyvateľov v produktívnom veku. Priemerná hodnota v EÚ 25 bola v roku 2003 viac ako 416 patentovaných žiadostí na milión zamestnancov. Výrazný rozdiel je charakteristický pre všetky nové členské štáty a je ovplyvnený hlavne nízkou úrovňou výdavkov na vedy a výskum (GERD) v celom prihraničnom regióne a nedostatočným inovačným výkonom podnikov v prihraničnom regióne (meraným pridanou hodnotou, počtom patentovaných žiadostí, hrubým fixným kapitálom). Z tohto pohľadu je najefektívnejší subregión bielsko-bialski. Odvolávajú sa na ľudské zdroje v oblasti vedy a techniky, subregióny nowosądecki, bielsko-bialski a čiastočne Žilinský NUTS III región dosiahli vyššiu zamestnanosť v technologicky vyspelej výrobe, stredne technologicky vyspelej výrobe a znalostne intenzívnych službách v porovnaní s priemernou hodnotou v oboch štátoch. V celom regióne, ale hlavne v Žilinskom kraji a bielsko-bialskom subregióne, je dostatok dobrých odborných a kvalifikovaných ľudských zdrojov v stredne technologickej výrobe, ktorá je stále atraktívna pre zahraničné priame investície, hlavne v automobilovom priemysle (Fiat, Opel, Isuzu, Kia), v technologicky vyspelom priemysle (ITC technológie, elektronika, zahŕňajúc optoelektroniku a mikroelektroniku, materiálové inžinierstvo, vedy o živých organizmoch, lekárske vedy, zdravotné vedy, biotechnológie a genetické inžinierstvo, ochranu životného prostredia, recykláciu a netradičné zdroje energie, dizajn a výrobu meracích a výskumných zariadení), v oblasti chémie, letectva, potravinárskych a lesníckych priemyselných klastrov.

Veľkú úlohu v štruktúre hospodárstva na poľskej strane hranice zohráva primárny sektor hospodárstva. V poľnohospodárstve a lesníctve bolo v roku 2004 zamestnaných 27,3% zo všetkých zamestnaných (o 5,4% viac než celoštátny

priemer). Zamestnanosť v sektore výroby a stavebníctva (sekundárny sektor) bola 28,7%, zatiaľ čo v sektore služieb (sektor terciárny) bolo zamestnaných 44%.

V roku 2003 bol HDP na obyvateľa na poľskej strane hranice v subregióne krošnieńsko-przemyski rovný 13,353 PLN (3,466 EUR; 1 EUR = 3,8748 PLN, kurz z marca 2006) a prevyšil hodnotu z roku 2002 o 646 PLN (167 EUR). V subregióne nowosadecki mal HDP na obyvateľa v roku 2003 hodnotu 12,958 PLN (3,344 EUR) a bol v porovnaní s rokom 2002 vyšší o 744 PLN (192 EUR). Najvyšší nárast HDP bol zaznamenaný v subregióne bielsko-bialski, dosiahol 22,353 PLN (5,769 EUR) na obyvateľa, zatiaľ čo v roku 2002 mal hodnotu 21,314 PLN (5,501 EUR). V subregiónoch krošnieńsko-przemyski a nowosadecki bola hodnota HDP na obyvateľa zreteľne nižšia ako priemer v Poľskej republike v roku 2003, t.j. 21,366 PLN (5,514 EUR). V rovnakom časovom období prevýšila hodnota HDP v regióne bielsko-bialski tento priemer o 255 EUR.

Na slovenskej strane hranice bolo v roku 2004 - podľa štruktúry zamestnanosti – najväčšie množstvo osôb zamestnaných v terciárnom sektore (57,6%), na druhom mieste bola zamestnanosť v sekundárnom sektore (37,6%) a najmenší podiel v štruktúre zamestnanosti mal primárny sektor (4,8%).

Tabuľka 6 Štruktúra zamestnanosti

Región	Štruktúra zamestnanosti v roku 2004 (%)		
	poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo, rybárstvo	priemysel a stavebníctvo	služby
Poľsko *	19,2	26,8	53,9
EU25 *	5,1	25,2	69,7
bielsko-bialski **	8,2	40,9	50,9
nowosadecki **	33,4	24,0	42,6
krošnieńsko-przemyski **	33,9	25,1	41,0
Slovenská republika ^{/1}	5,2	35,3	59,5
Žilinský kraj ^{/1}	4,5	41,2	54,3
Prešovský kraj ^{/1}	6,2	36,9	56,9

Zdroj: * Štatistická ročenka Poľskej republiky 2005, Varšava 2005; ** Centrálny štatistický úrad (Regional Data Bank),

/1 Zamestnanosť v hospodárstve SR podľa ekonomickej aktivity k decembru 2004, podniky s 20 a viac zamestnancami, s odhadom pre malé podniky do 19 zamestnancov a súkromných podnikov, ktoré nie sú registrované v Obchodnom registri a ich zamestnancov

Slovenská štruktúra zamestnanosti sa veľmi rýchlo transformovala – zamestnanosť v sektore služieb v roku 2004 v porovnaní s rokom 2002 sa zvýšila o 5,3%. Dostupné štatistiky z Poľskej republiky v tomto smere neukazujú výrazné zmeny.

Rozvoj trhových služieb na poľskej strane je nízky – v mnohých okresoch subregiónov nowosadecki a krošnieńsko-przemyski nepresahuje podiel týchto služieb na trhu práce 10%. Výrobný sektor sa rozvíja hlavne v mestských centrách. Okrem toho, je priemysel v mnohých prípadoch reprezentovaný podnikmi spojenými s odvetviami, ktoré majú problémy a vyžadujú reštrukturalizáciu.

Poľsko-slovenská pohraničná oblasť je pre sektor malých a stredných podnikov (MSP) charakteristická nízkou úrovňou konkurencieschopnosti a produktivity. Hoci v mnohých okresoch tvoria MSP väčšinu existujúcich podnikov, ich podiel v zahraničnom obchode a investíciách je pomerne malý. Takisto podiel zahraničných investícií v tejto oblasti nie je veľký.

MSP majú hlavne charakter rodinných firiem (často spojených s remeselníckymi tradíciami) zamestnávajúcich malý počet osôb. Ich rozvoj komplikuje nedostatok ľahko prístupného kapitálu.

2.4 Obyvateľstvo

Počet obyvateľov v poľsko-slovenskom prihraničnom území na konci roku 2004 predstavoval 4 772 731 osôb.

Poľskú časť prihraničného územia obývalo v roku 2004 2 950 392 obyvateľov (7,7% z populácie Poľska). Hustota obyvateľstva v tomto území bola 140 obyv./km² a prevyšovala celonárodný priemer (122 obyv./km²).

Slovenskú časť prihraničnej oblasti obývalo v roku 2004 1 490 874 obyvateľov (čo predstavuje 27,7% z populácie Slovenskej republiky). Hustota obyvateľstva bola 94 obyv./km², čo je menej než celoštátny priemer (110 obyv./km²).

Hustota obyvateľstva v poľskej časti oblasti je najvyššia na západe (oświęcimski okres 378 obyv./km²), smerom na východ klesá a najnižšie hodnoty dosahuje v prihraničnej oblasti s Ukrajinou (bieszczadzki okres 20 obyv./km²). Takéto výrazné rozdiely sa na slovenskej strane nevyskytujú.

V posledných rokoch bol v oboch častiach prihraničnej oblasti zaregistrovaný kladný ukazovateľ prírastku nových obyvateľov. Napriek pasívnemu saldu migrácie v rokoch 2003 a 2004 registrovali obe strany nárast počtu obyvateľov.

Štruktúra obyvateľstva podľa veku je na poľskej strane územia charakteristická vyšším percentom osôb v predproduktívnom veku než je celoštátny priemer – predstavuje 26%, prekračujúc celoštátny priemer o 7%. Percento obyvateľstva v postproduktívnom veku sa blíži celoštátnemu priemeru, čo znamená, že percento obyvateľstva v produktívnom veku je relatívne nízke. Koeficient počtu osôb v neproduktívnom veku na 100 osôb v produktívnom veku je nepriaznivý, v porovnaní s celoštátnym priemerom, ktorý je 57. V subregióne krošnieňsko-przemyski je hodnota tohto koeficientu 65, v subregióne nowosądecki je to 60 a v subregióne bielsko-bialski je to 58,3. Takáto demografická štruktúra spôsobuje zvýšenie nákladov na udržanie vzdelávacej a športovej infraštruktúry, ďalej infraštruktúry spojennej so starostlivosťou o deti, a tiež spôsobuje vyššiu mieru nezamestnanosti medzi mladými ľuďmi.

Pre vekovú štruktúru obyvateľstva na slovenskej strane prihraničného územia (t. j. v Žilinskom i Prešovskom kraji), je charakteristický vyšší podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku (v r. 2003 bol priemer v SR 17,6 %, v r. 2004 17,1 %). V Prešovskom kraji podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku prevyšoval celoštátny priemer o 3,8 % v oboch rokoch, v Žilinskom kraji bolo prevýšenie v roku 2003 o 1,4 % a v roku 2004 o 1,3 %. Podiel produktívnej zložky obyvateľstva Žilinského kraja bol v roku 2003 63,4 % a v roku 2004 63,7 %, čo sa blížilo k celoslovenskému priemeru (63,8 % v roku 2003 a 64 % v roku 2004), zatiaľ čo v Prešovskom kraji je podiel tejto vekovej skupiny nižší (o 1,5 % v roku 2003 a o 1,4 % v roku 2004). Čo sa týka obyvateľstva v postproduktívnom veku, jeho podiel bol na sledovanom území nižší ako celoštátny priemer (priemer v roku 2003 bol 18,7 % a v roku 2004 19 %). Priemerný vek i hodnoty indexu starnutia obyvateľstva sledovaných územných celkov sú nižšie v porovnaní s celoslovenským priemerom a pokles ich hodnôt v roku 2004 sa zdá byť príznačný. Slovenské regióny, v porovnaní s poľskými sú charakterizované vyšším počtom pracujúcich obyvateľov vo vzťahu k celkovému počtu obyvateľstva.

Na základe demografickej prognózy NUTS III úrovni 2025 (SR) alebo 2030 (PL) bol zaznamenaný značný trend starnutia populácie počas celého programového obdobia

vo všetkých cieľových NUTS regiónoch (vynímajúc nowosádecki NUTS III región). V každom z NUTS III regiónov bude podiel postproduktívnej časti obyvateľstva (65+) narastať, podiel predproduktívnej časti obyvateľstva (0-14) bude klesať a produktívna časť obyvateľstva (15-64) (hlavne v SR) bude rapídne klesať. V predmetnom území nie sú žiadne významné nerovnosti alebo rozdiely v štruktúre strednodobého demografického vývoja medzi regiónmi NUTS III.

Ďalšou veľkou výzvou na trhu práce v prihraničnom regióne, hlavne v subregióne nowosádecki a v Prešovskom kraji, je vysoký podiel nezamestnanosti mladého obyvateľstva (vo veku 15-24 rokov) v porovnaní s priemerom EÚ a priemerom v oboch štátoch. Hlavným dôvodom tohto problému je nízka efektivita vzdelanostného systému v prihraničnej oblasti a nízka mobilita pracovných síl. Nízky podiel zamestnanosti napriek pracovnej ponuke je spojený s nízkou kvalitou dostupnej pracovnej sily na trhu a nízkym podielom produktivity MSP (hlavne vo východnej časti regiónu).

Vo všetkých okresoch na slovenskej strane, okrem okresov Turčianske Teplice a Medzilaborce možno pozorovať zvýšenie hustoty obyvateľstva. Slovenská oblasť prihraničného územia má v porovnaní s celoštátnym priemerom a s poľskou časťou oblasti priaznivú vekovú štruktúru –vyššie percento osôb vo veku predproduktívnom a nižšie percento osôb vo veku postproduktívnom, hoci aj tu je viditeľná tendencia starnutia spoločnosti.

Tabuľka 7 Veková štruktúra obyvateľstva v roku 2004

Región	ekonomicky aktívne a neaktívne obyvateľstvo 2004***			
	predproduktívni (%)	produktívni (%)	postproduktívni (%)	neproduktívne obyvateľstvo na 100 obyvateľov v produktívnom veku
EU25*	19,5	60,7	19,7	65
EU15*	19,3	60,3	20,3	66
Poľsko**	21,2	63,5	15,3	57
Slovenská rep.*	21,7	63,9	14,3	56
bielsko-bialski**	21,5	63,2	15,4	58
nowosádecki**	26,1	59,9	14,0	67
krošnieško-przemyski**	24,0	60,8	15,2	64
Žilinský kraj	18,3	63,7	17,9	57 ^{/1}
Prešovský kraj	20,8	62,5	16,6	60 ^{/1}

Zdroj: * vlastný prepočet na základe údajov z EUROSTAT-u, <http://epp.eurostat.cec.eu.int>

** Centrálny štatistický úrad (Regional Data Bank),

*** ekonomicky aktívne obyvateľstvo predstavuje vek 18-64 rokov u mužov a 18-59 rokov u žien

/1 ekonomicky aktívne obyvateľstvo predstavuje na Slovenskej republike vek 15-59 rokov u mužov a 15-54 rokov u žien

Tabuľka 8 Celková miera zamestnanosti

Región	Celková miera zamestnanosti v roku 2004 (%)
EU25	63,3

Slovenská republika	57,0
Poľsko	51,7

Zdroj: EUROSTAT, "Portrait of the European Union 2006", <http://epp.eurostat.ec.eu.int>

Súčasná sieť osídlenia vyplýva vo veľkej miere z periférneho charakteru tejto oblasti, ležiacej ďaleko od hlavných hospodárskych a spoločenských centier oboch štátov. Väčšie mestá na poľskej strane sú: Bielsko-Biala, Nowy Sącz a Przemyśl. Na prihraničnú oblasť majú silný vplyv taktiež ďalšie veľké mestá ako Kraków, Katowice a Rzeszów, ktoré ležia mimo oblasť podpory.

Systém osídlenia v slovenskej časti územia je tvorený veľkým počtom malých mestečiek, medzi ktorými mestá od 20 – 60 tis. obyvateľov tvoria regionálne centrá. Štruktúra osídlenia zahŕňa mnoho miest, najdôležitejšie z nich sú: Žilina - Martin a Prešov - Košice, k ďalším významným mestám patria: Poprad - Spišská Nová Ves - Kežmarok, Liptovský Mikuláš - Ružomberok - Dolný Kubín a Michalovce - Vranov nad Topľou - Humenné. Najväčšie sú krajské mestá Prešov a Žilina.

Miera urbanizácie na poľskej strane prihraničného regiónu je nižšia ako v ostatných poľských regiónoch, v subregiónoch nowosądecki a krośnieńsko-przemyski je táto hodnota dvakrát nižšia ako celoštátny priemer.

Tabuľka 9 Miera urbanizácie v prihraničnom regióne v Poľsku a Slovenskej republike

Región	Miera urbanizácie v 2004 (ku koncu XII v %)
Poľsko	61,5
bielsko-bialski	51,7
nowosądecki	32,1
krośnieńsko-przemyski	35,1
Slovenská republika	55,6
Žilinský kraj	50,8
Prešovský kraj	49,3

Zdroj: Centrálny štatistický úrad PL (Regional Data Bank); vlastný prepočet na základe údajov zo ŠÚ SR

Tabuľka 10 Miera urbanizácie v štátoch Európskej únie

Štát	Miera urbanizácie	
	%	rok
Rakúsko	67	2001
Belgicko	100	2001
Dánsko	85	1998
Fínsko	81	1995
Francúzsko	75	1999
Nemecko	85	2001
Grécko	60	1991
Írsko	58	1996
Taliansko	75	1986
Luxembursko	92	2000
Holandsko	80	1999
Portugalsko	70	2001
Španielsko	75	2001
Svédsko	84	1995
Veľká Británia	72	2001
Cyprus	69	2001

Česká republika	79	2001
Estónsko	69	2000
Maďarsko	65	2002
Lotyšsko	69	1998
Litva	68	1998
Malta	91	2000
Poľsko	62	2002
Slovensko	56	2001
Slovinsko	51	2002
Nórsko	77	2002
Švajčiarsko	68	2000
Bulharsko	68	2000
Rumunsko	53	2002

Zdroj: Urban-rural relations in Europe, ESPON 1.1.2 Final Report, Table 3.2. Main components of national approaches on delimitation of urban and rural population;
http://www.espon.eu/mmp/online/website/content/projects/259/649/file_1182/fr-1.1.2_revised-full_31-03-05.pdf

Počet obyvateľov s odborným, stredným a vysokoškolským vzdelaním sa v posledných rokoch zvýšil ako na poľskej tak aj na slovenskej strane.

Počet študentov v slovenských školách narástol v roku 2004 v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 23%, na poľskej strane tento počet narástol o 5,5%.

Percento obyvateľstva majúceho stredné a vysokoškolské vzdelanie narástlo, avšak nebola pozorovaná efektívna koordinácia potrieb pracovného trhu so vzdelanostnými trendmi.

V poľsko-slovenskej prihraničnej oblasti je situácia na trhu práce ťažká. V oboch štátoch presahuje miera nezamestnanosti v prihraničných oblastiach celoštátny priemer. Je však možné sledovať pozitívny trend poklesu nezamestnanosti. Na poľskej strane bola na konci roku 2004 miera nezamestnanosti 19,3%, zatiaľ čo celoštátny priemer bol 19%. Na slovenskej strane bola registrovaná miera nezamestnanosti 14,54%, zatiaľ čo celoštátny priemer nezamestnanosti bol k 31. decembru 2004 13,07%.

Tabuľka 11 Miera nezamestnanosti v % ku koncu sledovaného mesiaca

	december 2005	jún 2006
Poľsko	17,6	16,0
Małopolskie voivodstvo	13,8	12,3
Podkarpackie voivodstvo	17,9	17,1
Śląskie voivodstvo	15,4	14,2
Slovenská republika	11,4	10,4
Žilinský kraj	9,3	8,0
Prešovský kraj	15,8	14,6

Zdroj: Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny – www.upsvar.sk

Labour Offices of Małopolskie, Podkarpackie, and Śląskie Voivodships - www.wup-krakow.pl, www.wup-rzeszow.pl, www.wup-katowice.pl

2.5 Turizmus

Poľsko-slovenské prihraničné územie má všetky predpoklady k rozvoju a využitiu aktivít spojených s odpočinkom, turistikou, ekoturistikou a agroturistikou.

Bohaté prírodné prostredie, kultúrne dedičstvo, pozitívny obraz územia a turistická infraštruktúra otvárajú nové možnosti pre rozvoj celoročnej turistiky a rekreácie, čo je podporené aj početnými strediskami zimných športov, ktoré sa nachádzajú v tejto oblasti.

Napriek tomu, okrem oblastí a miest dobre pripravených pre turistiku a odpočinok, nachádzajúcich sa hlavne v západnej časti územia, sú tu aj oblasti, kde je turistická infraštruktúra slabo rozvinutá. V prihraničnej oblasti naďalej existujú miesta, kde sa vyskytuje veľký, ale nevyužitý potenciál pre rozvoj turistiky. Týka sa to hlavne východnej časti územia, kde prírodné podmienky, historické objekty a iné turistické atrakcie nie sú stále plne využívané.

Na podporovanom území sa nachádzajú početné renomované kúpele, ale ich štandard nie je vždy prispôsobený úrovni štandardov EÚ.

Medzinárodné kultúrne a športové podujatia tvoria podstatný rozmer cezhraničnej spolupráce. Festivaly, súťaže, výstavy a folklórne podujatia prispievajú k nadväzovaniu priamych kontaktov medzi miestnymi komunitami a samosprávami Poľskej a Slovenskej republiky.

Dôležitým aspektom miestneho hospodárstva na oboch stranách hranice je turistika. Potenciálne je poľsko-slovenské prihraničné územie ideálne miesto pre rozvoj cezhraničnej turistiky. Z výskumov vyplýva, že (počítajúc každé prekročenie hranice zvlášť) ročne prekračuje hranice 4 mil. Slovákov a viac ako 5 mil. Poliakov. Pre Poliakov je však Slovenská republika často iba časťou cesty na juh Európy. Na druhej strane, napriek tomu, že až 95% slovenských turistov prekračujúcich hranice zostáva v prihraničnej zóne, zostáva v nej kratšie než 24 hodín.

Slovenská časť oblasti podpory je, v porovnaní s poľskou, lepšie vybavená turistickou infraštruktúrou, avšak turistická infraštruktúra na poľskej strane hranice je využívaná intenzívnejšie. Na jedno nocľážne miesto v roku 2003 na poľskej strane pripadalo 24 hostí a na slovenskej strane 21. Rozdiel sa prehĺbil v roku 2004, keď ukazovateľ počtu hostí v prepočte na nocľážne miesto sa v Poľsku zvýšil na 25 a na Slovensku klesol na 19.

Z dlhodobej perspektívy, turizmus patrí do sektoru vykazujúceho zisk na oboch stranách prihraničného regiónu. Spoločným problémom turistických služieb je znižujúca sa efektivita a výkon turizmu (okrem NUTS III regiónu nowosadecki), hlavne na slovenskej strane prihraničného regiónu. Od roku 2002 je bilancia turizmu charakterizovaná klesajúcim počtom turistov využívajúcich ubytovanie. Počet turistov, ktorí sa ubytujú najmenej na jednu noc v sledovanom území výrazne narástol za posledné tri roky iba v subregiónoch nowosadecki a bielsko-bialski. Ďalším vážnym dlhodobým problémom pre prihraničný región je nízka kvalita ponúkaných služieb. Vybudovaním turistickej infraštruktúry (zahŕňajúc miesta na prespanie), miera vyťaženia izieb za posledné dva roky pomaly narastá iba v subregióne nowosadecki. V porovnaní s priemerom EÚ je možno pozorovať veľmi malú mieru vyťaženia izieb: na slovenskej strane je to v priemere 30% a na poľskej strane prihraničného regiónu je najvyššia dosiahnutá miera 40% (v subregióne nowosadecki). Nedostatočná úroveň využitia turistického potenciálu (hlavne v horských oblastiach) je na jednej strane daná neprístupnosťou a nízkou kvalitou cezhraničnej infraštruktúry a na strane druhej nízkou kvalitou turistických služieb.

2.6 Historické a kultúrne dedičstvo

O rozmanitosti podporovaného územia svedčí veľký počet a bohatstvo historických a kultúrnych objektov a kultúrnych inštitúcií.

Prihraničná oblasť je obývaná rôznymi etnickými skupinami, národnými menšinami a prívržencami rôznych vierovyznaní.

Na podporovanom území sa nachádzajú početné pamiatkové objekty – rímskokatolícke, gréckokatolícke, židovské, ako aj objekty spojené s pravoslávnu vierou a protestantizmom. Mnohé z nich sú zapísané do registra pamiatok, sú však v zlom technickom stave alebo sú zdevastované. Mnoho historických pamiatok nachádzajúcich sa v podporovanej oblasti je zapísaných v zozname Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Mnohé z uvedených objektov slúžia ako miesta cirkevných bohoslužieb a sú cieľom púť (napr. svätostánky, kostoly, pravoslávne kostoly, kaplnky).

V mnohých častiach územia sa nachádzajú vidiecke osady s veľmi dobre zachovalou tradičnou architektúrou a miestnou kultúrou.

Pamiatky, akými sú architektonické komplexy (mestské, palácovo-parkové, kúrie s parkami, zámky, kláštory, skanzeny), objekty a stavby (obrné, vojenské, priemyselné, remeselnícke, drevené, cintoríny apod.) reprezentujú všetky obdobia a slohy. Vysokú hodnotu majú aj pamiatkové komunikačné systémy (napr. cestné spojenia medzi pevnosťami, kanály) a početné historické oblasti (napr. Orava, Spiš). Všetky tieto objekty majú zvláštny význam nielen z hľadiska zachovania historickej hodnoty, ale zároveň sú atraktívne pre turistov.

Prvky ľudového umenia je možné pozorovať v architektúre, dizajne interiérov, predmetoch každodennej potreby a pracovnom náradí. Ľudové zvyky a obrady, hudobný a tanečný folklór sa šíria a propagujú prostredníctvom spevákov, kapiel, speváckych a tanečných súborov. Prejavmi ľudovej tvorby sú aj čipky, vyšívané diela, vystrihovačky z papiera, maľovanie na sklo, drevené sochy a iné výrobky ľudových umelcov.

Na slovenskej strane hranice priniesol rok 2004, v porovnaní s rokom 2003, pokles oficiálneho počtu osôb využívajúcich kultúrne inštitúcie. Hoci počet divadiel či knižníc zostal rovnaký, počet osôb navštevujúcich tieto objekty klesol o 2,5% v návštevnosti divadiel a o 2,4% v návštevnosti knižníc. Opačnú situáciu pozorujeme na poľskej časti podporovanej oblasti, kde sa počet osôb využívajúcich infraštruktúru kultúry zvýšil v priebehu roka o 8%.

2.7 Kontextové ukazovatele

Tabuľka 12 Kontextové ukazovatele

1) údaje z konca roku 2004 (SK) (PL)

NUTS	Žilin- ský kraj	Prešov- ský kraj	Bielsko- Bialski	Nowo- sądecki	Krośnie ńsko- Przem- ski	Pszczyn ski okres	Oświęci mski okres	Rzeszow ski okres
Oblasť (v km ²) celkom 38 096 ¹⁾	6.801	8.981	2.352	7.478	10.332	473	406	1219
Celkový počet obyvateľov ¹⁾ 4,77 mil.	694 129	796 745	646.166	1.105.529	941.111	104.129	153.457	172445
Hustota obyvateľstva na 1 km ²	102	88	275	148	91	220	378	141
Prírastky novonarodených na 1000 obyvateľov ¹⁾	1,2	4,1	0,5	3,3	0,6	2,8	0,6	1,6
Migrácia netto na 1000 obyvateľov ¹⁾	0,43	3,09	1,9	0,1	-1,5	1,4	0,1	6,8
Poľnohospodárska krajina (% z celku)	36,26	42,95	41,2	46,35	48,39	51,34	57,87*	68,08
Vidiecki obyvatelia (% z celkového počtu obyvateľov) ¹⁾	49,16	50,75	48,33	67,87	64,9	44,45	75,4	88,2
Chránené oblasti majúce unikátny význam pre prostredie v % z celkového územia ²⁾	58,13	36,46	39,78	76,58	61,86	2,03	0,59	33,5
Miera nezamestnanosti ¹⁾	11,1	17,5	13,6	19,4	21,5	12,4	18,2	11,7
Zamestnanosť rozdelená na sektory (%) ¹⁾	4,61	6,24	1,05	33,42	33,93	2,39	12,32	2,81
- poľnohospodárstvo	41,84	37,29	44,33	24,00	25,09	61,29	44,25	1,27
- priemysel	53,55	56,47	54,62	42,58	40,98	36,32	43,43	1,71
- služby								
HDP na 1 obyvateľa ³⁾	9 090,0	6 858,5	10 479,7	6 169,7	6 246,3	chýbajú údaje	chýbajú údaje	chýbajú údaje

2) Národné parky a Chránené krajinné oblasti

3) údaje z konca roka 2003 (SK) (PL), v EUR (1 EUR = 3,8748 PLN priemernej výmennej miery z marca 2006,

1 EUR = 37,455 SKK priemernej výmennej miery z marca 2006)

* dostupné údaje z konca roku 2001

2.8 Analýza SWOT

Oblasť	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Prírodné prostredie	<ul style="list-style-type: none"> Jedinečné prírodné prostredie a krajina Chránené územia medzinárodného významu a atraktívnosti (národné parky a krajinné oblasti, územia NATURA 2000) 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatočne vyvinutý kanalizačný systém a čističky odpadových vôd Vysoký obsah plyných a prašných emisií v ovzduší Vysoké náklady pre alternatívne a obnoviteľné zdroje energie Nízka úroveň ekologického povedomia
Dopravná a komunikačná infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> Blízkosť európskych dopravných koridorov Veľký počet hraničných prechodov Prítomnosť hlavných IT podnikov v regióne 	<ul style="list-style-type: none"> Nízka kvalita existujúcej dopravnej infraštruktúry Nedostatočný počet hraničných prechodov na turistických trasách Vysoké náklady na údržbu a modernizáciu dopravnej infraštruktúry v podhorskej a horskej oblasti Nedostatočne vyvinutá informačná sieť a služby
Hospodárstvo	<ul style="list-style-type: none"> Rozmanité a početné minerálne zdroje 	<ul style="list-style-type: none"> Vysoká miera nezamestnanosti
Obyvateľstvo	<ul style="list-style-type: none"> Vyhovujúca veková štruktúra obyvateľstva Spoločné záľuby a zvláštnosti Podobnosť poľského a slovenského jazyka 	<ul style="list-style-type: none"> Vysoké percento obyvateľov v neproduktívnom veku Negatívna migračná rovnováha Chudoba obyvateľstva (v niektorých regiónoch) Neefektívne materiálne a IT vybavenie vo vzdelávacích a kultúrnych inštitúciách Nedostatočná koordinácia vzdelanostných služieb s potrebami trhu práce Nízke percento obyvateľstva s vyšším vzdelaním na celkový počet obyvateľstva
Turizmus	<ul style="list-style-type: none"> Turisticky veľmi atraktívna oblasť pre jej fyzické a geografické rysy Dostatok liečivých, minerálnych a termálnych zdrojov vody 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatočné využitie existujúcich historických, kultúrnych a prírodných výhod regiónu vzhľadom na turizmus
Historické a kultúrne dedičstvo	<ul style="list-style-type: none"> Bohatosť a rozmanitosť kultúry, tradícií a folklóru Rozmanitosť tradičnej remeselnej výroby Pretrvávajúce miestnych tradícií 	<ul style="list-style-type: none"> Veľa historických a kultúrnych pamiatok v zlom stave

Oblasť	PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
Prírodné prostredie	<ul style="list-style-type: none"> Možnosť väčšieho využitia alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie 	<ul style="list-style-type: none"> Degradácia prírodných zdrojov v dôsledku urbanizačných procesov Výskyt prírodných a environmentálnych katastrof
Dopravná a komunikačná infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj IT siete a nových informačných technológií a nárast oblastí s prístupom k široko pásmovému Internetu Rozvoj medzinárodných európskych koridorov, regionálnych dopravných sietí a multimodálnych programov Zlepšenie komunikačného prístupu v hraničných oblastiach 	<ul style="list-style-type: none"> Nepriaznivá situácia na trhu s palivami Oneskorenia v realizácii programov rozvoja dopravnej infraštruktúry, hlavne celoštátne programy medzinárodného významu a vysoké investičné náklady Negatívny dopad dopravy na životné prostredie, prírodné zdroje a chránené oblasti Vylúčenie informačných technológií u časti obyvateľstva v prihraničnej oblasti
Hospodárstvo	<ul style="list-style-type: none"> Atraktivita regiónu týkajúca sa investícií Rozvoj MSP z dôvodu nárastu fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> Pretrvávajúca vysoká úroveň nezamestnanosti
Obyvateľstvo	<ul style="list-style-type: none"> Pozitívny index prirodzeného prírastku Rozvoj založený na skúsenostiach z cezhraničnej spolupráce v rámci kultúry, zdravotnej starostlivosti (kúpele) a integrovaných záchranných systémov Rozvoj spolupráce samospráv, vzdelávacích inštitúcií a neštátnych organizácií Nárast počtu obyvateľstva s vyšším vzdelaním 	<ul style="list-style-type: none"> Strata povedomia spoločenstva a solidarity Emigrácia mladej generácie (najmä s vyšším vzdelaním)
Turizmus	<ul style="list-style-type: none"> Vytvorenie nových, väčších a lepších hotelových ponúk ako výsledok rozvoja turistických služieb Nové trendy na voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> Zoslabovanie konkurenčnej pozície regiónu v dôsledku dynamicky sa rozvíjajúcich turistických služieb v ostatných oblastiach
Historické a kultúrne dedičstvo	<ul style="list-style-type: none"> Posilňovanie regionálnej identity Využívanie regionálnej identity, tradícií a histórie na propagáciu regiónu a vytváranie služieb a turistických produktov pre európsky trh Tradičné remeslá a výroba ako základ pre rozvoj miestneho podnikania 	<ul style="list-style-type: none"> Vytratenie regionálnych zvykov a tradícií z dôvodu popularizácie masovej kultúry a rozvoja globalizácie Degradácia stavu historických objektov, historických mestských zón, prírodných rezervácií a krajiny

3 SKÚSENOSTI S CEZHRANIČNOU SPOLUPRÁCOU

Program cezhraničnej spolupráce Poľská republika – Slovenská republika 2007-2013 je pokračovaním programov spolufinancovaných z rozpočtu EÚ. Cieľom týchto programov je rozvoj poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce.

3.1 Program PHARE CBC

Finančná pomoc z Európskej únie v tejto oblasti začala vznikom Programu cezhraničnej spolupráce Phare Poľská republika – Slovenská republika (Phare CBC) v roku 2000. Program vznikol z iniciatívy Európskeho parlamentu a jeho hlavným cieľom bola podpora činností na rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi komunitami na oboch stranách hranice. Štyri etapy programu Phare CBC (2000, 2001, 2002 a 2003) podporovali rozvoj dopravnej infraštruktúry, ochranu životného prostredia, rast konkurencieschopnosti podnikov, riešenie problémov týkajúcich sa znečistenia životného prostredia, nedostatočnej infraštruktúry, zlepšenie kvality života a vytvorenie sietí spolupráce na oboch stranách hranice.

Alokácia finančných prostriedkov na štyri etapy programu Phare CBC Poľsko – Slovenská republika predstavovala 32 000 000 EUR, t.j. po 16 mil. EUR pre každú stranu (poľskú a slovenskú). Z týchto prostriedkov sa financovali nasledovné projekty:

- 12 veľkých cezhraničných infraštruktúrnych projektov (6 na poľskej a 6 na slovenskej strane)
- 4 etapy Fondu malých projektov. Fond malých projektov podporoval miestne neziskové aktivity v týchto oblastiach zamerania: miestna demokracia, hospodársky rozvoj, turistika, kultúrna výmena a ochrana životného prostredia. Fond malých projektov podporoval miestne iniciatívy vo výške od 1000 do 50 000 EUR
- 1 etapa Fondu infraštruktúrnych malých projektov a 1 etapa schémy podpory podnikateľskej infraštruktúry. V rámci týchto projektov sa realizovali lokálne projekty cezhraničného charakteru, hlavne v oblasti dopravnej infraštruktúry, rozvoja podnikateľských aktivít, kultúry a vzdelania. Príspevok na jeden projekt mohol byť poskytnutý vo výške od 50 000 do 300 000 EUR.

Zo skúseností s implementáciou programu Phare CBC vyplýva, že najväčší záujem bol o infraštruktúrne projekty (50 000 – 300 000 EUR). Minimálna výška podpory z prostriedkov EÚ vo výške 2 mil. EUR na jeden projekt, ktorá bola schválená v rámci Programu Phare CBC, tvorila vážnu prekážku v mnohých prípadoch kvôli skutočnosti, že získanie patričnej čiastky spolufinancovania nebolo často v rámci možností žiadateľov na štátnej úrovni. Tento záver sa bral do úvahy počas prípravy programu Interreg IIIA.

Veľké infraštruktúrne projekty (ktorých hodnota sa pohybovala do 2 mil. EUR) realizované v rámci Phare CBC, mali dôležitý strategický význam, avšak na miestnej úrovni boli málo „viditeľné”, pretože v rámci jednej etapy sa schválili v priemere iba štyri projekty. Na takú rozsiahlu oblasť, akou je poľsko-slovenská hranica, to bola iba kvapka z mora potrieb. Stredné infraštruktúrne projekty, realizované v poslednej etape programu (2003, Schéma podpory podnikateľskej infraštruktúry), boli pre miestne obyvateľstvo veľmi atraktívne. Z uvedeného vyplýva, že žiadatelia prejavovali záujem najmä o spolufinancovanie projektov EÚ súvisiacich s touto etapou a s „najmenším” prvkom programu Phare CBC, ktorým bol Fond malých projektov. Prínos projektov v rámci Schémy podpory podnikateľskej infraštruktúry

a Fondu malých projektov bol najmä v oblasti náuky a prípravy projektových žiadostí a ich realizácii. Z uvedených skúseností vyplýva, že hlavne vďaka Fondu malých projektov v rámci ktorého sa úspešne podarilo zrealizovať niekoľko desiatok projektov, sa prijímatelia naučili plánovať realizáciu projektov tak aby boli dosiahnuté ciele, pripraviť ukazovatele výstupu a výsledku, realizovať aktivity v súlade s nariadeniami EÚ a predovšetkým spolupracovať s partnermi na druhej strane hranice.

Spoločný fond malých projektov realizovaný na poľsko-slovenskej hranici sa stal jedným z hlavných komponentov Programu Phare CBC PL-SK a v trochu zmenenej podobe bol realizovaný aj v rámci Iniciatívy Spoločenstva INTERREG IIIA Poľsko-Slovenská republika (Opatrenie 2.3 Fond mikroprojektov).

Veľký záujem žiadateľov a efektívna realizácia Fondu mikroprojektov (Opatrenie 2.3) v rámci programu INTERREG IIIA podmienili skutočnosť, že v programovom období 2007-2013 je pre tento cieľ určené ešte väčšie množstvo finančných prostriedkov.

3.2 Iniciatíva Spoločenstva INTERREG III A

Po prijatí ďalších desiatich kandidátskych krajín do EÚ sa poľsko-slovenská hranica stala vnútornou hranicou Európskej únie. Všetky aktivity spolufinancované programom Phare CBC, boli v roku 2004 nahradené Iniciatívou Spoločenstva INTERREG IIIA, financovanou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Úlohou INTERREG IIIA, podobne ako úlohou programu Phare CBC, bolo napomáhať cezhraničnej spolupráci medzi susednými regiónmi pomocou realizácie spoločných stratégií a aktivít.

Alokácia finančných prostriedkov na roky 2004 – 2006, určených pre program INTERREG IIIA PL–SK, predstavovala sumu 26 600 000 EUR. Z týchto prostriedkov bolo schválených 314 projektov, v tom:

- 26 projektov v rámci opatrenia 1.1 – Technická a komunikačná infraštruktúra;
- 22 projektov v rámci opatrenia 1.2 – Infraštruktúra životného prostredia;
- 31 projektov v rámci opatrenia 2.1 – Rozvoj ľudských zdrojov a podpora podnikania;
- 39 projektov v rámci opatrenia 2.2 – Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva;
- 196 projektov v rámci opatrenia 2.3 – Podpora miestnych iniciatív (Fond mikroprojektov)

Z doterajších skúseností z realizácie Iniciatívy Spoločenstva INTERREG IIIA PL-SK vyplýva nasledovné:

- o je potrebné klásť ešte väčší dôraz na prípravu a vedenie školení pre potenciálnych žiadateľov. Vzhľadom na skúsenosti so žiadateľmi z obdobia Phare CBC a INTERREGU IIIA sú pripravované žiadosti kvalitnejšie, objavujú sa však ešte chyby na úrovni určovania ukazovateľov, definovania všeobecných a čiastkových cieľov projektov, určenia cezhraničného dopadu a súladu projektov s horizontálnymi politikami EÚ. Z doterajších skúseností tiež vyplýva, že najviac problémov majú žiadatelia s definovaním cezhraničného efektu projektu. Berúc do úvahy, že v programoch cezhraničnej spolupráce je jedným z najdôležitejších kritérií schvaľovania projektov práve cezhraničný efekt, je potrebné v programovom období 2007-2013 klásť na toto kritérium zvýšený dôraz pri školeniach potenciálnych žiadateľov.
- o zavádzanie priebežného vyhodnocovania je najlepším prostriedkom, ktorý bude mať pozitívny dopad a bude napomáhať efektívnej realizácii programu. V programovom období 2004-2006 nebolo možné takéto hodnotenie vykonať,

vzhľadom na rozšírenie Európskej únie v druhej polovici programového obdobia 2000-2006, a tiež kvôli tomu, že vyhodnotenie vývoja osvetly bolo uskutočnené iba v riadiacom (správnom) systéme nových členských štátov. V rámci implementácie programu na programové obdobie 2007 – 2013 bude uskutočnené aj takéto priebežné vyhodnocovanie programu.

- o správne určenie podporovaného územia je jedným zo zásadných faktorov, ktorý ovplyvňuje dobrú implementáciu programu. V prípade programov cezhraničnej spolupráce je kľúčovým prvkom racionálneho riadenia pridelovania príspevkov z fondov určenie takej oprávnenej oblasti, ktorá dáva reálnu možnosť získania spolufinancovania žiadateľom. Program INTERREG IIIA PL-SK dával možnosť realizovať projekty jedine regiónom nachádzajúcim sa priamo v prihraničnej oblasti, čím sa zabránilo predkladaniu takých infraštrukturálnych projektov, ktoré mali malú šancu na schválenie kvôli veľkej vzdialenosti od hranice, čím vykazovali malý cezhraničný efekt. Uvedené riešenie znamenalo, že projektové žiadosti boli posúdené v kratšom čase a ušetrilo náklady navrhovateľom, ktorých projekty by nemali šancu byť vybrané z vyššie uvedených dôvodov.

Vyššie uvedené závery sa vzali do úvahy pri príprave tohto programu.

4 SÚLAD PROGRAMOVÉHO DOKUMENTU S POLITIKAMI SPOLOČENSTVA A NÁRODNÝMI POLITIKAMI

4.1 Súlad s politikami spoločenstva

Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľská republika – Slovenská republika je v súlade s nariadeniami súvisiacimi so základnou stratégiou a s programovými dokumentmi EÚ, predovšetkým vzhľadom k definícii cieľov a priorít.

V rámci implementácie princípov stanovených v článku 9 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika zaručuje aby pomoc z ERDF bola konzistentná s činnosťami, politikami a prioritami Spoločenstva. Činnosti podporované v rámci programu budú predovšetkým sledovať oba ciele rozvoja obsiahnuté v obnovenej Lisabonskej stratégii a budú v súlade s trvaloudržateľnými princípmi rozvoja stanovenými v Göteborgskej stratégii. Na základe obnovenej Lisabonskej stratégie, Oznámenie Komisie zo dňa 5. júla 2005 COM (2005) 0299 "Politika súdržnosti podpory hospodárskeho rastu a pracovných príležitostí: Strategické smernice Spoločenstva, 2007-2013", definuje nasledujúce priority Kohéznej politiky:

- zlepšenie atraktívnosti členských štátov, regiónov a miest prostredníctvom lepšej dostupnosti, zabezpečením primeranej kvality a úrovne služieb a zachovania ich environmentálneho potenciálu;
- podporovanie inovácií, podnikania a nárastu znalostnej ekonomiky pomocou výskumných a inovačných kapacít, zahŕňajúc nové informačné a komunikačné technológie; a
- vytvorenie väčšieho množstva a lepších pracovných príležitostí, prilákaním väčšieho množstva obyvateľstva do zamestnania alebo do podnikania, zlepšenie adaptability pracovníkov a podnikov a zvýšenie investícií do ľudského kapitálu

Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007-2013 bude prispievať k implementácii priorít uvedených v obnovenej Lisabonskej stratégii a v strategickej smernici Spoločenstva na úrovni cieľov, priorít a podporných kritérií.

Všetky predkladané projekty budú podrobené hodnoteniu ako prispievajú k dosiahnutiu cieľov definovaných v Lisabonskej a Göteborgskej stratégii. Uvedené ciele budú zohľadnené vo vyhodnocovacích kritériách. Navyše, tento aspekt sa bude brať do úvahy pri konečnom rozhodovaní o spolufinancovaní projektu.

Program zaistí súlad so zmluvou zakladajúcou Európske spoločenstvo a s ostatnými súvisiacimi dokumentmi. Program zohľadňuje dôležité nariadenia obsiahnuté v Nariadení Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, ako aj v Nariadení Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1080/2006 zo dňa 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja.

Článok 3 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde uvádza:

“Akcia uskutočnená v rámci fondov zahŕňa priority Spoločenstva na celoštátnej a regionálnej úrovni, zamerané na podporu trvaloudržateľného rozvoja prostredníctvom posilňovania rastu, konkurencieschopnosti, zamestnanosti a sociálnej inklúzie a ochrany a zlepšenia kvality životného prostredia.”

Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika je v súlade s európskou sociálnou politikou prijatou v roku 2000. Táto politika je okrem iného v zhode aj s implementáciou Lisabonskej stratégie, ktorá definuje aj základné smery činností sociálnej politiky. Okrem iného, berie do úvahy taktiež boj proti chudobe a všetky formy vylúčenia a diskriminácie, s cieľom podporovať sociálnu integráciu. Ciele, ktoré boli formulované v Nice sú nasledovné:

- pre každého zabezpečiť prístup k zamestnaniu, zdrojom, právam, produktom a službám;
- zamedziť riziku sociálneho vylúčenia / sociálnej exklúzie;
- chrániť najviac zraniteľných, zmobilizovať všetky zodpovedné inštitúcie aktívne v oblasti ekonomickej sociálnej politiky.

Programový dokument je taktiež vyjadrený vo všeobecných smerniciach týkajúcich sa hospodárskej politiky a smerniciach týkajúcich sa Európskej stratégie zamestnanosti, vrátane makro- a mikroekonomickej politiky a politiky zamestnanosti určenej na zabezpečenie nových pracovných miest a hospodárskeho rastu.

Očakáva sa, že program prispeje k vytvoreniu informačnej spoločnosti v súlade so strategickou štruktúrou obsiahnutou v iniciatíve “i2010 – A Európska Informačná Spoločnosť”. Predovšetkým sa bude týkať aktivít zameraných na splnenie cieľov tejto iniciatívy, hlavne zlepšením prístupu k informačným technológiám, ktoré umožnia ochranu životného prostredia, monitoring a realizáciu programu v prípade prírodných katastrof, zvýšením produkcie a služieb informačno-komunikačných technológií (IKT) – dostupnosť pre MSP. Všetky priority Operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika zahŕňajú aktivity cielené na rozvoj informačnej spoločnosti.

Program bude v súlade s politikami Spoločenstva (zahŕňajúc smernice EÚ) vzhľadom na ochranu životného prostredia, zlepšenie prírodného prostredia a možného pozitívneho vývoja. Toto sa týka predovšetkým splnenia záväzkov nachádzajúcich sa v Smernici o habitatoch č. 92/43/ES, v Smernici o vtáctve 79/409/ES a v smerniciach týkajúcich sa Európskej siete chránených území NATURA 2000. Finančná podpora bude udelená tým projektom, ktorých cieľom je udržiavať biologickú diverzitu a zlepšiť prírodné prostredie s ohľadom na územia NATURA 2000, nachádzajúce sa na podporovanom území programu.

Finančná podpora v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika bude okrem iného udelená aj projektom, ktoré môžu mať významný dopad

na realizáciu priorít stanovených v Stratégii trvalo udržateľného rozvoja EÚ. To znamená, že členské štáty a ich spoločenstvá by mali vynaložiť úsilie na aktivity týkajúce sa zmien klimatických podmienok a čistej energie, verejného zdravotníctva, sociálnej exklúzie, demografie a migrácie, riadenia prírodných zdrojov, trvalo udržateľnej úrovne dopravy. Politika trvalo udržateľného rozvoja bude taktiež implementovaná na regionálnej úrovni. Program bude podporovať inštitúcie a dôležité iniciatívy na zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja.

V súlade s článkom 16 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, boli v Programe cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika prijaté kroky "aby sa zabránilo akejkoľvek diskriminácii na základe rodu, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie". Snaha zabezpečiť rovnocenné pracovné príležitosti pre mužov a ženy zaručuje jeden z kľúčových princípov, t.j. rovnosť pohlaví, a bude braný do úvahy aj v rámci stanovených kritérií pre výber projektov oprávnených získať finančnú podporu. Program počíta so skutočnosťou, že územie podporované programom má problémy s trhom práce, ktorý spoločne s podporou zamestnanosti žien a s vytvorením nových pracovných miest pre ženy, si vyžaduje realizovať aktivity v oblasti špecializovaného vzdelávania.

Snahou bude zabezpečiť vzájomné dopĺňanie sa medzi intervenciami EÚ v rámci Spoločnej politiky poľnohospodárstva prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD) a aktivitami týkajúcimi sa územnej spolupráce, podporovanej z ERDF. Program bude taktiež garantovať koordináciu podpory z rôznych fondov. Kľúčovým faktorom, ktorý zabezpečí vyvarovanie sa duplicity s podporami z EAFRD je bilaterálny charakter (poľsko – slovenský) všetkých vybraných projektov na spolufinancovanie v rámci tohto programu.

Verejná pomoc bude udelená v zmysle článkov 87 a 88 Zmluvy o založení Európskeho Spoločenstva a jej nariadení. Navyše sa budú dodržiavať nasledujúce nariadenia: č. 68/2001/ES, č. 1998/2006/ES, č. 70/2001/ES, č. 2204/2002/ES. Všetky predkladané projekty budú hodnotené v súlade s pravidlami o štátnej pomoci. V prípade podpory zo štátnej pomoci de minimis alebo pomoci udelenej podľa jedného z Nariadení o jednorazovej podpore je požadované potvrdenie a schválenie Európskou komisiou.

Jedným z kľúčových princípov prijatých v rámci operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika sú trvalo udržateľné výsledky spolupráce. Tento princíp bude preverovaný v priebehu programovania a pri výbere projektov, ako aj počas hodnotenia. Podporované projekty budú musieť preukázať inštitucionálnu a finančnú udržateľnosť po skončení podpory.

Pravidlo doplnkovosti, stanovené v článku 15 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 bude tiež zohľadnené. Podľa tohto pravidla, príspevky zo Štrukturálnych fondov by nemali nahradiť verejné alebo ekvivalentné štrukturálne výdavky členských štátov. Súlad s týmto nariadením bude zabezpečený v rámci procesu vyhodnocovania projektu.

V súlade s článkami 47 a 48 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 bude hodnotenie Operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika uskutočnené na základe posúdenia vplyvov programu vzhľadom na kritériá Európskej únie o dôležitosti, efektívnosti, účinnosti, udržateľnosti, dopadu, ako aj environmentálneho dopadu cezhraničnej spolupráce v súlade s pravidlom nediskriminácie a rovnosti príležitostí, prispieť k dosiahnutiu strategických cieľov Spoločenstva, ako aj pridanej hodnoty prostredníctvom podpory Spoločenstva.

Zodpovednosť za detailný dozor nad implementáciou politík Spoločenstva nesie Riadiaci orgán.

4.2 Súlad s národnými politikami

Realizácia projektov v rámci Operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007-2013 bude dopĺňať aktivity vykonané v rámci národných programov definovaných v Národnom strategickom referenčnom rámci (NSRR).

Poľská republika pripravila návrh dokumentu pod názvom "Národná kohézna stratégia" (Národný strategický referenčný rámec 2007-2013 podpory hospodárskeho rastu a pracovných príležitostí). Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika dobre zapadá do strategického cieľa NSRR, ktorý pozostáva z tvorby prostredia pre zlepšenie konkurencieschopnosti, znalostnej ekonomiky a podnikania a tak zabezpečuje vyššiu zamestnanosť a v narastajúcej sociálnej, ekonomickej a priestorovej kohézii, bude taktiež prispievať k realizácii nasledujúcich horizontálnych cieľov:

- o zlepšiť kvalitu ľudského kapitálu a zvýšiť sociálnu kohéziu;
- o budovať a modernizovať technickú a sociálnu infraštruktúru, čo zohráva dôležitú úlohu pri zlepšení konkurencieschopnosti v Poľskej republike;
- o zlepšiť konkurencieschopnosť a inováciu podnikov, najmä v sektore výroby s vysokou pridanou hodnotou a rozvojom sektoru služieb;
- o zvýšiť konkurencieschopnosť poľských regiónov a pôsobiť proti ich sociálnej, ekonomickej a priestorovej marginalizácii.

V Slovenskej republike bol v auguste 2007 schválený Národný strategický referenčný rámec (NSRR SR), ktorého hlavná časť vychádza z vízie hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky. Detailnejšia charakteristika vízie s použitím sociálno-ekonomických kategórií je uvedená v texte NSRR, kde sa predpokladá, že rozvoj znalostnej ekonomiky a zvyšovanie jej prínosu pre spoločnosť zabezpečí pre obyvateľov Slovenskej republiky vyššiu kvalitu života a životný štandard na úrovni porovnateľnej s najvyspelejšími štátmi Európy, ich životných potrieb a zároveň zachová dobrú kvalitu životného prostredia pre budúce generácie.

Cieľom slovenského NSRR je dosiahnuť značný rast v konkurencieschopnosti a produktivite slovenskej ekonomiky do roku 2013, v súlade s princípmi trvaloudržateľného rozvoja. Zámerom je snaha zabezpečiť trvaloudržateľný hospodársky a sociálny rozvoj pre Slovenskú republiku a na druhej strane eliminovať napätie a nezrovnalosti v pôsobiacich slovenských kľúčových faktoroch rozvoja. NSRR Slovenskej republiky kladie zvláštny dôraz na rozvoj infraštruktúry a dostupnosti regiónov, podporu inovácií a informatizácie a rozvoj ľudských zdrojov.

Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika sa odvoláva na obe národné priority, týkajúce sa oboch národných programov a svojou stratégiou prispieva k splneniu cieľov v cezhraničnom kontexte. Projekty realizované v rámci Operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika dopĺňajú aktivity uskutočňované v rámci ďalších operačných programov.

Projekty podporované v rámci Operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika budú dopĺňať operačné programy riadené kompetentnými ministerstvami. Súlad programov je taktiež zabezpečený na regionálnej úrovni. Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika bol vytvorený v spolupráci so zúčastnenými regiónmi a tak sa dosiahol súlad s regionálnymi cieľmi rozvoja.

Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika bude v programovom období 2007-2013 podporovať iba tie projekty, v ktorých budú zaangažovaní partneri z oboch krajín a ktoré preukážu prínos spoločnostiam oboch krajín. Musia to byť skutočne cezhraničné projekty na všetkých úrovniach od prípravných prác až po realizáciu. Každý projekt bude mať vedúceho partnera v súlade s článkom 20 Nariadenia o ERDF.

4.3 Súlad s inými Operačnými programami

Program Cezhraničnej Spolupráce Poľská republika - Slovenská republika 2007-2013 je v súlade s nasledujúcimi cezhraničnými operačnými programami realizovanými na poľskej strane hranice:

- Operačný program cezhraničnej spolupráce Česká republika – Poľská republika 2007-2013. Prekrývajúce sa územia sú : subregión bielsko-bialski a priradený : pszczyński okres.
- Program cezhraničnej spolupráce Poľsko-Bielorusko-Ukrajina 2007-2013. Prekrývajúce sa územia sú: subregión krošnieňsko-przemyski a priradený: subregión rzeszowsko-tarnobrzski.

V rámci **Operačného programu cezhraničnej spolupráce Česká republika – Poľská republika 2007-2013** sú navrhnuté nasledujúce priority: “ Posilňovanie dostupnosti, ochrany životného prostredia a prevencie rizík”, “ Zlepšenie podmienok pre rozvoj podnikateľského prostredia a cestovného ruchu” a “Podpora miestnych komunit”.

Program cezhraničnej spolupráce Poľsko-Bielorusko-Ukrajina 2007-2013 obsahuje všeobecný cieľ: reagovať na spoločné výzvy udržateľného ekonomického a sociálneho rozvoja prostredníctvom cezhraničnej spolupráce a integrácie. Program navrhuje tri priority: “ Zvýšenie konkurencieschopnosti hraničnej oblasti”, “Zlepšenie kvality života” a “ Sieťovanie a spolupráca ľudí –ľuďom”. Program sa realizuje prostredníctvom Nástroja európskeho susedstva a partnerstva. V každom cezhraničnom programe je zahrnutá prioritná os : “ Technická asistencia”.

Existujú nadnárodné programy, ktoré takisto zahŕňajú územné jednotky podporované Programom cezhraničnej spolupráce Poľsko - Slovenská republika.

Program regiónu Baltického mora 2007- 2013 zahŕňa celé územie Poľska. Strategickým cieľom tohto programu je: posilniť rozvoj smerujúci k udržateľnému, konkurenčnému a územne integrovanému Baltickému regiónu prostredníctvom spájania cezhraničného potenciálu.

Operačný program centrálna Európa zahŕňa celé územie Poľskej aj Slovenskej republiky. V rámci tohto programu sú podporované štyri prioritné tematické oblasti: „Napomáhanie inováciám naprieč centrálnou Európou“, „Zlepšenie dostupnosti z a v rámci centrálnej Európy“, „Realizácia našej environmentálnej zodpovednosti“, „Podpora konkurencieschopnosti a atraktivity miest a regiónov“.

Súlad s národnými a regionálnymi programami implementovanými v rámci cieľa Konvergencia

Program Cezhraničnej Spolupráce Poľská republika - Slovenská republika 2007 - 2013 je v súlade s ostatnými operačnými programami podľa cieľa Konvergencia pre Poľskú republiku.

Prioritná os I: Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry dopĺňa ostatné prioritné tematické oblasti nasledujúcich operačných programov.

- Operačný program (ďalej ako OP) Infraštruktúra a životné prostredie (najmä v nasledujúcich prioritných osiach: Odpadové hospodárstvo, Odpadové hospodárstvo a ochrana zemskeho povrchu, Manažment zdrojov a prevencia environmentálnych rizík, Ochrana prírody a formovanie environmentálnych postojov, Environmentálna doprava, Environmentálna energetická infraštruktúra, Konkurencieschopnosť regiónov).
- OP Inovatívne hospodárstvo (hlavne v prioritnej osi: Tvorba a rozvoj informačnej spoločnosti).

Doplnkové aktivity Operačného programu Poľská republika - Slovenská republika sú tiež realizované v rámci Regionálnych operačných programov (ďalej ako ROP) na obdobie 2007-2013: ROP vojvodstva Podkarpacie, ROP vojvodstva Małopolskie, ROP vojvodstva Śląskie. ROP sú tiež zamerané na rozvoj dopravnej, komunikačnej a environmentálnej infraštruktúry.

Prioritné osi **ROP Malopolskie**: *Infraštruktúra pre ekonomický rozvoj a Infraštruktúra na ochranu životného prostredia* sú komplementárne k prioritným osiam Operačného programu.

V rámci prioritnej osi *Infraštruktúra pre ekonomický rozvoj*, sú podporované projekty orientujúce sa na cestnú infraštruktúru, verejné komunikácie a zóny ekonomickej aktivity.

V rámci prioritnej osi *Infraštruktúra na ochranu životného prostredia* sú podporované projekty zameriavajúce sa na vodné hospodárstvo a manažment odpadových vôd, ktoré sú zamerané na zlepšovanie kvality ovzdušia a zvyšovanie využiteľnosti obnoviteľných zdrojov energie a odpadové hospodárstvo. Takisto sú podporované aktivity prispievajúce k zlepšovaniu ekologickej bezpečnosti a k ochrane proti následkom prírodných katastrof.

Prioritná os **ROP Podkarpacie**: *Environmentálna ochrana a prevencia ohrození* podporujú projekty zameriavajúce sa na životné prostredie, infraštruktúru, protipovodňovú infraštruktúru a na racionálne hospodárenie s vodnými zdrojmi, aby sa zachovala a ochraňovala biologická a krajinná diverzita a aby sa predchádzalo a bojovalo proti ohrozeniam v tomto vojvodstve. Aktivity implementované v rámci tejto prioritnej osi, zameriavajúce sa napr. na monitorovanie prírodného životného prostredia budú komplementárne s aktivitami vykonávanými v rámci prioritnej osi Operačného programu Európskej územnej spolupráce.

Prioritná os II. Sociálny a ekonomický rozvoj dopĺňa prioritné osi nasledujúcich operačných programov:

- OP Infraštruktúra a životné prostredie (najmä prioritnú os : Kultúra a kultúrne dedičstvo),
- OP Ľudský kapitál (najmä priority: Rozvoj vzdelávania a kompetencií v regiónoch, Regionálny hospodársky aparát, Trh práce prístupný pre každého a podpora sociálnej integrácie, Rozvoj ľudských zdrojov a potenciálu adaptácie podnikov).
- OP Inovatívne hospodárstvo (najmä priority: Investície do inovatívnych podujatí, Šírenie inovácií, Tvorba a rozvoj informačnej spoločnosti).

ROP podporujú aj rozvoj turizmu a propagáciu kultúrneho dedičstva.

Nasledujúce prioritné osi **ROP Šľaskie**: *Cestovný ruch a Kultúra* sú komplementárne s prioritnou osou 2 Operačného programu: *Sociálny a ekonomický rozvoj*.

V rámci prioritnej osi 3: *Cestovný ruch* budú podporované aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu kvality infraštruktúry cestovného ruchu v regióne, a ktoré sa týkajú budovania a rozvoja produktov cestovného ruchu, zlepšovania prístupu k turistickým informáciám a zameriavajúce sa na rozvoj ponuky cestovného ruchu.

Prioritná os 4 : *Kultúra* podporuje projekty orientujúce sa na kultúrnu infraštruktúru, kultúrny informačný systém a propagáciu kultúry. Podporované sú projekty, ktoré prispievajú napr. k zlepšovaniu kvality kultúrnej ponuky, orientujúce sa na vytváranie kultúrneho informačného systému a investovanie do kultúrnych inštitúcií. Aktivity, implementované v rámci prioritnej osi, vykazujú vysoký potenciál pre synergické efekty s Operačným programom.

Hlavný cieľ aktivít implementovaných v rámci prioritnej osi ROP Podkarpackie: *Cestovný ruch a kultúra* je zvýšenie podielu cestovného ruchu v regionálnej ekonomike, ochrana kultúrneho dedičstva a rozvoj kultúrnych inštitúcií.

V rámci prioritnej osi III Operačného Programu Poľská republika - Slovenská republika sa realizujú projekty, ktoré dopĺňajú ďalšie opatrenia podporované ostatnými OP.

Územie Operačného programu Cezhraničná spolupráca Poľsko - Slovenská republika sa na Slovensku čiastočne prekrýva s Operačným programom: Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Česká republika 2007-2013. Prekrývajúcim sa územím je Žilinský samosprávny kraj.

Operačný program Slovenská republika – Česká republika obsahuje dve prioritné osi (okrem Technickej asistencie) – „Podpora sociálno-kultúrneho a ekonomického rozvoja cezhraničného regiónu a zlepšovanie spolupráce“ a „ Rozvoj dostupnosti cezhraničného regiónu a rozvoj životného prostredia“. Obe prioritné osi sú v súlade s prioritnými osami Operačného programu Cezhraničná spolupráca Poľsko - Slovenská republika. Podobná orientácia prioritných osí dáva príležitosť k vzájomnej podpore rozvoja v hraničnom trojuholníku Poľsko, Slovenská republika a Česká republika.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán v programe Cezhraničná spolupráca Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013 a ako národná inštitúcia zodpovedná za koordináciu relevantných programových aktivít v Operačnom programe Cezhraničná spolupráca Poľsko - Slovenská republika, je zodpovedné za administratívne úlohy oboch programov a zabezpečuje, aby sa vyhlo možnému prekrývaniu podporovaných projektov v rámci podobných prioritných osí.

Operačný program Slovenská republika – Česká republika zahŕňa dve prioritné osi (okrem Technickej asistencie) – „Podpora sociokultúrneho a hospodárskeho rozvoja cezhraničného regiónu a spolupráce“ a „Rozvoj dostupnosti cezhraničného územia a životného prostredia“. Obidve prioritné osi sú v súlade s prioritnými osami Operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika – Slovenská

republika. Podobné zameranie prioritných osí umožňuje vzájomnú spoluprácu a podporu rozvoja hraničného trojuholníka Poľská republika – Slovenská republika – Česká republika.

Súlady prioritných osí v Operačnom programe cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika s inými operačnými programami v rámci cieľa Konvergencia pre Slovenskú republiku je najviac viditeľný nasledovným spôsobom:

Súlady prioritnej osi I: Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry je zrejmy najmä pri prioritných osiach operačných programov:

- OP Doprava (predovšetkým prioritné osi zameriavajúce sa na modernizáciu hlavných železničných koridorov TEN-T, intermodálnu dopravu, budovanie diaľnic a cestnú infraštruktúru);
- OP Informačná spoločnosť (predovšetkým prioritná os Elektronizácia verejnej administratívy a rozvoj služieb, zlepšenie dostupnosti k širokopásmovému internetu);
- OP Životné prostredie (najmä prioritná os Integrovaná ochrana, Ekonomické používanie vôd a protipovodňová ochrana, Odpadové hospodárstvo, Ochrana a regenerácia životného prostredia a krajiny);
- Regionálny operačný program (predovšetkým prioritné osi Regenerácia sídiel, Regionálne komunikácie, ktoré zabezpečujú dopravné služby pre región).

Súlady prioritnej osi II: Sociálny a hospodársky rozvoj možno vidieť predovšetkým s prioritnými osami nasledujúcich operačných programov:

- OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia (najmä prioritná os Podpora zamestnanosti)
- OP Konkurencieschopnosť a ekonomický rozvoj (najmä prioritné osi Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom podpory inovácií, ktoré sú zamerané na podporovanie spolupráce medzi podnikmi a vedecko-výskumnými inštitúciami, výstavbu novej infraštruktúry, klastre, inovačné centrá atď., ďalšie prioritné osi sú zamerané na podporu MSP pôsobiacich v cestovnom ruchu);
- OP Veda a výskum (hlavné prioritné osi sa zameriavajú na zlepšovanie podmienok pre vedecko-výskumné inštitúcie a spoluprácu medzi vedeckými a výskumnými inštitúciami atď.);
- Regionálny operačný program najmä v oblastiach cestovného ruchu a ochrany pamiatok (najmä prioritná os Rozvoj turizmu a kultúrneho potenciálu regiónov, Regenerácia sídiel).

Prioritná os III.: Súlad schém mikroprojektov je zrejmy najmä v rámci prioritných osí Regionálneho OP, hlavne v prioritnej osi podporujúcej cestovný ruch a ochranu kultúrneho dedičstva.

Neprekrývanie sa Prioritných osí I., II., III. s ostatnými operačnými programami (predovšetkým so všetkými regionálnymi OP) súvisí predovšetkým s faktom, že Program cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika podporuje dopravu a environmentálnu infraštruktúru, rovnako ako služby a turistické atrakcie a turistické zariadenia, ktoré majú cezhraničný charakter.

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (ďalej ako EPFRV) je finančným nástrojom Programu rozvoja vidieka 2007-2013 v Poľskej republike. V Slovenskej republike bude Program rozvoja vidieka financovaný z EPFRV počas programového obdobia 2007-2013. Hlavným rozdielom v oblasti možného prekryvania medzi projektmi financovanými z Operačného programu a Programu rozvoja vidieka implementovaného v Poľsku a na Slovensku je, že musí mať pridanú hodnotu a cezhraničný dopad pre hraničné regióny.

Operačný program pre vodné hospodárstvo a rybné hospodárstvo je na Slovensku momentálne v príprave. Je zrejmé, že medzi aktivitami, ktoré budú podporované z OP SK-PL a OP Rybné hospodárstvo na Slovensku neexistujú žiadne prekryvania. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja ako národná inštitúcia spolu s Riadiacim orgánom a Spoločným monitorovacím výborom zabezpečuje, že príslušné konzultácie s ďalšími prispievateľmi sa uskutočnia ešte pred schválením projektu, aby sa zabránilo dvojitému financovaniu.

V Poľsku bude implementovaný Operačný program Trvaloudržateľného rozvoja rybárskeho sektora a pobrežných rybárskych oblastí 2007-2013 kofinancovaný z Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo.

Každá operácia vybraná pre Operačný program Poľská republika - Slovenská republika musí mať preukázateľný cezhraničný dopad a ten môže stanovovať deliacu líniu medzi financovaním projektov z prostriedkov ERDF, EPFRV a z Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo.

Projektové hodnotenie spoločnou skupinou expertov (vrátane regionálnych expertov) a rozhodnutie prijaté Monitorovacím výborom zabezpečí, aby sa predišlo riziku dvojitého financovania.

Participácia regionálnych zástupcov v rámci Monitorovacieho výboru v rozhodovacích procesoch, zabezpečuje, že projekty budú paralelne implementované do ďalších projektov v rámci ďalších programov, čím sa dosiahne synergia medzi nimi.

5 STRATÉGIA

5.1 Spoločná cezhraničná stratégia

Základom pre vypracovanie spoločnej stratégie je socio-ekonomická analýza poľsko-slovenskej cezhraničnej oblasti a SWOT analýza. Skúsenosti a ponaučenia dosiahnuté počas implementácie Programu Interreg IIIA Poľsko-Slovenská republika boli v procese formulovania a identifikovania stratégie pre cezhraničnú oblasť zapracované do dokumentu.

Cezhraničná oblasť je charakteristická jedinečnou hodnotou prírodného prostredia a krajiny, čo robí túto oblasť atraktívnou pre turistov, investorov a obyvateľov. Štruktúra obyvateľstva je priaznivá. Podobnosť jazykov a existujúce cezhraničné väzby v rozličných oblastiach uľahčia ďalšiu spoluprácu a vznik nových kontaktov medzi občanmi, organizáciami a podnikateľmi. Územie sa nachádza v blízkosti európskych dopravných koridorov, s ktorými existuje viacero križovaní. V regióne bola zaznamenaná prítomnosť IT spoločností. Sú však niektoré ďalšie faktory ovplyvňujúce situáciu v cezhraničnej oblasti.

Identifikované slabé stránky oprávnenej oblasti zahŕňajú okrem iného: nedostatok kvalitnej dopravnej a komunikačnej infraštruktúry, zhoršenie stavu životného prostredia. Stav životného prostredia je znehodnocovaný emisiou plyných znečisťujúcich látok, nedostatočne rozvinutým systémom kanalizácie a čističiek odpadových vôd. U obyvateľstva bolo identifikované nízke ekologické povedomie.

V cezhraničnom území boli zaznamenané zmeny v socio-ekonomickej situácii, ich tempo je však nízke. Situácia na trhu práce je stále veľmi zložitá. Evidovaná je vysoká miera nezamestnanosti, negatívne saldo migrácie a rast chudoby. Vzdelávacie služby by mali byť v hraničnom území koordinované tak aby vyhovovali potrebám trhu práce. Prírodný a kultúrny potenciál, ktorý poskytuje dobré podmienky pre rozvoj MSP, nie je dostatočne využitý.

Za účelom lepšieho využitia faktorov, ktoré vytvárajú pôdu pre konkurencieschopnosť regiónu a lepšieho využitia existujúceho potenciálu na oboch stranách hranice, by malo byť podporené zosilnenie kooperácie a tvorba sietí v rozličných oblastiach. Stratégia zohľadňuje špecifické črty prihraničnej oblasti a jej hranice. Je zameraná na kľúčové prvky identifikované SWOT analýzou.

Spoločná cezhraničná stratégia je zameraná na územnú integráciu cezhraničnej oblasti a jej lepšiu dostupnosť prostredníctvom prekonávania existujúcich bariér v dopravnej, komunikačnej a environmentálnej infraštruktúre.

V programe budú teda podporené investície, ktoré prispievajú k rozvoju existujúcej dopravy a environmentálnej infraštruktúry. Uskutočnené akcie zlepšia dostupnosť hraničného územia a vhodná poloha územia môže byť lepšie využitá. Podporené bude využitie geotermálnej vody. Takto budú akcie zamerané na lepšie využitie obnoviteľných zdrojov energie.

Podporované budú spoločné systémy ochrany obyvateľov pred prírodnými katastrofami, spoločné plánovanie a lepší manažment environmentálnych služieb v hraničnom území. V týchto oblastiach bude podporená spolupráca prostredníctvom vypracúvania spoločných plánov atď. Rozvoj IT siete a IT technológiílepší komunikačnú dostupnosť hraničného územia a taktiež uľahčí spoluprácu v oblasti prevencie rizík a ochrany prírodného prostredia.

Podporované budú aktivity v oblasti prevencie rizík a tým zvýšená atraktivita cezhraničnej oblasti pre turistov a investorov.

Špeciálna pozornosť je venovaná cezhraničnej spolupráci v cestovnom ruchu a v oblasti ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva. Cezhraničná stratégia zahŕňa vytváranie tematických sietí. Za účelom podpory sociálno-ekonomického rozvoja a vytvárania podmienok pre jeho ďalší rast v hraničnom území, bude podporovaná cezhraničná spolupráca. Toto by malo pomôcť lepšiemu využitiu zdrojov a vytvoreniu nových pracovných miest v sektore MSP, najmä v cestovnom ruchu. Podporená bude spolupráca medzi inštitúciami z podnikateľského prostredia, inštitúciami trhu práce, združeniami, asociáciami, výskumnými centrami, školami a inými organizáciami. Vznikajúca a rozvíjajúca sa kooperácia bude taktiež pokrývať oblasti ako inovatívne technológie, prenos know-how a tvorba inštitucionálnych sietí. To umožní zjednodušenie výmeny skúseností a inovácií v sektore MSP.

Uskutočnené aktivity budú zamerané na ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva. Podporené budú služby a nové produkty cestovného ruchu, založené na tradičných remeslách a odvetviach hraničného územia, ktoré vytvárajú pôdu pre rozvoj lokálneho podnikania. Výzvou pre hraničné územie sú siete v rozličných oblastiach, zahŕňajúce univerzity, vedecké inštitúcie, výskumné inštitúcie, inštitúcie podnikateľského prostredia, podnikateľské organizácie. Toto prispeje k založeniu inštitucionálnej štruktúry cezhraničnej spolupráce.

Partnerská spolupráca v rôznych oblastiach prispieva k socio-ekonomickému rozvoju slovensko-poľského cezhraničného regiónu a jeho trvaloudržateľnému rozvoju. Zintenzívnenie spolupráce pomocou zosieťovania spolupracujúcich subjektov je najdôležitejšou podmienkou efektívnej implementácie spoločnej cezhraničnej stratégie.

Prioritné osi boli definované na základe spoločnej stratégie vypracovanej pre oprávnenú oblasť.

Globálny cieľ spoločnej stratégie je:

Zintenzívniť poľsko-slovenskú spoluprácu partnerstva v záujme trvaloudržateľného rozvoja prihraničného regiónu.

Ukazovatele plnenia:

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Východiskový stav 2007	Cieľová hodnota ukazovateľa (2015)	Zdroje informácií
Počet spoločných cezhraničných projektov spĺňajúcich aspoň dve zo štyroch kritérií programu	Výstup	0	150	STS – konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet spoločných cezhraničných projektov spĺňajúcich aspoň tri zo štyroch kritérií programu	Výstup	0	100	STS – konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet spoločných cezhraničných projektov spĺňajúcich všetky štyri kritériá programu	Výstup	0	50	STS – konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)

Priority a oblasti podpory programu sú orientované na využitie silných stránok a možností cezhraničného regiónu pre bežné riešenie hlavných problémov.

V súlade s globálnym cieľom je programový dokument zameraný na podporu nasledujúcich špecifických cieľov spolupráce v cezhraničnom regióne:

- Rozvoj poľsko-slovenskej partnerskej spolupráce v rámci zlepšenia podmienok cezhraničnej infraštruktúry k priestorovej integrácii, lepšej dostupnosti a atraktivite pre obyvateľov, investorov a turistov
- Podpora poľsko-slovenskej partnerskej spolupráce pre trvaloudržateľný sociálno-ekonomický, ekologický a kultúrny rozvoj poľsko-slovenského cezhraničného regiónu
- Podpora miestnych iniciatív a vybudovanie cezhraničných kontaktov prostredníctvom realizácie mikroprojektov založených na aktivitách "ľudia ľuďom"

Špecifické ciele podporujú aktivity, ktoré budú v súlade s národnými stratégiami prispievať k cieľom Lisabonskej a Göteborgskej stratégie v cezhraničných súvislostiach a tak vytvárať lepšie podmienky k integrácii a súdržnosti spoločného regiónu.

Určené špecifické ciele budú naplnené tromi tematicky orientovanými prioritami a jednou podpornou prioritou, ktoré sú bližšie popísané v kapitole 6.

Pri zabezpečovaní daných cieľov rozvoja, je potrebné prihliadať na nasledujúce aspekty:

- vytvorenie spoločnej vízie integrovaného regionálneho hospodárstva, sociálnej súdržnosti a dobrých susedských vzťahov
- stabilný hospodársky rast na oboch stranách hranice
- vytvorenie možností na zaistenie bezpečnosti v poľsko-slovenskom hraničnom regióne
- starostlivosť o zachovanie prírody a ochrana kultúrnych pamiatok
- potreby miestnych spoločenských skupín.

6 PRIORITNÉ OSI

Kvôli existujúcim interregionálnym a intraregionálnym rozdielom majú priority a oblasti podpory popísané nižšie značne široké možnosti na území obsiahnutom v programe. Hospodárska štruktúra na slovenskej strane, s prevládajúcim sektorom služieb, je odlišná od štruktúry na strane poľskej, kde prevláda poľnohospodárstvo. Veľké rozdiely sú aj v rámci jednotlivých regiónov na poľskej strane (napríklad v priemyselnom subregióne bielsko-bialski). Ďalšími rozdielmi sú značné rozdiely v hustote osídlenia a v úrovni vzdelanosti. Spoločné strategické priority, založené na analýze socio-ekonomickej situácie v poľskej a slovenskej prihraničnej oblasti, boli identifikované a premietnuté v navrhovanom programe. Program by mal počítat' s účasťou množstva rozličných inštitúcií z rozličných častí prihraničného regiónu ako aj z rôznych priemyselných odvetví.

Podporované prioritné osi sú nasledovné:

Prioritná os I.:	Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry
Prioritná os II.:	Sociálny a hospodársky rozvoj
Prioritná os III.:	Podpora miestnych iniciatív (mikroprojekty)
Prioritná os IV.:	Technická asistencia

Nasledujúce popisy sa sústreďujú na priority programu, detaily obsahujúce viac informácií o jednotlivých oblastiach podpory budú popísané v programovom manuáli.

6.1 Popis prioritných osí a oblastí podpory

6.1.1 Prioritná os I: Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry

Východisková situácia

Poľsko-slovenská prihraničná oblasť si vyžaduje značné investície, ktoré prispejú k rozvoju a zlepšeniu v súčasnosti zanedbávanej infraštruktúry. V rámci programu budú podporené spoločné zámery slúžiace obyvateľstvu na oboch stranách hranice, vykazujúce podstatný cezhraničný efekt. Tieto aktivity budú realizované v dvoch rovinách: v cestnej a komunikačnej infraštruktúre a v infraštruktúre životného prostredia, vrátane ochrany pred prírodnými katastrofami.

Hlavný cieľ priority	Rozvoj spolupráce poľsko-slovenského partnerstva v rámci zlepšenia podmienok cezhraničnej infraštruktúry orientovanej k priestorovej integrácii, bezpečnosti, lepšej dostupnosti a atraktívnosti pre obyvateľov, investorov a turistov
-----------------------------	--

Ukazovatele plnenia

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Východiskový stav 2007	Cieľová hodnota ukazovateľa (2015)	Zdroje informácií
Pridelené prostriedky pre Prioritu č.1			67 685 338 EUR	43% z prostriedkov Programu
Počet spoločných projektov	Výstup	0	100	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet partnerov	Výstup	0	200	STS – konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet kilometrov nových / modernizovaných cezhraničných komunikačných spojení	Výstup	0	200	STS – konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet obyvateľov profitujúcich z nových/modernizovaných komunikácií	Výsledok	0	70 000	STS – konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Ženy		0	35 000	
Muži		0	35 000	
Počet obyvateľov využívajúcich novú/modernizovanú infraštruktúru ochrany životného prostredia	Výsledok	0	60 000	STS – konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Ženy		0	30 000	
Muži		0	30 000	
Počet miest/ obcí priamo profitujúcich z nových/modernizovaných komunikácií	Výsledok	0	180 000	STS – konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet trvajúcich poľsko-slovenských partnerských kontaktov	Výsledok	0	30	STS– informácie od žiadateľov – jeden rok po ukončení programu (2016)

Zvýšenie investícií do cestnej a dopravnej infraštruktúry môže mať dopad na zlepšenie dostupnosti území nachádzajúcich sa mimo národných rozvojových centier. Tieto zámery by mali zvýšiť využitie výhodnej geografickej polohy, ktorá je definovaná vyššie ako jedna zo silných stránok regiónu, na rozvoj ako tranzitnej dopravy tak aj miestnej dopravy – „každodenného charakteru“ (malé cesty, prístup do škôl, úradov, zdravotných stredísk a pod.).

Pri plánovaní investícií do infraštruktúry v regióne poľsko-slovenského prihraničného územia sa budú brať do úvahy podmienky životného prostredia, súvisiace s rozvojom hospodárskej infraštruktúry. Spoločné aktivity, zamerané na zlepšenie infraštruktúry životného prostredia, ktoré majú byť podporované v rámci tejto priority, musia

prispievať k zachovaniu prírodného bohatstva a tiež k trvaloudržateľnému rozvoju prihraničného regiónu.

Príklady očakávaných výsledkov:

- eliminácia hlavných prekážok alebo chýbajúcich spojení v miestnej prihraničnej komunikačnej sieti, čo brzdí rozvoj sociálnych a ekonomických vzťahov, ktoré sú potlačované nielen existenciou štátnych hraníc, ale aj ťažkými prírodnými podmienkami,
- zachovanie a ochrana bohatého prírodného dedičstva regiónu prostredníctvom opatrení obmedzujúcich ďalšie znečisťovanie okolia, ktoré bude citelné na oboch stranách hranice,
- plány a programy spolupráce pre rozvoj infraštruktúry v prihraničnom regióne.

Operačné ciele priority:

- zlepšenie priamych spojení v oblasti dopravy a komunikácie medzi poľskou a slovenskou stranou prihraničného územia
- zlepšenie podmienok ochrany infraštruktúry životného prostredia v prihraničnom území
- zlepšenie cezhraničnej infraštruktúry a podmienok v rámci ochrany voči prírodným katastrofám
- využívanie obnoviteľných zdrojov energie
- rozvoj informačného spoločenstva
- podpora priamych investícií do infraštruktúry v prihraničných oblastiach
- podpora strategických projektov.

OBLASŤ PODPORY 1: Komunikačná a dopravná infraštruktúra

Ako je uvedené v popise sociálno-ekonomickej situácie, prihraničná oblasť Poľsko-Slovenská republika si vyžaduje nielen výstavbu novej dopravnej infraštruktúry, ale aj modernizáciu a prestavbu existujúcej komunikačnej infraštruktúry, predovšetkým cestných spojení. Veľké investície sa v programe kvôli obmedzeným zdrojom finančných prostriedkov nepredpokladajú. Na tejto úrovni budú realizované menšie aktivity, ktoré budú zamerané najmä na zlepšenie priamych väzieb medzi slovenskou a poľskou stranou alebo na značné zlepšenie dostupnosti určitých oblastí pre ekonomické a najmä turistické aktivity.

Oblasť podpory č. 1 podporuje výstavbu, rozvoj a modernizáciu existujúcej dopravnej infraštruktúry vrátane cestných spojení. Taktiež podporuje projekty, ktorým cieľom je prepojiť územia na oboch stranách hranice. Uskutočnené aktivity by mali prispieť k doplneniu chýbajúcich spojení na úrovni miestnej cezhraničnej infraštruktúry a tiež by mali prispieť k zvýšeniu bezpečnosti v prihraničných oblastiach Poľska a Slovenska.

Pomoc môže byť takisto určená na projekty zamerané na rozvoj a modernizáciu infraštruktúry uľahčujúcej prechod hraníc, t.j. prostredníctvom modernizácie a výstavby miestnych komunikácií vedúcich k hranici. Funkcia hraničných prechodov sa bude musieť v súvislosti so vstupom Poľska a Slovenskej republiky do Schengenského priestoru zmeniť. Z toho dôvodu budú podporované projekty zamerané na hraničné budovy, ktoré bude nutné adaptovať na nové funkcie hraničných prechodov.

Okrem toho majú byť pripravené plány a programy spolupráce zamerané na rozvoj dopravnej a komunikačnej infraštruktúry, ktoré majú vytvoriť koherentný cezhraničný systém. Taktiež môžu byť pripravované nové riešenia v oblasti multimodálneho dopravného systému. Ďalej budú pripravené vhodné štúdie a koncepcie, ktoré sa vzťahujú na hlavné investície infraštruktúry významné pre cezhraničné územia, zahrňujúc tie, ktoré sa týkajú existujúcich spojení a plánovaných dopravných koridorov a spojení s koridormi železničných tratí miestneho a cezhraničného významu. Medzi oprávnené aktivity budú tiež patriť opatrenia súvisiace s bezpečnosťou, najmä cestnou – spolupráca rôznych záchranných a verejných poriadkových služieb. Veľké investičné aktivity môžu byť realizované v rámci iných národných či medzinárodných programov rozvoja infraštruktúry.

Dôležitým prvkom investícií realizovaných v rámci tohto opatrenia môžu byť aktivity hlavne charakteru infraštruktúrného, zamerané na rozvoj telekomunikačných sietí a prispievajúce k rozvoju informačnej spoločnosti, využívajúc nové komunikačné prostriedky (internet).

OBLASŤ PODPORY 2: Infraštruktúra životného prostredia

V mnohých prípadoch si situácia v oblasti životného prostredia vyžaduje zlepšenie a preto realizácia cezhraničných projektov v tejto oblasti môže byť veľmi užitočná. Štruktúry zodpovedné za realizáciu opatrení majúci dopad na infraštruktúru životného prostredia sú povinné chrániť oblasti zahrnuté v NATURA 2000 určených v členských štátoch Európskej únie. Miestne orgány na oboch stranách hranice očakávajú okrem iného spoluprácu, napríklad v oblasti čističiek odpadových vôd a v oblasti odpadového hospodárstva. V rámci programu môže byť podporené najmä spoločné plánovanie a vypracovanie programov umožňujúcich realizáciu veľkých investícií cezhraničného významu. Podpora môže byť taktiež poskytnutá menším investičným projektom zameraným na ochranu životného prostredia. To platí najmä pre projekty vodovodných a kanalizačných sietí, čističiek odpadových vôd a likvidácie odpadu, znečistenia vody a ovzdušia a prevencie proti prírodným katastrofám. V oblasti odpadového hospodárstva budú podporované aktivity, ktoré riešia problém nelegálnych skládok odpadu, ako aj opatrenia umožňujúce recykláciu odpadu alebo jeho odstránenie spôsobom neškodným pre životné prostredie, a taktiež budú podporované riešenia týkajúce sa redukcie negatívneho vplyvu na životné prostredie, hluku a elektromagnetického žiarenia.

Dôležitým prvkom cezhraničného systému ochrany životného prostredia je zabezpečenie ochrany pred prírodnými katastrofami, najmä v protipovodňovej infraštruktúre, ktorá je nedostatočne vybudovaná. Chýbajúce protipovodňové zabezpečenia v celom regióne sa môžu stať príčinou prírodných katastrof na poľskej i slovenskej strane hranice. Téma zahrňuje aj aktivity umožňujúce monitorovanie a reagovanie na hrozby znečistenia životného prostredia. Pri plánovaní nových alebo pri renovácii už existujúcich prvkov prevencie proti povodniam (napr. vodných nádrží), by sa malo brať do úvahy aj ich možné hospodárske využitie.

Táto oblasť podpory podporuje aktivity v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, racionalizáciu využívania dostupných prírodných zdrojov znižujúcich negatívny vplyv činnosti človeka na životné prostredie.

Ochrana špeciálnych cezhraničných biotopov je v poľsko-slovenskom regióne veľmi potrebná, preto bude podporovaná environmentálna infraštruktúra vedúca k takejto ochrane (napr. posilnenie jednotiek prírodnej stráže v chránených oblastiach atď.).

V záujme regionálneho rozvoja je možné využitie potenciálu geotermálnych vôd v existujúcom regióne. Pre účel možnosti jeho využitia sa predpokladá plánovanie,

výskum a využitie geotermálnych vôd, ako základ pre rozvoj turizmu, netradičných zdrojov energie atď.

Indikatívny zoznam aktivít:

- budovanie cezhraničnej infraštruktúry regionálneho a miestneho významu, za účelom zlepšenia priamych spojení medzi poľskou a slovenskou stranou hranice
- rozvoj systémov pre zlepšenie kvality a efektivity verejnej dopravy a multimodálnej dopravy zahŕňajúce „mäkké“ aktivity týkajúce sa informácií a komunikácie, napr. spolupráca pri tvorbe cestovných grafikonov
- investície zabezpečujúce dostupnosť a kvalitu regionálnych a miestnych ciest, cykloturistických tratí, regionálnych a miestnych vnútrozemských vodných ciest v prihraničnom území
- spoločné plánovanie a lepší manažment dopravných služieb v prihraničnom území
- budovanie cezhraničnej infraštruktúry v oblasti životného prostredia, na ochranu prírody, prírodných zdrojov, obnoviteľnej energie a systémov na zlepšenie kvality týchto energií
- rozvoj spoločných systémov na ochranu obyvateľstva pred prírodnými katastrofami
- spoločné plánovanie a lepší manažment environmentálnych služieb v prihraničnom území

Indikatívny prijímatelia:

- samosprávne jednotky a ich zväzy a asociácie
- štátne administratívne jednotky založené štátom alebo samosprávou za účelom poskytovania verejných služieb
- mimovládne neziskové organizácie

Oprávnení prijímatelia:

- subjekty s právnou subjektivitou založené podľa príslušných miestnych zákonov
- subjekty bez právnej subjektivity, ktorým vyššia jednotka (majúca právnou subjektivitu) delegovala čiastočnú plnú moc, preberajúc finančnú zodpovednosť za realizovaný projekt
- subjekty bez právnej subjektivity, pomocou ktorých bude ich vyššia jednotka realizovať grant (s identifikáciou, ktorý subjekt bude implementovať projekt)
- subjekty so sídlom mimo oprávneného územia pod podmienkou, že majú kompetencie a výkon v oprávnenom území a projektové aktivity budú realizované v rámci oprávneného územia a budú mať vplyv na podporované územie (rešpektujúc 20% pravidlo).

6.1.2 Prioritná os II: Socio-ekonomický rozvoj

Východisková situácia

Na jednej strane vykazuje poľsko-slovenská prihraničná oblasť menšiu dynamiku v oblasti socio-ekonomických zmien a registruje vysokú nezamestnanosť, na strane druhej je jej prírodný a kultúrny potenciál pozoruhodný, ponúka dobré podmienky pre

rozvoj sektora turistických služieb. Projekty implementované v rámci tejto priority by mali prispieť k využitiu tohto potenciálu a podporiť socio-ekonomický rozvoj regiónu. Navrhnuté sú tri opatrenia, ktoré sa koncentrujú na rozvoj turizmu, ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva ako aj na vytvorenie siete spolupráce medzi poľskými a slovenskými partnermi.

Na zlepšenie zložitej situácie na trhu práce je potrebné prijať špeciálne opatrenia. Cezhraničná spolupráca môže viesť k efektívnejšiemu využitiu pracovných síl. Nové pracovné miesta môžu byť vytvorené najmä v sektore malých a stredných podnikov, hlavne v oblasti turizmu. Nové podniky však nevzniknú, pokiaľ nebude dosiahnutá určitá úroveň podnikateľstva, ktorá umožní využiť vnútorný potenciál (vrátane remesiel a remeselníckej tradície/ zanikajúcich a chýbajúcich profesií/ využitia prirodzených metód v poľnohospodárstve alebo dobrých podmienok pre rozvoj obchodu). Z tohto hľadiska môže mať výmena informácií a vedomostí medzi slovenskými a poľskými partnermi veľmi pozitívny dopad. Za týmto účelom by mala byť podporená spolupráca medzi inštitúciami v oblasti obchodu, spolkami, združeniami, výskumnými centrami, školami a inými samosprávnymi organizáciami, najmä v oblasti turistiky. Ich spolupráca prispeje k efektívnejšiemu využitiu ľudského potenciálu a rastu podnikania.

Oblasť pomoci zahŕňa aj podporu inovatívnych technológií, prenosu know-how a tvorby inštitucionálnych sietí v záujme zabezpečenia výmeny skúseností a inovácií smerom k MSP a posilnenie vzťahov medzi výskumnými centrami a podnikmi. Implementácia týchto opatrení v cezhraničnej oblasti je pre splnenie výziev znalostnej ekonomiky nevyhnutná.

Ekonomický rozvoj prihraničného poľsko-slovenského regiónu sa spája s bohatým prírodným a kultúrnym dedičstvom. Oblasť cezhraničnej spolupráce týkajúcej sa ochrany prírodného a kultúrneho dedičstva je veľmi široká, najmä v súvislosti s podporou turizmu.

Hlavný cieľ priority	Podporovať poľsko-slovenskú partnerskú spoluprácu pre udržateľný socio-ekonomický, environmentálny a kultúrny rozvoj poľsko-slovenského prihraničného regiónu
-----------------------------	---

Ukazovatele plnenia

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Východiskový stav 2007	Cieľová hodnota ukazovateľa (2015)	Zdroje informácií
Pridelené prostriedky pre Prioritu č. 2			53 518 639 EUR	34% z prostriedkov Programu
Počet spoločných projektov	Výstup	0	200	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet partnerov	Výstup	0	500	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)

Počet renovovaných historických objektov	Výstup	0	90	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet iniciatív ktoré prispievajú k ochrane biodiverzity	Výstup	0	25	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet inštitúcií zahrnutých v sieťových aktivitách	Výstup	0	100	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet produktov turizmu	Výstup	0	350	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet účastníkov kurzu, ktorý zvýšili svoju kvalifikáciu	Výsledok	0	5 000	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Ženy		0	2 500	
Muži		0	2 500	
Počet partnerských dohôd záväzných po ukončení projektu	Výsledok	0	100	STS– informácie od žiadateľov – jeden rok po ukončení programu (2016)
Počet obyvateľov profitujúcich z projektov zameraných na zvýšenie bezpečnosti	Výsledok	0	40 000	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Ženy		0	20 000	
Muži		0	20 000	
Počet zamestnancov záchranných služieb, ktorí ukončili kurz	Výsledok	0	300	STS– konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)

Príklady očakávaných výsledkov:

- posilnenie turistického potenciálu cezhraničného regiónu,
- zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov prihraničného územia a posilnenie miestnych MSP prostredníctvom rozvoja spolupráce vzdelávacích inštitúcií, organizácií, hospodárskych a turistických združení.

Operačné ciele priority:

- nárast turistickej atraktívnosti v prihraničnom regióne
- zachovanie regionálneho kultúrneho dedičstva
- ochrana prírodnej biodiverzity
- vytváranie tematických sietí partnerskej spolupráce a tematických klastrov
- rozvoj ľudských zdrojov a vzdelania
- nárast využitia informačných a telekomunikačných technológií.

OBLASŤ PODPORY 1: Rozvoj cezhraničnej spolupráce v oblasti turizmu

Poľsko-slovenský prihraničný región je charakteristický veľkými rozdielnosťami a jedinečnosťami prírodných zdrojov. Toto územie sa vyznačuje výbornými podmienkami pre turistiku ako aj oblasťami s historickým a kultúrnym dedičstvom. Nachádzajú sa tu lokality zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Poľsko-slovenská prihraničná oblasť má špecifické predpoklady na rozvoj turistiky vďaka jeho fyzickým a geografickým podmienkam, bohatstvu liečivých a termálnych prameňov. Práve tieto vhodné podmienky môže byť lákadlom pre rozvoj cestovného ruchu a pre príchod investorov.

Tieto prírodné predpoklady by mohli prispieť k socio-ekonomickému rozvoju ako aj hospodárskemu rozvoju daného územia a to najmä vytvorením nových pracovných miest v sektore MSP pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu.

Spoločné aktivity realizované v rámci tohto opatrenia by sa mali usilovať o rozvoj turistickej infraštruktúry. Veľký dôraz bude kladený na investície týkajúce sa rozvoja existujúcich a potenciálnych liečebných zariadení a kúpeľov. Zlepšenie v tejto oblasti by tiež zmiernilo problém marginalizácie vyplývajúci z nezamestnanosti.

Podporované budú tiež projekty zamerané na nové produkty cestovného ruchu a projekty podporujúce existujúcu spoluprácu partnerov v oblasti turistiky a ekonomického rozvoja daného regiónu.

Spolupráca v oblasti turistiky, športu a rekreácie môže tiež priniesť úžitok, pretože z dlhodobého hľadiska sa práve ona môže stať dôležitým činiteľom pri rozvoji regiónu. Je tiež potrebné rozvíjať vzťahy medzi poľskými a slovenskými turistickými organizáciami a združeniami. Vzájomné kontakty tak môžu neskôr prispieť k rozvoju podnikania.

Aby sa rozvinul cezhraničný turizmus, malo by byť podporené vyučovanie cudzích jazykov, ako aj výmena informácií a dát. O rozvoj špecifického sektora turizmu sa môže pričiniť aj spolupráca medzi liečebnými zariadeniami a kúpeľmi.

Región ponúka sľubné podmienky pre rozvoj ekoturistiky a agroturistiky. Je tiež potrebné podporiť snahy o nadviazanie spolupráce medzi rôznymi strediskami alebo turistickými organizáciami na oboch stranách hranice.

Zároveň treba podčiarknuť význam regionálnych turistických produktov cezhraničnej oblasti a posilniť ich propagáciu a ochranu, ale aj podporiť aktivity smerujúce k rastu bezpečnosti rekreujúcich sa turistov a tiež turistov, ktorí prichádzajú do horských oblastí za športovými aktivitami.

OBLASŤ PODPORY 2: Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva

Poľsko – slovenské prihraničné územie je známe svojim bohatým prírodným a kultúrnym dedičstvom. Veľká rozmanitosť pamätihodností z rôznych období

a rôznych štýlov, množstvo historickým a kultúrnych stavieb a kultúrnych inštitúcií tiež napomáha k presadzovaniu spoločných aktivít v oblasti cestovného ruchu. Toto bohaté kultúrne dedičstvo je lákadlom tak pre turistov, ako aj pre investorov.

Aktivity spadajúce pod toto opatrenie majú za cieľ ochranu prírodného aj kultúrneho dedičstva a ich lepšie využitie. Pomoc je poskytnutá iba pre takéto typy projektov. T.j. pre projekty týkajúce sa rozvoja spolupráce medzi kultúrными, vzdelávacími, environmentálnymi a výskumnými inštitúciami, kostolmi a náboženskými organizáciami. Tieto aktivity pôsobia na posilnenie vzájomnej spolupráce medzi partnermi na oboch stranách hranice, na vytvorenie sietí a „zblíženie“ obchodných kontaktov.

Aby sa využívali výhody tejto skutočnosti a zároveň bola zabezpečená ochrana tohto bohatstva, budú podporené aj aktivity slúžiace na vytvorenie tematických sietí spájajúcich miesta s podobnými vlastnosťami, majúce za cieľ rozvoj novej ponuky a produktov (napr. drevené kostoly alebo gotické pamiatky). Vzhľadom na toto je potrebná podpora a tvorba nových turistických ponúk a produktov, využívajúcich kultúrne a prírodné bohatstvo prihraničnej oblasti. Vďaka spoločným cezhraničným aktivitám môže byť táto oblasť bohatstva propagovaná efektívnejšie aj mimo územia Poľska a Slovenskej republiky. Aby sa zachovalo kultúrne dedičstvo regiónu, mali by byť pripravené spoločné projekty udržiavajúce miestnu identitu, napríklad prostredníctvom vytvárania integrovaných kultúrnych a turistických produktov oboch strán prihraničia a iniciovanie vzniku centier spolupráce a kultúrnej výmeny. Taktiež treba dbať o náležitú ochranu pamiatok (ochrana a starostlivosť o pamiatky) a prírodného bohatstva (prírodné monumenty, chránené územia). Mali by byť propagované aktivity sprístupňujúce spomenuté bohatstvo zároveň s ochranou ich pamiatkovej a prírodnej hodnoty.

Podporované by mali byť tiež spoločné aktivity zamerané na ochranu rôznych druhov rastlín a zvierat. Dôležité je zrealizovať akcie zamerané na ekologické povedomie ľudí. Ďalej by mali byť pripravené spoločné programy na ochranu prírody, ako aj na ochranu kultúrneho a historického dedičstva.

V rámci programu by mali byť podporované cezhraničné aktivity na prevenciu ohrozenia fauny a flóry, ako aj programov na ich ochranu.

OBLASŤ PODPORY 3: Vytváranie sietí

Aktivity realizované v rámci tejto oblasti podpory budú mať formu naviazania sieťovej spolupráce medzi spolupracujúcimi inštitúciami na poľskej a slovenskej strane. Vytvorené siete budú konkretizáciou doterajšej spolupráce inštitúcií, ktorá už bola realizovaná dlhší čas, doteraz však neexistovali finančné nástroje podporujúce takúto formu spolupráce. Siete vytvorené v rámci tohto opatrenia budú tematickými sieťami, ktoré sa budú okrem iného týkať hospodárskej spolupráce, vzdelávania, kultúry a tiež spolupráce v oblasti bezpečnosti na oboch stranách hranice. Tematické siete budú navyše zamerané na zlepšenie potenciálu cezhraničnej oblasti v rámci výskumu a rozvoja inovácií, čo znamená že v rámci oblasti podpory 3 je podporovaná spolupráca medzi univerzitami, vedeckými inštitúciami, výskumnými centrami, inštitúciami podnikateľského prostredia a podnikateľskými organizáciami.

Siete umožnia výmenu informácií, lepšiu spoluprácu a vytvorenie nových inštitucionálnych štruktúr cezhraničnej spolupráce. Výsledkom týchto aktivít by mala byť tvorba nových riešení, stratégií a politík.

V rámci tohto opatrenia bude možné robiť aj aktivity neinvestičného charakteru (napríklad organizácia stretnutí, pracovných skupín, školení), ako aj malých infraštruktúrnych investícií okrem komunikačnej infraštruktúry, ktorá súvisí s tvorbou alebo dobudovaním (zlepšovaním) existujúcej siete. Vytvorené siete

budú charakteristické prispôsobivosťou a schopnosťou rozširovať sa o nové tematické siete.

Možnosť zapájať sa do vytvárania sietí budú mať administratívne orgány na regionálnej a samosprávnej úrovni, vysoké školy, záchranné služby, organizácie združujúce podnikateľov, mimovládne organizácie a ďalšie organizácie zaujímajúce sa o tento druh spolupráce.

Projekt vytvárania sietí musia vytvoriť najmenej tri subjekty (s minimálne jedným zahraničným partnerom), z ktorých jeden bude vedúci partner, zodpovedný za riadenie projektu a za spoluprácu realizovanú v rámci vytvárania sietí.

Indikatívny zoznam aktivít:

- podpora rozvoja spolupráce sietí politických, ekonomických a civilných účastníkov, ktorí sa budú zaoberať individuálnymi tematickými aktivitami v podporovaných oblastiach
- rozvoj spoločných vzdelávacích služieb
- rozvoj spoločných systémov pracovného trhu a sociálnych služieb
- rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi podnikmi, inštitúciami zaoberajúcimi sa výskumom a vývojom
- podpora cezhraničného rozvoja priemyselných aktivít a klastrov
- podpora rozvoja nových produktov a lepšieho riadenia v oblasti turizmu, kultúry a tradičných remesiel
- investície do cezhraničnej turistickej infraštruktúry
- organizovanie spoločných cezhraničných podujatí v oblasti turizmu a kultúry
- investície spojené s ochranou prírodného dedičstva
- podpora vytvorenia spoločných kultúrnych, turistických a tradičných remeselných produktov
- podpora spoločného záchranného systému
- rozvoj a realizácia spoločných elektronických služieb (e-služieb)

Indikatívni prijímatelia:

- samosprávne jednotky a ich odbory a asociácie
- štátne administratívne jednotky založené štátom alebo samosprávou za účelom poskytovania verejných služieb
- mimovládne organizácie
- Európske zoskupenia územnej spolupráce.

Oprávnení prijímatelia:

- subjekty s právnou subjektivitou založené na základe miestnych relevantných zákonov

- subjekty bez právnej subjektivity, ktorým vyššia jednotka (majúca právnu subjektivitu) delegovala čiastočnú plnú moc preberajúc finančnú zodpovednosť za realizovaný projekt
- subjekty bez právnej subjektivity, pomocou ktorých bude ich vyššia jednotka realizovať grant (s identifikáciou, ktorý subjekt bude implementovať projekt)
- subjekty so sídlom mimo oprávneného územia pod podmienkou, že majú kompetencie a výkon v oprávnenom území a projektové aktivity budú realizované v rámci oprávneného územia a budú mať vplyv na podporované územie (rešpektujúc 20% pravidlo).

6.1.3 Prioritná os III: Podpora miestnych iniciatív (Mikroprojekty)

Východisková situácia

V rámci tejto priority budú realizované malé projekty typu "ľudia - ľuďom". Tento nástroj predstavuje pokračovanie "Spoločného fondu malých projektov (SFMP)" realizovaného v rámci programu PHARE CBC a samostatného opatrenia realizovaného v rámci Programu Interreg IIIA Poľsko – Slovenská republika 2004-2006. Všeobecným cieľom podpory miestnych iniciatív je rozvoj a posilnenie spolupráce medzi komunitami na oboch stranách hranice s možnosťou zlepšenia v kultúrnej, vzdelávacej, turistickej, športovej ako aj v sociálnej a ekonomickej oblasti. Úzka spolupráca medzi ľuďmi žijúcimi v prihraničnej oblasti (napríklad spolupráca medzi miestnymi vzdelávacími a kultúrnymi inštitúciami), prehĺbuje dobré susedské vzťahy. Táto oblasť podpory taktiež umožňuje realizáciu aktivít pre skupiny sociálne ignorované (handicapovaných ľudí, menšín atď.). Aktivity podniknuté v rámci tejto priority (napríklad organizácia konferencií a výstav, príprava štúdií a publikácií), povzbudia miestne inštitúcie a obyvateľstvo, aby sa zúčastnili spoločnej iniciatívy. Spolufinancovanie malých miestnych iniciatív môže vytvoriť základ pre veľké projekty cezhraničnej spolupráce. V rámci realizácie tejto priority bude tiež možné realizovať malé investičné projekty spojené s aktivitami neinvestičného charakteru.

Nakoniec, avšak nie ako posledné, je potrebné pre spoločný regionálny rozvoj podporiť vzdelanie, výmenu know-how v oblasti systémov vzdelania, vzdelanostných inštitúcií za účelom zvýšenia všeobecnej úrovne vzdelania a zvýšenia efektivity vzdelávacích procesov v prihraničnom regióne.

Iba projekty, ktoré budú pokračovať v projektovom zámere a budú v súlade s aktivitami v daných oblastiach môžu byť podporené.

Hlavný cieľ priority	Propagovať miestne iniciatívy a vytvoriť cezhraničné kontakty prostredníctvom realizácie mikroprojektov založených na aktivitách "ľudia – ľuďom"
-----------------------------	--

Ukazovatele plnenia

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Východiskový stav 2007	Cieľová hodnota ukazovateľa (2015)	Zdroje informácií
Pridelené prostriedky pre Prioritu č. 3			26 759 320 EUR	17% z prostriedkov Programu

			EUR	Programu
Počet spoločných projektov	Výstup	0	1 200	Inštitúcie implementujúce túto prioritu - konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet partnerov	Výstup	0	50	Inštitúcie implementujúce túto prioritu - konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet projektov prispievajúcich k podpore vytvorenia rovných príležitostí pre ženy a sociálne ignorované skupiny	Výstup	0	50	Inštitúcie implementujúce túto prioritu - konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet spoločných udalostí organizovaných po prvý krát	Výstup	0	200	Inštitúcie implementujúce túto prioritu - konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Počet účastníkov kurzu, ktorý zvýšili svoju kvalifikáciu	Výsledok	0	1 000	Inštitúcie implementujúce túto prioritu - konečné správy žiadateľov po ukončení programu (2015)
Ženy		0	500	
Muži		0	500	
Počet partnerských dohôd záväzných po ukončení projektu	Výsledok	0	400	Inštitúcie implementujúce túto prioritu - informácie od žiadateľov – jeden rok po ukončení programu (2016)
Počet inštitúcií spolupracujúcich po ukončení projektu	Výsledok	0	600	Inštitúcie implementujúce túto prioritu - informácie od žiadateľov – jeden rok po ukončení programu (2016)

Operačné ciele priority:

- zakladanie a posilnenie priamych kontaktov medzi komunitami Poľskej a Slovenskej republiky v prihraničnom regióne
- vytvorenie základu pre ďalšie projekty do budúcnosti

Predmety, realizované v rámci tejto priority, budú popísané v programovom manuáli.

Indikatívny zoznam aktivít:

- posilňovanie vzájomnej spolupráce
- obnova a zachovanie regionálnych kultúrnych tradícií
- rozvoj ľudských zdrojov a vzdelania
- rozvoj spoločných cezhraničných podujatí v oblasti vzdelania, športu a kultúry
- podpora vytvorenia spoločných kultúrnych, turistických a tradičných remeselných produktov
- podpora malých projektov infraštruktúry.

Táto priorita bude implementovaná v rámci strešných projektov, ktoré budú manažované príslušnými partnermi. Na poľskej strane sú to Euroregióny a na slovenskej strane Samosprávne kraje (VÚC). Každý z týchto orgánov bude plniť buď úlohu vedúceho partnera, alebo úlohu projektového partnera pri koordinácii mikropjektov v rámci týchto strešných projektov.

V prípade, ak Euroregión, alebo Samosprávny kraj prijme úlohu vedúceho partnera pri strešných projektoch nie je oprávnený žiadať o finančné prostriedky v rámci Priority č. 3 ako prijímateľ.

Indikatívni prijímatelia:

- samosprávne jednotky a ich odbory a asociácie
- štátne administratívne jednotky založené štátom alebo samosprávou za účelom poskytovania verejných služieb
- mimovládne organizácie
- Európske zoskupenia územnej spolupráce.

Oprávnení prijímatelia:

- subjekty s právnou subjektivitou založené na základe miestnych relevantných zákonov
- subjekty bez právnej subjektivity, ktorým vyššia jednotka (majúca právnú subjektivitu) delegovala čiastočnú plnú moc preberajúc finančnú zodpovednosť za realizovaný projekt
- subjekty bez právnej subjektivity, pomocou ktorých bude ich vyššia jednotka realizovať grant (s identifikáciou, ktorý subjekt bude implementovať projekt)
- subjekty so sídlom mimo oprávneného územia pod podmienkou, že majú kompetencie a výkon v oprávnenom území a projektové aktivity budú realizované v rámci oprávneného územia a budú mať vplyv na podporované územie (rešpektujúc 20% pravidlo).

Podrobnosti o realizácii a finančných tokoch v rámci mikroprojektov budú definované v programovom manuáli.

6.1.4 Prioritná os IV: Technická asistencia

Východisková situácia

Úlohou Technickej asistencie (TA) bude zaistenie účinného, efektívneho a jasného riadenia programu, ako aj na jeho riadny chod. Priorita zahŕňa vytvorenie a financovanie predpokladaných nákladov Riadiaceho orgánu, Certifikačného orgánu, Orgánu auditu, Spoločného technického sekretariátu a aktivity prvostupňovej kontroly spadajúce pod MVRR SR.. Do nákladov budú zahrnuté operačné náklady Info 000000000bodov na Slovensku, v tom aj náklady na organizovanie pracovných stretnutí. Nevyhnutné je tiež v rámci tejto priority sem zahrnúť náklady na prípravu programu na nasledujúce programové obdobie, odvolávajúc sa na novú finančnú perspektívu.

V rámci priority budú tiež pokryté náklady na propagáciu programu, jeho priebežné a záverečné hodnotenie. V rámci prác bude pripravený Komunikačný akčný plán obsahujúci množstvo seminárov a informačných akcií. Bude podporená aj výmena informácií o predkladaní projektových žiadostí. Môžu byť uskutočnené aktivity s cieľom pomôcť žiadateľom pri tvorbe koncepcií projektov a pri hľadaní partnerov. Taktiež bude podporené využitie informačných technológií (internet) a opatrenia regionálnych kontaktných bodov v rámci propagácie a šírenia informácií.

Špeciálna pozornosť bude venovaná službám poskytovaným programom INTERACT II. Tento program EÚ je zameraný na správne riadenie územnej spolupráce a poskytuje potrebnú podporu zapojeným záujmovým skupinám implementujúcim programy pod cieľom Európska územná spolupráca. Cieľovými skupinami pre INTERACT sú predovšetkým orgány zriadené podľa Nariadení Rady č. 1083/2006 a č. 1080/2006 ako aj ostatné orgány zapojené do implementácie programu. Na zabezpečenie maximálneho prínosu z programu INTERACT pre implementačné orgány programu bude podporované využívanie služieb a dokumentácie INTERACTu rovnako ako účasť na seminároch programu INTERACT. Náklady súvisiace s týmito aktivitami sú oprávnené ako náklady Technickej asistencie.

V prípade zapojenia regiónov programovej oblasti do iniciatívy Regióny pre ekonomickú zmenu sa Riadiaci Orgán zaväzuje:

- a) vykonať nevyhnutné opatrenia na podporu inovatívnych operácií súvisiacich s výsledkami sieťovania s cezhraničným/nadnárodným dopadom;
- b) minimálne raz ročne pripraviť bod do programu zasadania Monitorovacieho výboru ohľadom prediskutovania relevantných návrhov k programu a prizvať predstaviteľov sietí (ako pozorovateľov) aby podali správu o pokroku aktivít sieťovania;
- c) popísať vo Výročnej správe aktivity začlenené v rámci iniciatívy Regióny pre ekonomickú zmenu.

Hlavný cieľ priority	Zabezpečiť realizáciu, riadenie, propagáciu, monitorovanie a kontrolu programu
-----------------------------	--

Ukazovatele plnenia

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Východiskový stav 2007	Cieľová hodnota ukazovateľa (2015)	Zdroje informácií
Pridelené prostriedky pre Prioritu č. 4			9 444 466 EUR	6% z prostriedkov Programu
Vytvorenie a prevádzkovanie Riadiaceho orgánu, Certifikačného orgánu, Orgánu auditu a Spoločného technického sekretariátu, Kontaktných bodov	Výstup	0	6	STS – po schválení programu Európskou Komisiou – počas realizácie programu
Prevádzkovanie spravovania dát systému	Výstup	0	1	STS – interné údaje - počas realizácie programu
Počet školení	Výstup	0	50	STS – interné údaje - počas realizácie programu
Aspoň jedna webová stránka týkajúca sa programu	Výstup	0	1	STS – interné údaje - počas realizácie programu
Počet odovzdaných projektov	Výstup	0	600	STS – interné údaje - počas realizácie programu
Hodnotenie v polovici obdobia a hodnotenie ex-post	Výstup /Výsledok	0	2	Externé hodnotenie špecialistom – hodnotiace správy – v polovici realizácie programu (2011) a po ukončení (2016)
Počet školených ľudí (M/Ž)	Výsledok	0	2 000	STS– interné údaje - po ukončení programu (2015)

Operačné ciele:

- podpora riadenia
- realizácia programu
- kontrola programu
- propagácia programu
- monitorovanie programu
- hodnotenie programu

Indikatívny zoznam aktivít:

- príprava dokumentov na výber projektu, ich prerokovanie a priebežný monitoring
- administrácia programu
- príprava stretnutí Monitorovacieho výboru / subvýboru
- overenie a kontrola prác na mieste realizácie
- vedenie monitorovacieho systému vytvoreného pre programové riadenie, priebežný monitoring a hodnotenie
- konzultácie so žiadateľmi počas prípravy projektu
- poskytovanie informácií a publikácie v súlade s článkom 69 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006
- školenie pre implementačné štruktúry
- hodnotenie programu
- účasť na stretnutiach organizovaných v rámci programu INTERACT II
- prvostupňová kontrola na poľskej a slovenskej strane

Indikatívni prijímatelia:

- Riadiaci orgán
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (príprava zmlúv na národné kofinancovanie a aktivity prvostupňovej kontroly)
- Spoločný technický sekretariát
- Ďalšie organizácie podieľajúce sa na implementácii programu

6.2 Kategorizácia zoznamu intervencií

Kategorizácia pomoci z fondov pre obdobie 2007 - 2013		Prioritná OS	Prioritná OS	Prioritná OS	Prioritná OS
		I.	II.	III	IV.
<i>Tabuľka 1:</i>	<i>Kódy pre tému prioritnej dimenzie</i>				
Kód	Prioritná téma				
Výskum a technologický rozvoj (V&TR), inovácia a podnikanie					
1	Činnosti v oblasti V&TR vo výskumných strediskách				
2	Infraštruktúra V&TR (vrátane fyzického podniku, prístrojového vybavenia a vysokorychlostných počítačových sietí prepájajúcich výskumné strediská) a odborné strediská v konkrétnej technológii				
3	Transfer technológií a zlepšovanie sietí spolupráce medzi malými a strednými podnikmi (MSP), medzi malými podnikmi a inými podnikmi a univerzitami, zariadeniami vyššieho vzdelávania každého druhu, regionálnymi orgánmi, výskumnými strediskami a vedeckými a technickými strediskami (vedeckými a technickými parkami, techno-strediskami atď.)		☒		

4	Pomoc učená V&TR, najmä v MSP (vrátane prístupu k službám V&TR vo výskumných strediskách)				
5	Rozvinuté podporné služby pre firmy a skupiny firiem				
6	Pomoc pre MSP na podporu ekologických výrobkov a výrobných postupov (zavedenie účinného systému riadenia životného prostredia, prijatie a využívanie technológií slúžiacich na zabránenie znečisťovaniu, zavádzanie čistých technológií do podnikovej výroby)				
7	Investície do firiem priamo spätých s výskumom a inováciou (inovačné technológie, zriaďovanie nových firiem univerzitami, existujúce strediská a firmy v oblasti V&TR atď.)				
8	Iné investície do firiem				
9	Iné opatrenia na podporu výskumu, inovácie a podnikania v MSP				
Informačná spoločnosť					
10	Telefónne infraštruktúry (vrátane široko pásmových sietí)	☒			
11	Informačné a komunikačné technológie (prístup, bezpečnosť, interoperabilitu, predchádzanie rizikám, výskum, inovácia, e-obsah, atď.)	☒			
12	Informačné a komunikačné technológie (TEN-IKT)	☒			
13	Služby a aplikácie pre občana (elektronické zdravotníctvo, štátna správa, učenie, začlenenie atď.)	☒			
14	Služby a aplikácie pre malé a stredné podniky (elektronický obchod, vzdelávanie a odborná príprava, prepájanie do sietí, atď.)		☒		
15	Iné opatrenia na zlepšenie prístupu MSP k IKT a ich účinného využívania				
Doprava					
16	Železnice				
17	Železnice (TEN-T)				
18	Mobilné výhody železníc				
19	Mobilné výhody železníc (TEN-T)				
20	Diaľnice				
21	Diaľnice (TEN-T)				
22	Štátne cesty				
23	Regionálne / miestne cesty	☒			
24	Cyklistické trasy	☒			
25	Mestská doprava	☒			
26	Multimodálna doprava	☒			
27	Multimodálna doprava (TEN-T)				
28	Inteligentné dopravné systémy	☒			
29	Letiská				
30	Prístavy				
31	Vnútrozemské vodné cesty (regionálne a miestne)	☒			
32	Vnútrozemské vodné cesty (TEN-T)				

Energetika					
33	Elektrina				
34	Elektrina (TEN-E)				
35	Zemný plyn				
36	Zemný plyn (TEN-E)				
37	Ropné výrobky				
38	Ropné výrobky (TEN-E)				
39	Obnoviteľná energia: veterná	☒			
40	Obnoviteľná energia: solárna	☒			
41	Obnoviteľná energia: biomasa	☒			
42	Obnoviteľná energia: hydroelektrická, geotermálna a iné	☒			
43	Energetická efektívnosť, kogenerácia, hospodárenie s energiou	☒			
Ochrana životného prostredia a predchádzanie rizikám					
44	Hospodárenie domácností a priemyselný odpad	☒			
45	Hospodárenie a distribúcia s vodou (pitná voda)	☒			
46	Odpadová voda	☒			
47	Kvalita vzduchu	☒			
48	Integrovaná prevencia a kontrola znečistenia	☒			
49	Zmiernenie a adaptácia ku klimatickým zmenám				
50	Obnova priemyselných miest a kontaminovanej krajiny	☒			
51	Podpora biodiverzity a ochrana prírody (zahrňujúc Natura 2000)	☒			
52	Podpora čistej mestskej dopravy				
53	Prevenencia rizika (vrátane návrhov a riešení plánov a opatrení k zabráneniu a manažovaniu prírodných a technologických rizík)	☒			
54	Iné opatrenia k zachovaniu životného prostredia a zabráneniu rizík)	☒			
Turizmus					
55	Podpora prírodných aktív		☒	☒	
56	Ochrana a rozvoj prírodného dedičstva		☒	☒	
57	Iná podpora vedúca k zlepšeniu turistických služieb		☒	☒	
Kultúra					
58	Ochrana a zachovanie kultúrneho dedičstva		☒	☒	
59	Rozvoj infraštruktúry kultúry		☒	☒	
60	Iná podpora vedúca k zlepšeniu kultúrnych služieb		☒	☒	
Obnova miest a vidieka					
61	Integrované projekty pre obnovu miest a vidieka		☒		
Zvyšovanie prispôsobivosti pracovníkov a firiem, podnikov a podnikateľov					
62	Rozvoj systémov a stratégií dlhodobého vzdelávania vo firmách; odborné vzdelávanie a služby pre zamestnancov na zlepšenie ich prispôsobivosti na				

	zmenu; podpora podnikania a inovácie				
63	Navrhovanie a šírenie inovačných a produktívnejších spôsobov organizácie práce				
64	Rozvoj osobitných služieb v oblasti zamestnanosti, odbornej prípravy a podpory v súvislosti s reštrukturalizáciou odvetví a firiem a rozvoj systémov predvídania hospodárskych zmien a budúcich požiadaviek z hľadiska pracovných miest a zručností				
Zlepšovanie prístupu k zamestnanosti a trvalá udržateľnosť					
65	Modernizácia a posilňovanie inštitúcií trhu práce				
66	Vykonávanie aktívnych a preventívnych opatrení na trhu práce		☒		
67	Opatrenia na podporu aktívneho starnutia a dlhšieho pracovného života			☒	
68	Podpora samostatnej zárobkovej činnosti a zakladania podnikov				
69	Opatrenia na zlepšenie prístupu k zamestnaniu a zvýšenie udržateľnej účasti a pokroku žien v oblasti zamestnanosti na zníženie segregácie na základe pohlavia na trhu práce a zosúladenie pracovného a súkromného života, ako napr. opatrenia uľahčujúce prístup k starostlivosti o dieťa a starostlivosti		☒		
70	Konkrétne opatrenia na zvýšenie účasti migrantov na zamestnanosti, a tým na posilnenie ich sociálnej integrácie				
Zlepšenie sociálnej inklúzie znevýhodnených osôb					
71	Spôsoby integrácie a opätovného zamestnania pre znevýhodnené osoby; boj proti diskriminácii pri prístupe a postupe na trhu práce a podpora uznania rozmanitosti na pracovisku				
Zlepšovanie ľudského kapitálu					
72	Návrh, zavádzanie a vykonávanie reforiem v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom rozvíjať zamestnanosť pri súčasnom zvyšovaní dôležitosti základného a odborného vzdelávania a prípravy na trh práce a pri priebežnom obnovovaní schopností školiaceho personálu smerom k inovácii a znalostnej ekonomike				
73	Opatrenia na zvýšenie účasti na celoživotnom vzdelávaní a odbornej príprave okrem iného prostredníctvom opatrení na dosiahnutie poklesu počtu žiakov, ktorí predčasne ukončujú školskú dochádzku, zníženia počtu predmetov, pri ktorých sa žiaci delia podľa pohlavia, a zlepšeného prístupu k základnému, odbornému a terciárnemu vzdelávaniu		☒	☒	

	a odbornej príprave a ich zvýšenej kvality				
74	Rozvoj ľudského potenciálu vo výskume a inovácii najmä prostredníctvom postgraduálneho štúdia a odbornej prípravy výskumníkov a prepájanie univerzít, výskumných stredísk a podnikov do sietí		☒	☒	
Investícia v sociálnej infraštruktúre					
75	Vzdelanostná infraštruktúra				
76	Zdravotná infraštruktúra				
77	Infraštruktúra starostlivosti o dieťa				
78	Bytová infraštruktúra				
79	Ďalšie sociálne infraštruktúry				
Mobilizácia refoiorm v oblasti zamestnania a inklúzie					
80	Podpora partnerstiev, zmlúv a iniciatív prostredníctvom sieťovania významných zainteresovaných osôb		☒	☒	
Posilňovanie inštitučných schopností na národnej, regionálnej a miestnej úrovni					
81	Opatrenia zlepšujúce dobrú politiku a návrh programu, monitorovanie a hodnotenie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, budovanie schopností politikov a programov				☒
Znižovanie dodatočných nákladov zabraňujúcich rozvoju najvzdialenejších regiónov					
82	Kompenzácia akýchkoľvek dodatočných nákladov kvôli dosiahnuteľnosti deficitu a teritoriálneho rozpadnutia				
83	Špeciálne konanie adresované na kompenzáciu dodatočných nákladov kvôli veľkosti trhových faktorov				
84	Podpora kompenzovania dodatočných nákladov kvôli klimatickým podmienkam a ťažkostiam reliéfu				
Technická asistencia					
85	Príprava, realizácia, monitorovanie a inšpekcia				☒
86	Hodnotenie a štúdie, informatívnosť a komunikácia				☒
Tabuľka 2: Kódy pre formu finančnej dimenzie					
Kód	Forma financovania				
1	Nesplatná pomoc				
2	Pomoc (pôžička, úroková podpora, záruky)				
3	Rizikový kapitál (participácia, fond rizikového kapitálu)				
4	Iné formy financovania				
Tabuľka 3: Kódy pre územnú dimenziu					
Kód	Typ územia				
1	Mestský				☒
2	Horský				☒
3	Ostrovný				

4	Riedko a veľmi riedko obývané územia				
5	Vidiecke oblasti (ostatné ako horské, ostrovné alebo riedko a veľmi riedko obývané územia)				☒
6	Bývalé vonkajšie hranice EÚ (po 30.04.2004)				
7	Najvzdialenejšie regióny				
8	Územie cezhraničnej spolupráce	☒	☒	☒	☒
9	Územie transnárodnej spolupráce				
10	Územie interregionálnej spolupráce				
00	nerelevantné				
<u>Tabuľka 4.:</u>					
<i>Kódy pre dimenziu hospodárskej aktivity</i>					
Kód	Hospodárska aktivita				
01	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo				
02	Rybolov				
03	Výroba potravinárskych výrobkov a nápojov				
04	Výroba textilu a textilných výrobkov				
05	Výroba dopravných zariadení				
06	Nešpecifikované výrobné priemysle				
07	Ťažba a dolovanie materiálov na výrobu energie				
08	Dodávka elektrickej energie, plynu, tepla a teplej vody				
09	Zber, čistenie a distribúcia vody				
10	Pošta a telekomunikácie				
11	Doprava				
12	Stavebníctvo				
13	Veľkoobchod a maloobchod				
14	Hotely a reštaurácie				
15	Finančné sprostredkovanie				
16	Nehnuteľnosti, prenájom a podnikateľské aktivity				
17	Verejná správa				
18	Vzdelávanie				
19	Zdravotné aktivity				
20	Sociálna práca, komunita, sociálne a personálne služby				
21	Aktivity spojené s ochranou životného prostredia				
22	Ostatné nešpecifikované služby				
00	Nerelevantné				

7 FINANČNÝ PLÁN

7.1 Ročný finančný príspevok z ERDF

Tabuľka 13 Ročný finančný príspevok z ERDF

Rok	ERDF (v EUR)
2007	22 339 438
2008	21 225 197
2009	21 493 387
2010	22 136 134
2011	22 795 978
2012	23 399 543
2013	24 018 086
Celkový príspevok pre roky 2007 - 2013	157 407 763

7.2 Príspevok Spoločenstva, národné príspevky a miera príspevku z ERDF

Tabuľka 14 Príspevok Spoločenstva a národné príspevky (v EUR)

Prioritná os	Financovanie Spoločenstva	Národné financovanie z verejných zdrojov*	Národné financovanie zo súkromných zdrojov	Celkové financovanie	Miera spolufinancovania	Pre informáciu	
	a	b	c	d=a+b+c	e=a/d	EIB	Iné financovanie
Prioritná os I: Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry	67 685 338	11 944 471	-	79 629 809	85%	-	-
Prioritná os II: Sociálny a hospodársky rozvoj	53 518 639	9 444 466	-	62 963 105	85%	-	-
Prioritná os III: Podpora miestnych iniciatív (mikroprojekty)	26 759 320	4 722 233	-	31 481 553	85%	-	-
Prioritná os IV: Technická asistencia	9 444 466	1 666 670	-	11 111 136	85%	-	-
Spolu	157 407 763	27 777 840	-	185 185 603	85%	-	-

* pravidlá národného kofinancovania projektov v Slovenskej republike sa riadia Finančnou stratégiou Štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pre programové obdobie 2007-2013 schválenou Vládou Slovenskej republiky

7.3 Indikatívne rozdelenie príspevkov Spoločenstva podľa kategórií

Indikatívne rozdelenie príspevkov Spoločenstva z ERDF podľa kategórií		
Okruh 1 Prioritné osi		
Kód	Suma(v EUR)	%
3	629 631	0,4
10	629 631	0,4
11	629 631	0,4
12	629 631	0,4
13	629 631	0,4
14	629 631	0,4
23	33 055 630	21,0
24	6 296 311	4,0
25	2 361 116	1,5
26	1 574 078	1,0
28	787 039	0,5
31	472 223	0,3
39	314 816	0,2
40	157 408	0,1
41	314 816	0,2
42	472 223	0,3
43	157 408	0,1
44	1 888 893	1,2
45	2 046 301	1,3
46	6 296 311	4,0
47	787 039	0,5
48	1 574 078	1,0
50	314 816	0,2
51	1 574 078	1,0
53	2 361 116	1,5
54	2 361 116	1,5
55	12 592 621	8,0
56	12 592 621	8,0
57	14 166 699	9,0
58	12 592 621	8,0
59	12 592 621	8,0
60	7 870 388	5,0
61	1 101 854	0,7
66	314 816	0,2
67	472 223	0,3
69	314 816	0,2
73	1 416 670	0,9
74	1 416 670	0,9
80	1 574 078	1,0
81	629 631	0,4

85	4 407 417	2,8
86	4 407 417	2,8
Celkom	157 407 763	100,0
Okruh 2 Forma financovania		
1	157 407 763	100
Okruh 3 Územie		
8	157 407 763	100
Celkom	157 407 763	100

8 SYSTÉM IMPLEMENTÁCIE

8.1 Úroveň programového riadenia

V súlade s článkom 14 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, bola pripravená spoločná organizačná štruktúra pre riadenie a implementáciu programu.

Hlavné prvky tejto štruktúry sú:

- Riadiaci orgán
- Certifikačný orgán
- Orgán auditu

Ďalšími prvkami organizačnej štruktúry zahrnutými v implementácii programu sú:

- Orgány kontroly v súlade s článkom 16 (1) Nariadenia ES č. 1080/2006 o ERDF
- Spoločný technický sekretariát
- Info body (VÚC) na slovenskej strane
- Regionálne Kontaktné Body na poľskej strane.

V súlade s článkom 62 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 ustanovujúceho všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde bol založený Monitorovací výbor programu (ďalej ako MV).

Určenie predmetných subjektov je uvedené v texte tejto kapitoly, detailné kontakty jednotlivých orgánov zapojených do programových prác sú uvedené v programovom manuáli.

Rozdelenie záväzkov medzi poľských a slovenských programových partnerov bude definované v Memorande o porozumení, vypracovanom po schválení Operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika 2007-2013.

8.2.1. Aktivity riadiacich štruktúr

8.2.2. Riadiaci orgán

Úlohu Riadiaceho orgánu (ďalej ako RO) bude v súlade s dohodou členských štátov zúčastnených v tomto programe zabezpečovať Ministerstvo regionálneho rozvoja Poľskej republiky so sídlom vo Varšave.

Riadiaci orgán je, v súlade s článkom 60 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ustanovujúcim všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a článkami 14 a 15 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, zodpovedný za:

- riadenie a implementáciu operačného programu v súlade s princípom správneho riadenia financií;
- prípravu a implementáciu programového manuálu a zabezpečenie, že implementácia programu bude v súlade s programovým manuálom;
- prezentovanie programu pred Európskou komisiou;
- zabezpečenie súladu operačného programu a programového manuálu s legislatívou Spoločenstva a národnou legislatívou;
- zabezpečenie, aby výber aktivít na financovanie bol v súlade s kritériami vzťahujúcimi sa na Operačný program a aby boli v súlade s príslušnou legislatívou Spoločenstva a národnou legislatívou počas celého implementačného obdobia;
- zabezpečenie hodnotenia operačných programov na ktoré odkazuje článok 48(3);
- zabezpečenie, aby výdavky každého prijímateľa zapojeného do aktivít boli potvrdené kontrolórom v súlade s článkom 16(1) Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja;
- podpisovanie zmlúv s Vedúcim partnerom a stanovenie implementačných opatrení pre každú aktivitu;
- zabezpečenie prepojenia centrálnemu systému so slovenským systémom slúžiacim na zaznamenanie a uchovanie účtovných záznamov o každej aktivite v rámci operačného programu v elektronickej podobe a za zabezpečenie zhromažďovania údajov o implementácii, ktoré sú potrebné na finančné riadenie, monitorovanie, overovanie, audit a hodnotenie;
- zabezpečenie, aby prijímatelia a iné orgány zapojené do implementácie aktivít viedli buď samostatný účtovný systém, alebo vhodné kódové označenie účtu pre všetky transakcie súvisiace s aktivitou, tak aby neboli dotknuté vnútroštátne účtovné pravidlá;
- stanovenie postupov na zabezpečenie toho, aby sa všetky dokumenty týkajúce sa výdavkov a auditov požadovaných na zabezpečenie primeranej kontroly priebehu programu uchovávali v súlade s požiadavkami článku 90 Nariadenia rady 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde;
- zabezpečenie, aby Certifikačnému orgánu boli doručené všetky potrebné informácie o postupoch a overeniach vykonaných v súvislosti s výdavkami za účelom certifikácie;
- usmerňovanie prác Monitorovacieho výboru a poskytovanie dokumentov Monitorovaciemu výboru za účelom umožnenia monitorovať kvalitu implementácie operačného programu z hľadiska konkrétnych cieľov;

- zostavenie a po schválení Monitorovacím výborom aj predloženie výročnej a záverečnej správy o implementácii Komisii;
- zabezpečenie dodržiavania požiadaviek o šírení informácií a o publicite ustanovených v článku 69 Nariadenia Rady č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde;
- vytvorenie Spoločného technického sekretariátu.

Podľa stanoveného systému implementácie je Riadiaci orgán zodpovedný za výkon úloh spojených s platobnými službami Vedúcemu partnerovi. V mene RO sú tieto úlohy vykonané v zhode s Pravidlami procedúr Ministerstva regionálneho rozvoja Poľskej republiky, odborom zodpovedným za služby spojené s bankovým účtom a za uskutočnené platby (v súčasnosti je to odbor ekonomiky a financií na Ministerstve regionálneho rozvoja Poľskej republiky).

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky bude podporovať Riadiaci orgán v koordinácii príslušných programových aktivít v Slovenskej republike. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja je zodpovedné za platby zo štátneho rozpočtu slovenským vedúcim partnerom a partnerom.

Vzťah medzi Riadiacim orgánom a Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR bude definovaný v Memorande o porozumení.

8.2.3. Certifikačný orgán

Povinnosti Certifikačného orgánu bude zabezpečovať Odbor certifikácie na Ministerstve regionálneho rozvoja Poľskej republiky so sídlom vo Varšave.

V súlade s článkom 61 Nariadenia Rady č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a článkom 14 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja bude vytvorený jeden Certifikačný orgán programu, ktorý bude zodpovedný hlavne za:

- zostavenie certifikovaných výkazov výdavkov a žiadostí o platbu a za ich predloženie Komisii;
- certifikovanie, že:
  - výkaz výdavkov je presný, vychádza zo spoľahlivých účtovných systémov a je možné ho overiť prostredníctvom sprievodných podporných dokumentov,
  - deklarované výdavky sú v súlade s platnou legislatívou Spoločenstva a národnou legislatívou a boli vynaložené na financovanie vybraných aktivít v súlade s kritériami vzťahujúcimi sa na program, ktoré spĺňajú legislatívu Spoločenstva a národnú legislatívu;
- zabezpečenie toho, že pre účely certifikácie dostal od Riadiaceho orgánu primerané informácie o postupoch a overeniach vykonaných v súvislosti s výdavkami uvedenými vo výkazoch výdavkov;
- zohľadnenie výsledkov všetkých auditov vykonaných Orgánom auditu alebo pod jeho vedením pre účely certifikácie;
- vedenie účtovných záznamov o výdavkoch zaslaných na Komisiu v elektronickej podobe;
- účtovanie vymáhateľných súm a súm vybraných po zrušení celého príspevku na operáciu alebo jeho časti. Vrátené sumy sa vyplatia naspäť do všeobecného rozpočtu Európskej únie pred ukončením operačného programu tak, že sa odpočítajú z nasledujúceho výkazu výdavkov.

Certifikačný orgán obdrží platby od Európskej komisie, podľa článku 14 Nariadenia rady č. 1083/2006. V mene CO, bude Odbor zodpovedný za služby spojené s bankovým účtom a uskutočnené platby, zodpovedný aj za prijímanie príspevkov od EK (v súčasnosti je to Odbor ekonomiky a financií na Ministerstve regionálneho rozvoja Poľskej republiky).

8.2.4. Orgán auditu

Členské štáty zúčastnené na operačnom programe sa dohodli, že Orgán auditu bude sídliť v Poľsku (Generálny inšpektorát pre finančnú kontrolu – Ministerstvo financií so sídlom vo Varšave).

Orgán auditu je, v súlade s článkom 62 Nariadenia rady č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a článku 14 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, zodpovedný hlavne za nasledovné:

- zabezpečiť, aby sa audity vykonávali s cieľom preveriť účinné fungovanie systému riadenia a kontroly operačného programu;
- zabezpečiť, aby sa audity operácií vykonávali na vhodnej vzorke, aby sa preverili deklarované výdavky;
- do deviatich mesiacov od schválenia operačného programu predložiť Komisii stratégiu auditu, ktorá sa bude zaoberať subjektmi vykonávajúcimi typy auditov uvedené hore, použitou metódou, metódou výberu vzorky na audity operácií a orientačným plánom auditov s cieľom zabezpečiť, aby sa auditu podrobili hlavné subjekty a aby audity boli rovnomerne rozvrhnuté počas celého programového obdobia;
- do 31. decembra každého roku od roku 2008 do 2015:
  - v súlade so stratégiou auditu operačného programu predložiť Komisii výročnú kontrolnú správu, ktorá obsahuje výsledky auditov vykonaných počas predchádzajúceho 12-mesačného obdobia, ktoré sa končí 30. júna dotknutého roku a uvádza nedostatky zistené v systémoch riadenia a kontroly programu. Prvá správa, ktorá sa predloží do 31. decembra 2008, sa vzťahuje na obdobie od 1. januára 2007 do 30. júna 2008. Informácie týkajúce sa auditov vykonaných po 1. júli 2015 sa zahrnú do záverečnej správy, ktorá je podkladom vyhlásenia o ukončení uvedeného nižšie;
  - na základe kontrol a auditov, ktoré sa vykonali pod jeho vedením, vydá stanoviska o tom, či systém riadenia a kontroly funguje dostatočne účinne na to, aby poskytol primeranú záruku, že výkazy výdavkov, ktoré sa predkladajú Komisii, sú správne, a tým aj primeranú záruku, že príslušné transakcie sú zákonné a správne;
  - v prípadoch stanovených, podľa článku 88, predloží vyhlásenie o čiastočnom ukončení, ktorým sa posudzuje zákonnosť a správnosť príslušných výdavkov;
- najneskôr do 31. marca 2017 predloží Komisii vyhlásenie o ukončení, ktoré posudzuje platnosť žiadosti o záverečnú platbu a zákonnosť a správnosť príslušných transakcií zahrnutých do záverečného výkazu výdavkov, ktorý je doložený záverečnou kontrolnou správou.

Orgán auditu zabezpečí, aby sa v rámci výkonu auditov zohľadňovali medzinárodne uznávané audítorské štandardy.

Orgán auditu pripraví, v súlade s článkom 71 (2, 3) Nariadenia Rady č. 1083/2006, správu a stanovisko o súlade systémov manažmentu a kontroly s článkami 58-62 Nariadenia Rady č. 1083/2006.

Ak audity a kontroly vykonáva iný subjekt ako Orgán auditu, Orgán auditu zabezpečí potrebnú funkčnú nezávislosť tohto subjektu.

Orgánu Auditu má asistovať skupina audítorov (založená podľa článku 14 Nariadenia parlamentu a rady č. 1080/2006) zložená z predstaviteľov každého zúčastneného členského štátu a má vykonávať úlohy podľa článku 62 nariadenia Rady č. 1083/2006. Skupina audítorov má byť zriadená najneskôr do troch mesiacov od schválenia programu a vypracuje si vlastný rokovací poriadok. Predsedá jej Orgán auditu pre operačný program.

Zúčastnené členské štáty môžu jednomyselne rozhodnúť, že Orgán auditu bude splnomocnený priamo plniť úlohy určené článkom 62 nariadenia Rady č. 1083/2006 v celom programovom území bez asistencie skupiny audítorov.

8.2.5. Kontrolné orgány

Členské štáty v súlade s článkom 70 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 sú zodpovedné za riadenie a kontrolu v rámci operačného programu, najmä za:

- zabezpečenie toho, že systémy riadenia a kontroly operačných programov sú zavedené v súlade s článkami 58 až 62 a fungujú účinne
- prevenciu, zisťovanie a nápravu nezrovnalostí a prípadné vymáhanie neoprávnene vyplatených súm spolu s úrokmi z omeškania. O týchto skutočnostiach, ako aj o priebežnom pokroku správnych a súdnych konaní sú povinní informovať Komisiu.

Kontrolné orgány sú zriadené v oboch krajinách za účelom zabezpečiť primeranú absorpciu peňažných prostriedkov a dohody s národnou legislatívou a legislatívou Spoločenstva v rámci jednotlivých projektov stanovených zo strany Kontrolných orgánov (článok 16 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja).

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky je oprávnené konať ako Kontrolný orgán I. stupňa na slovenskej strane.

Na poľskej strane určí inštitúciu zodpovednú za kontrolu I. stupňa Ministerstvo regionálneho rozvoja.

Zodpovedné kontrolné orgány vykonávajú:

1. kontrolu, či položky deklarovaných výdavkov zodpovedajú položkám projektu stanoveným v schválenej žiadosti (vrátane schválených zmien počas implementácie)
2. kontrolu skutočného doručenia spolufinancovaných produktov a služieb
3. kontrolu oprávnených výdavkov a správnosti deklarovaných výdavkov z hľadiska účtovníctva
4. kontrolu, či požadované výdavky boli náležite vyčerpané
5. kontrolu súladu s národnou legislatívou a legislatívou Spoločenstva (napríklad verejné obstarávanie, verejná pomoc, publicita atď.).

Kontrola zahŕňa administratívne, finančné, technické a materiálne časti projektu.

Kontrola pozostáva z kontroly administratívnych dokumentov a dokumentov odovzdaných prijímateľmi a taktiež z kontroly na mieste, kde je vykonaná fyzická implementácia a realizácia projektu. Administratívna kontrola bude vykonaná pre všetky projekty a výdavky, kontrola na mieste bude robená na vybranej vzorke projektov. Realizácia administratívnej kontroly a kontroly na mieste bude vykonávaná na základe písomnej dokumentácie.

Nezrovnalosti

Každý prijímateľ, podľa článku 20 Nariadenia o ERDF, zúčastňujúci sa na projekte, musí prijať zodpovednosť v prípade výskytu nezrovnalostí vo výdavkoch, ktoré sám deklaroval.

Všetky orgány zúčastnené na implementácii Programu sú povinné oznámiť Riadiacemu orgánu všetky zistené nezrovnalosti. Riadiaci orgán prešetrí vyskytnuté nezrovnalosti a tie ktoré sa na základe kontroly ukázali ako odôvodnené odovzdá kompetentným orgánom za účelom začatia správnych alebo súdnych konaní. Na potvrdenie oprávnenosti je vždy nevyhnutná správa Kontrolných orgánov. Súbežne musí Riadiaci orgán podľa informačného systému ihneď oznámiť kompetentným orgánom všetky potvrdené nezrovnalosti vo využití štrukturálnych fondov.

8.2.6. Info body

Na slovenskej strane hranice budú Info body umiestnené v rámci územia dvoch VÚC – Žilinský a Prešovský samosprávny kraj. Ich úlohou bude podpora STS pri plnení niektorých dôležitých úloh. Ich prvou povinnosťou bude informovať potenciálnych žiadateľov o Programe a možnostiach získania podpory a poskytovať im konzultácie v oblasti prípravy monitorovacích správ a žiadostí o platbu, a tiež spolupracovať v oblasti implementácie Komunikačného akčného plánu.

Aktivity vykonávané oboma Info bodmi budú financované z prostriedkov Technickej asistencie (predpokladané sú 2 polovičné pracovné úväzky).

8.2.7. Regionálne kontaktné body

Na poľskej strane môžu byť aktivity STS podporované Regionálnymi kontaktnými bodmi vojvodstiev Śląskie, Małopolskie, Podkarpackie umiestnenými na maršalkovských úradoch v Katoviciach, Krakove a Rzesowe. Tieto doplnkové aktivity nebudú financované z fondov EÚ.

Regionálne kontaktné body informujú potencionálnych žiadateľov o Programe a zabezpečujú konzultácie pre žiadateľov, ako aj spoluprácu v rámci implementácie Komunikačného akčného plánu.

8.2.8. Spoločný technický sekretariát

Spoločný technický sekretariát (STS) bude zriadený v súlade s článkom 14, ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja (ERDF) Riadiacim orgánom a sídlo STS bude na poľskej strane.

V kancelárii STS budú zamestnaní poľskí a slovenskí pracovníci.

STS pomáha najmä Riadiacemu orgánu, Monitorovaciemu výboru a v prípade potreby aj Orgánu auditu pri vykonávaní im prislúchajúcich úloh. Okrem toho bude:

- pomáhať MV pri organizovaní a formálnej príprave zasadnutí;
- pripravovať návrh zápisníc zo zasadnutí MV;
- implementovať príslušné rozhodnutia MV;
- vypracúvať správy o implementácii programu;
- pripravovať, vypracúvať balík pomocných dokumentov pre potenciálnych prijímateľov / žiadateľov a zabezpečovať ich dostupnosť;
- organizovať školenia (v spolupráci s miestnymi orgánmi) pre potenciálnych prijímateľov, ako aj poskytovať informácie a konzultácie pre náležitú prípravu žiadostí;
- vydávať výzvy na podávanie projektov;
- registrovať všetky projekty;
- zabezpečovať a koordinovať formálne hodnotenia a hodnotenia oprávnenosti;
- koordinovať proces vyhodnocovania žiadostí, ktorý zahŕňa:
  - zabezpečenie kvalitatívneho vyhodnotenia v spolupráci regionálnymi expertmi;
  - prípravu projektových infolistov;
  - vedenie databázy o projektoch predložených v rámci programu;
  - realizáciu informačných a propagačných činností týkajúcich sa programu;
  - realizáciu ostatných činností potrebných pre správnu implementáciu programu;
  - zber a aktualizáciu dát v spoločnom monitorovacom systéme.

8.2.9. Monitorovací výbor

Monitorovací výbor (MV) je zriadený v súlade s článkom 63 Nariadenia Rady č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, aby priebežne sledoval účinnosť a kvalitu implementácie operačného programu. Zloženie MV bude definované v Rokovacom poriadku MV. Pri definovaní zloženia výboru bude rešpektovaný princíp partnerstva prostredníctvom začlenenia kompetentných orgánov, sociálno-ekonomických partnerov, ako aj ďalších orgánov reprezentujúcich občiansku spoločnosť, ekologických partnerov, mimovládne organizácie a inštitúcie podporujúce rovnosť medzi mužmi a ženami. V prípade, že majú členovia MV svoje záujmy v niektorej projektovej žiadosti, musia tieto záujmy ohlásiť a obmedziť svoju účasť na hodnotení a rozhodovaní, ktoré sa týka daného projektu.

MV budú tvoriť zástupcovia z poľskej aj slovenskej strany.

Na prácach Monitorovacieho výboru sa buď z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť Monitorovacieho výboru zúčastňuje reprezentant Komisie s poradným právom.

Činnosť MV bude definovaná v Rokovacom poriadku MV.

Monitorovací výbor má, v súlade s článkom 65 Nariadenia Rady č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a článku 19 Nariadenia

Európskeho parlamentu a rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, za úlohu hlavne nasledovné:

- do šiestich mesiacov od schválenia operačného programu zvážiť a schváliť kritériá výberu financovaných aktivít a schváliť každú revíziu týchto kritérií v súlade s potrebami programovania;
- schvaľovať aktivity/projekty, ktoré budú podporované z ERDF;
- pravidelne revidovať pokrok v dosahovaní konkrétnych cieľov operačného programu na základe dokumentov predložených Riadiacim orgánom;
- skúmať výsledky implementácie, najmä dosahovania cieľov stanovených pre každú prioritnú os, a hodnotenia podľa článku 48.3 nariadenia Rady č. 1083/2006;
- posudzovať a schvaľovať výročné a záverečné správy o implementácii programu uvedené v článku 67 Nariadenia Rady č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde;
- byť informovaný o výročnej kontrolnej správe alebo o tej časti zo správy, ktorá sa vzťahuje na príslušný operačný program, a o všetkých dôležitých pripomienkach, ktoré môže Komisia vzniesť po preskúmaní tejto správy, alebo v súvislosti s danou časťou tejto správy;
- môže navrhnúť Riadiacemu orgánu akúkoľvek revíziu alebo preskúmanie operačného programu, ktoré by mohlo umožniť dosiahnuť Ciele fondu uvedené v článku 3 alebo zlepšiť jeho riadenie, vrátane finančného riadenia;
- zvážiť a schváliť akékoľvek návrhy na zmenu a doplnenie obsahu rozhodnutia Komisie o príspevku z fondov;
- v dôsledku plánovaných hodnotení Monitorovací výbor môže:
  - podniknúť aktivity na odstránenie nedokonalostí;
  - schvaľovať dodatkové dokumenty.

Pre mikroprojekty bude založený samostatný Monitorovací subvýbor (SubMV).

Všetky relevantné kompetencie budú definované v Rokovacom poriadku SubMV.

8.3. Monitorovací a hodnotiaci systém

Riadiaci orgán a Monitorovací výbor zabezpečujú kvalitu implementácie operačného programu. Riadiaci orgán a Monitorovací výbor uskutočňujú monitorovanie odvolávaním sa na finančné ukazovatele a tie ukazovatele, ktoré sú uvedené v článku 37 ods. 1 písm. c) Všeobecného nariadenia a sú určené v operačnom programe.

Na tento účel sa údaje medzi Komisiou a členskými štátmi vymieňajú elektronicky, v súlade s pravidlami vykonávania Všeobecného nariadenia prijatého Komisiou (článok 103(3) Všeobecného nariadenia).

Za účelom monitorovania programu sú pripravované ročné a záverečná správa o implementácii. Ročná správa je prvý raz vypracovaná v roku 2008 a v ďalších rokoch ju MV vypracuje a zašle Komisii do 30. júna príslušného roku. Záverečná správa o realizácii operačného programu bude Komisii zaslaná do 31. marca 2017.

Správy musia obsahovať informácie v súlade s článkom 67 ods. 2 nariadenia Rady č. 1083/2006.

Komisia bude informovať o prijateľnosti ročných správ a záverečnej správy v súlade s článkom 67 ods. 3 a 4 Nariadenia 1083/2006.

Každý rok, keď je odovzdaná ročná správa o implementácii, Komisia a Riadiaci orgán preveria progres urobený v realizácii operačného programu, hlavné dosiahnuté výsledky počas minulého roka, finančnú implementáciu a ďalšie faktory s možnosťou zlepšenia implementácie.

Taktiež by mali byť preskúvané akékoľvek aspekty činností riadenia a kontrolného systému vyzdvihnuté v poslednej výročnej kontrolnej správe, odvolávajúcej sa na článok 61 ods. 1 písm. d, i nariadenia Rady 1083/2006.

Po preskúmaní správy, môže Komisia členskému štátu a Riadiacemu orgánu tieto pripomienkovať, tí potom o pripomienkach informujú Monitorovací výbor. Členský štát informuje Komisiu o opatreniach prijatých na základe týchto pripomienok.

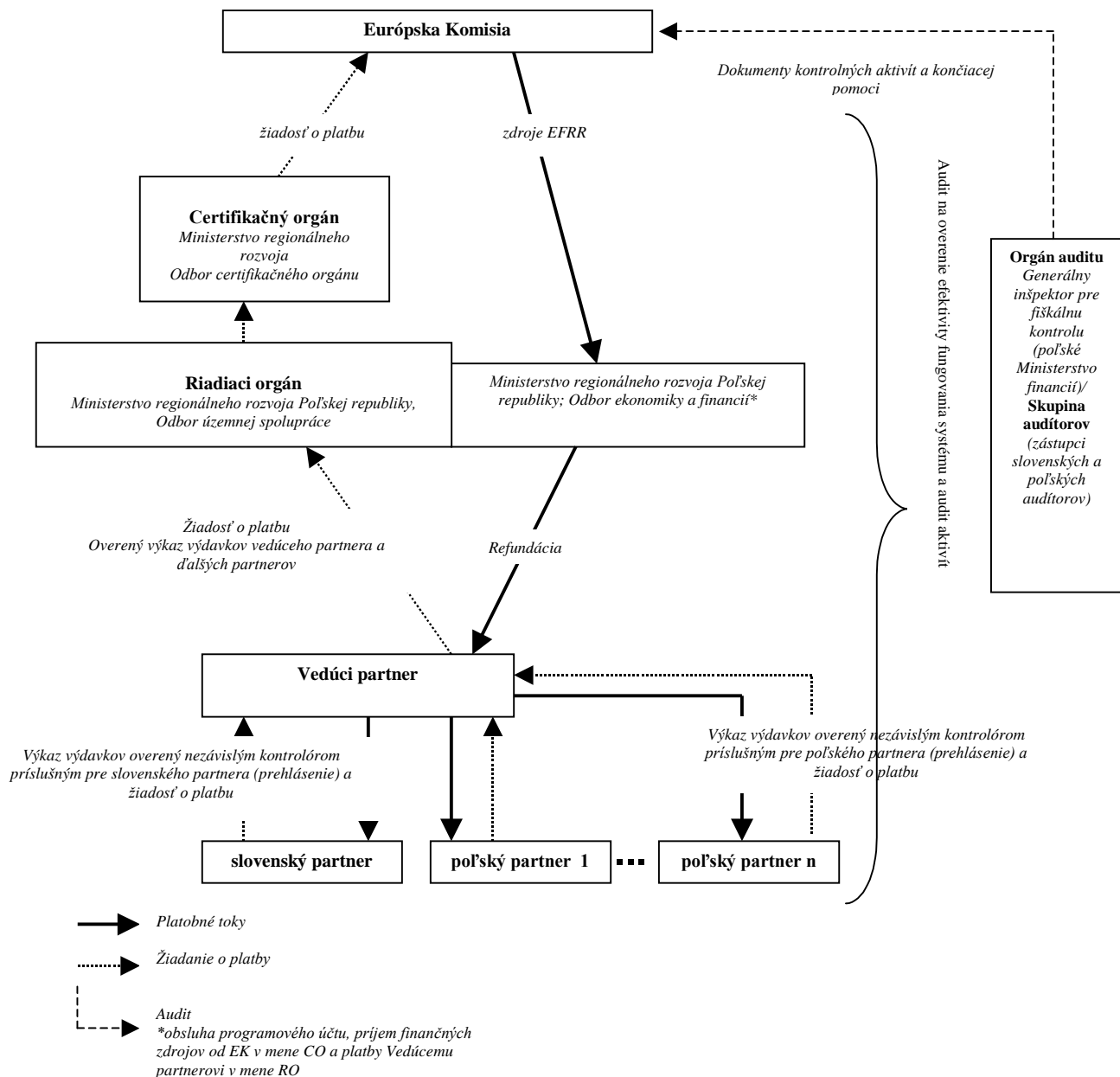
V prípade, že sú k dispozícii ex-post hodnotenia poskytnutej pomoci za programové obdobie 2000 – 2006, môžu sa celkové výsledky v prípade potreby preskúmať pri nasledujúcom ročnom preskúmaní.

Počas implementácie programu môžu byť vykonané hodnotenia vo väzbe na monitoring programu (najmä v prípade ak programový monitoring odhalí odchýlky od cieľov stanovených v operačnom programe, alebo ak existujú návrhy na úpravu programu). Monitorovací výbor rozhodne o priebežných hodnoteniach a o ich tematickom zameraní. Hodnotenia by mali byť vykonané externými expertmi.

8.4. Finančné riadenie

8.4.1. Finančné toky

Finančné toky sú znázornené v nasledujúcej schéme:

Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

V súlade s uvedeným diagramom sa žiadost' o platby a refundácia prostriedkov z ERDF uskutočňuje nasledujúcim spôsobom:

Projektový partner pripraví prehlásenie o vynaložených prostriedkoch (výdavkoch) v danom časovom období implementácie projektu a predloží ho orgánu prvostupňovej kontroly, ktorý mu vydá prehlásenie o vykonaní prvostupňovej kontroly. Zároveň, je aj vedúci partner povinný mať prehlásenie svojich výdavkov overené orgánom prvostupňovej kontroly. Predmet kontroly je definovaný v odseku 8.2.5 tohto dokumentu.

Projektový partner následne predloží žiadost' o platbu spolu s prehlásením Vedúcemu partnerovi.

Vedúci partner predloží súhrnnú žiadost' o platbu v mene všetkých prijímateľov zúčastňujúcich sa na implementácii projektu. Žiadost' o platbu spolu s výsledkom prvostupňovej kontroly vykonanej orgánom zodpovedným za prvostupňovú kontrolu

je predložená Riadiacemu orgánu. RO overí žiadosť o platbu spolu s výsledkom prvostupňovej kontroly a refunduje náklady Vedúcemu partnerovi. Za platby vedúcemu prijímateľovi zodpovedá jednotka, ktorá je zodpovedná za služby spojené s bankovým účtom a uskutočnené platby (v súčasnosti je to Odbor ekonomiky a financií na Ministerstve regionálneho rozvoja Poľskej republiky). Ten refunduje príspevky z ERDF na účet Vedúceho partnera. Potom, v súlade s článkom 20 Nariadenia o ERDF, Vedúci partner prevedie príspevky z ERDF na účty jednotlivých projektových partnerov zainteresovaných v projekte.

Na základe žiadosti o platbu (ktorá bola overená schvaľovacími postupmi) od vedúcich prijímateľov a na základe výsledku prvostupňovej kontroly výdavkov jednotlivých projektových partnerov, vydá Riadiaci orgán Certifikát a vyhlásenie o overení výdavkov a žiadosť o dočasnú platbu a predloží všetko v dohodnutom čase Certifikačnému orgánu.

Po overení týchto dokumentov vydá Certifikačný orgán certifikát a vyhlásenie o overení výdavkov a žiadosť o dočasnú platbu Európskej komisii.

Platba z EK je poslaná na účet Programu (zriadený v EUR), ktorý je spravovaný Ministerstvom regionálneho rozvoja v Národnej banke Poľskej republiky. Obsluha účtu je poskytovaná v mene CO Odborom ekonomiky a financií.

Slovenský Vedúci alebo projektový partner podpíše samostatnú zmluvu o národnom spolufinancovaní. Prostriedky národného spolufinancovania budú prevedené príslušnými inštitúciami v súlade s pravidlami definovanými v samostatnom dokumente.

V súlade s Článkom 17 ods. 3 Nariadenia o ERDF - v prípade, že vedúci prijímateľ neuspel v zabezpečení vrátenia platby od prijímateľa, členský štát na území ktorého je daný prijímateľ lokalizovaný je povinný nahradiť Certifikačnému orgánu sumu neoprávnene vyplatenú tomuto prijímateľovi. Detaily súvisiace so vzájomnou rozpočtovou zodpovednosťou Poľskej republiky a Slovenskej republiky budú upravené v Memorande o porozumení.

8.4.2. Finančná kontrola

Finančná kontrola bude vykonávaná v súlade s legislatívou Spoločenstva a príslušnou národnou legislatívou.

Finančnú kontrolu prostriedkov pre Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľská republika - Slovenská republika vykonávajú nasledovné inštitúcie:

Orgány kontroly I. stupňa	
Poľská republika	Slovenská republika
Ministerstvo regionálneho rozvoja určí inštitúciu zodpovednú za kontrolu projektov	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Systémový audit a audity operácií	
Poľská republika	Slovenská republika
Orgán auditu (Generálny inšpektor pre finančnú kontrolu Poľska) s asistenciou skupiny audítorov	

Úrady finančnej kontroly v regiónoch zastrešených programom	Sekcia auditu a kontroly medzinárodných finančných zdrojov Ministerstvo financií SR v spolupráci s Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR
---	---

Ukončenie programu	
Poľská republika	Slovenská republika
Orgán auditu (Generálny inšpektor pre finančnú kontrolu Poľska) s asistenciou skupiny auditorov	

Predmet kontroly 1. stupňa je definovaný v odseku 8.2.5 tohto dokumentu.

Predmet systémových auditov, auditov operácií a ukončenia programu vykonaných OA, prípadne v zodpovednosti OA je tiež definovaný v odseku 8.2.5 tohto dokumentu. Podrobnejšie informácie o manažmente a systéme kontroly budú popísané v samostatnom dokumente.

8.5. Procedúra žiadostí, hodnotenie a realizácia projektov

8.5.1. Príprava žiadosti

Žiadateľ v etape spracovania projektovej žiadosti musí splniť základnú podmienku programu – cezhraničný charakter projektu, čo v praxi o. i. znamená, že sa na projekte podieľajú najmenej dvaja partneri pochádzajúci z Poľskej a zo Slovenskej republiky. Jeden z partnerov musí byť vedúcim partnerom, plne zodpovedným za projekt, ako z formálneho, tak aj z finančného hľadiska. V súlade s nariadeniami Európskej rady musí partnerská spolupráca spĺňať najmenej dve zo štyroch nasledovných kritérií:

- 1) spoločná príprava projektu
- 2) spoločná realizácia projektu
- 3) spoločný tím
- 4) spoločné financovanie

Spoločný formulár projektovej žiadosti bude vypracovaný obidvoma členskými krajinami v poľskej a slovenskej verzii. Elektronický formulár žiadosti je prístupný na webových stránkach Riadiaceho/Národného orgánu, Spoločného technického sekretariátu, Sprostredkovateľských orgánov, Info bodov a Kontaktných bodov.

V žiadostiach musia byť uvedené okrem iných vecí nasledujúce informácie týkajúce sa:

- partnerov
- aktivít a zámerov projektu
- finančného plánu
- harmonogramu
- ukazovateľov

V prípravnej fáze koncepcie projektu môže žiadateľ využiť pomoc príslušných Regionálnych kontaktných bodov na poľskej strane, alebo Info bodov na strane slovenskej.

Info body a Regionálne kontaktné body radia potenciálnym žiadateľom ohľadom požiadaviek programu a pomáhajú im pri vyplňaní projektových žiadostí. Uvedené inštitúcie konajú v súlade so Spoločným technickým sekretariátom, Riadiacim orgánom a Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR.

8.5.2. Predkladanie žiadostí

V programe platí systém prijímania projektov po vyhlásení výzvy na predkladanie projektových žiadostí. Výzva je ohlásená po dohode s Riadiacim orgánom. Informácie o predkladaní žiadostí sú publikované v lokálnych a regionálnych médiách a na webových stránkach Riadiaceho orgánu, Spoločného technického sekretariátu, Info bodov a Regionálnych kontaktných bodov.

Vo výzve na predkladanie projektových žiadostí musia byť určené dátumy začatia a ukončenia predkladania žiadostí.

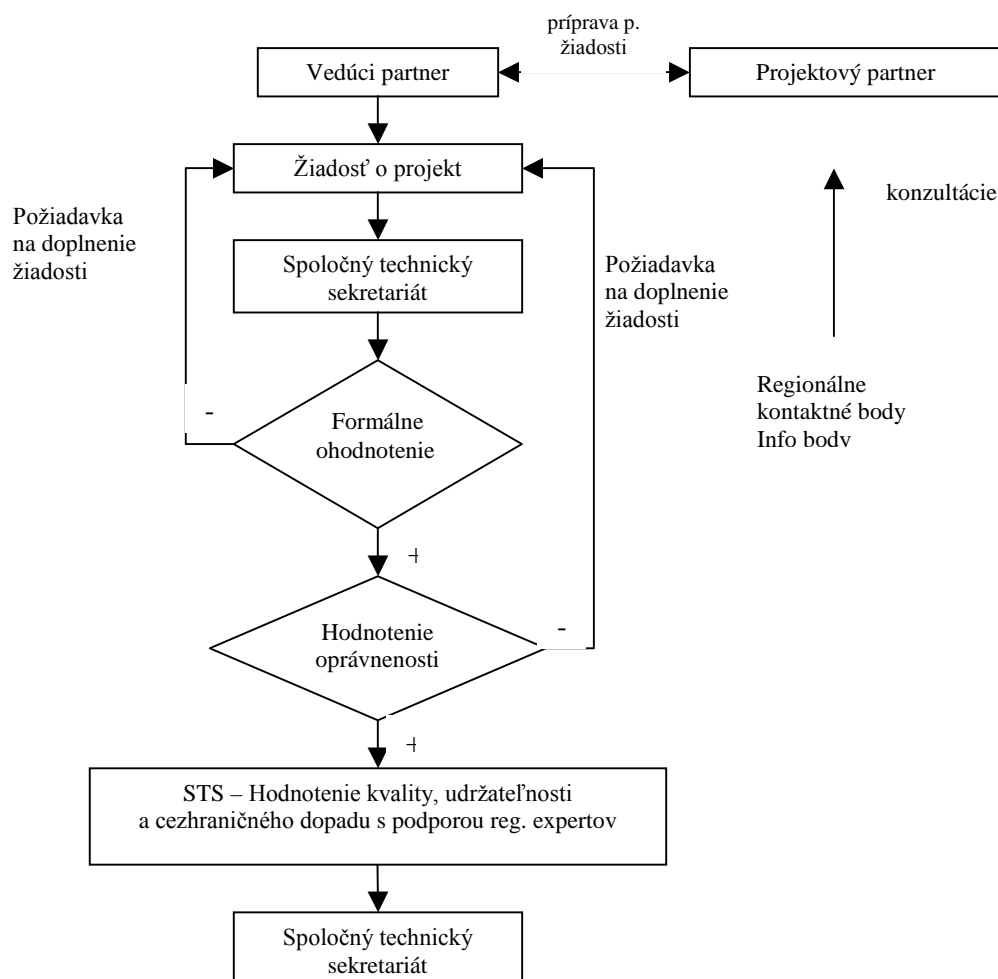
Info body a Regionálne kontaktné body budú viesť nepretržité konzultácie so žiadateľmi. Všetky predložené žiadosti musia rešpektovať princíp vedúceho partnera ako základný princíp.

Všetky projekty vedúceho partnera z Poľskej a Slovenskej republiky budú priamo odovzdané Spoločnému technickému sekretariátu, kde budú registrované.

V prípade mikroprojektov a projektov sieťovania – realizovaných v rámci strešných projektov – budú žiadosti odovzdané priamo príslušnému vedúcemu partnerovi alebo projektovému partnerovi. Na poľskej strane sú to príslušné Euroregióny a na strane slovenskej sú to príslušné Vyššie územné celky. Skutočnosť, že za riadenie miestnych iniciatív sú zodpovedné rozdielne inštitúcie, nebude mať za následok žiadne problémy v realizácii programu týkajúce sa toku informácií, schválenia projektu a koordinácie. Euroregióny na poľskej strane a Vyššie územné celky na slovenskej strane sú relevantní partneri a majú profesionálnych, vysokokvalifikovaných odborníkov, čo znamená, že v európskom meradle sú jednými z najpokročilejších a najkúsenejších jednotiek s veľkou inštitucionálnou inteligenciou riadiacou fondy určené na programy cezhraničnej spolupráce.

Podobný systém riadenia bol zavedený v procese realizácie Iniciatívy Spoločenstva INTERREG III A Poľsko – Slovenská republika. Euroregióny na poľskej strane a Vyššie územné celky na slovenskej strane preukázali kompetentnosť, flexibilitu, rýchlosť rozhodovania a vysokú profesionálnu úroveň pri prijímaní, hodnotení a implementácii projektov.

Predloženie a hodnotenie žiadostí

Hodnotenie žiadosti

Všetky žiadosti odovzdané Spoločnému technickému sekretariátu sú predmetom:

- formálneho hodnotenia
- hodnotenia oprávnenosti
- hodnotenia kvality.

8.5.3. Formálne hodnotenie projektov

Pri formálnom hodnotení sa berú do úvahy: kompletnosť žiadosti vrátane príloh a aktivít, minimálna hodnota finančných príspevkov z vlastných zdrojov, zhodnosť s princípmi štátnej pomoci, duplicitnosť s inými programami EÚ a pod.

8.5.4. Hodnotenie oprávnenosti

Predmetom hodnotenia oprávnenosti je skontrolovať a overiť oprávnenosť projektu (týkajúci sa oprávneného územia a oprávnených nákladov), ako aj oprávnenosti žiadateľa podľa programového dokumentu.

Všetky projektové návrhy, ktoré nespĺnia kritériá formálneho hodnotenia alebo hodnotenia oprávnenosti, musia byť zamietnuté. Žiadosti spĺňajúce všetky požiadavky formálneho hodnotenia a hodnotenia oprávnenosti budú predmetom hodnotenia kvality žiadosti.

8.5.5. Hodnotenie kvality

Žiadosti musia byť predložené priamo Spoločnému technickému sekretariátu, ktorý je zodpovedný za proces hodnotenia. Toto hodnotenie bude vykonané STS. O konzultáciu môžu byť navyše požiadaní aj externí experti (zástupcovia inštitúcií pôsobiacich v oblasti ekológie, ekonomiky, dopravy, prípadne inštitúcií pôsobiacich v iných intervenciách OP). Externí experti na Slovensku budú navrhnutí samosprávnymi krajinami. Navrhnutí externí experti budú vyberaní STS. STS pripraví návrh pre každú projektovú žiadosť, zdôrazňujúci jeho silné a slabé stránky. Tento návrh bude slúžiť ako podklad pre rozhodnutie Spoločného monitorovacieho výboru. Musí byť zabezpečená transparentnosť hodnotiaceho procesu a je potrebné zabrániť vzniku akéhokoľvek konfliktu záujmov.

Technické hodnotenie sa vykonáva na základe nasledujúcich technických kritérií:

Dopad projektu

Cezhraničný dopad a úroveň partnerstva

Regionálny dopad

Prierezové témy

Realizovateľnosť projektu

Kvalita a logika projektového návrhu (zahŕňajúc indikátory dosiahnutia a realizačný plán)

Administratívna kapacita žiadateľa

Rozpočet (do akej miery sú navrhované výdavky potrebné pre implementáciu projektu a či zodpovedajú cenám na trhu)

Udržateľnosť projektu

Dlhodobá organizačná a finančná udržateľnosť

Ako výsledok technického hodnotenia, je pripravený zoznam podľa poradia, ktorý sa potom zašle členom Monitorovacieho výboru. Pre každý projekt, ktorý je uvedený v zozname je pripravený Informačný list, obsahujúci zhrnutie o projekte.

8.5.6. Rozhodnutie o spolufinancovaní a podpísanie zmluvy

Zodpovednosť za záverečné schválenie projektových návrhov má Monitorovací výbor. Monitorovací výbor schváli projekty na základe vnútorných nariadení, ktoré sú definované v Rokovacom poriadku. Rozhodnutie Monitorovacieho výboru je konečné a nedá sa voči nemu odvolať. Spoločný technický sekretariát na svojej web stránke zverejní zoznam, ktorý obsahuje súhrn schválených žiadostí o spolufinancovanie.

Na základe rozhodnutia Monitorovacieho výboru, STS písomne informuje žiadateľov o rozhodnutí týkajúcom sa spolufinancovania. Rozhodnutie o spolufinancovaní môže byť vydané podmienčne, čo znamená, že prijímateľ musí v stanovenom časovom limite splniť určitú podmienku.

Prijatím pozitívneho rozhodnutia o spolufinancovaní z ERDF podpíše prijímateľ zmluvu s Riadiacim orgánom (10% štátneho spolufinancovania bude zabezpečené Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR pre každý slovenský projekt). Zmluva obsahuje medzi iným informáciu o sume projektu so špecifikáciou príspevku z EÚ v jednotlivých fázach realizácie projektu, ako aj o štátnych zdrojoch spolufinancovania.

9 PUBLICITA A ŠÍRENIE INFORMÁCIÍ O PROGRAME

Propagácia programu a informácie o aktivitách budú zabezpečené podľa článku 69 Všeobecného nariadenia. Cieľom je jasným spôsobom informovať prijímateľa o programe cezhraničnej spolupráce a o úlohe Spoločenstva pri cezhraničnej spolupráci Poľská republika – Slovenská republika.

V súlade s článkom 2 Výkonného Nariadenia je Riadiaci orgán programu zodpovedný za prípravu Komunikačného plánu, na základe ktorého budú šírené informácie o podporných zdrojoch v rámci programu.

Monitorovací výbor bude na jeho stretnutiach informovaný o implementácii Komunikačného plánu, o informačných a propagačných akciách.

Komunikačný plán bude v súlade s článkom 2 ods. 2 Výkonného nariadenia a bude obsahovať nasledujúce údaje:

- ciele a cieľové programové skupiny;
- stratégiu opatrení v oblasti informovania a publicity v súvislosti s odporúčaniami Spoločenstva pre štátnu, regionálnu a miestnu úroveň;
- indikatívny rozpočet na plánovanú implementáciu;
- oddelenia alebo ostatné orgány zodpovedné za implementáciu Komunikačného plánu;
- akým spôsobom sú pripravené aktivity v oblasti informovania a publicity v súvislosti s transparentnosťou a súladom programu s Nariadeniami Spoločenstva.

Cieľom Komunikačného plánu je poskytnúť všetkým žiadateľom informácie o Operačnom programe a o Európskych štrukturálnych fondoch. Navyše, jeho cieľom je zvýšiť verejné povedomie o Európskej únii v podporovaní cezhraničnej spolupráce a zabezpečiť transparentnosť spoločných opatrení.

Hlavnými cieľovými skupinami Komunikačného plánu sú:

- regionálne a miestne administratívne orgány a ďalšie orgány verejnej správy
- hospodársky a sociálny partneri
- neštátne organizácie
- Európske informačné centrá
- široká verejnosť v cezhraničnom regióne.

Škála informačných a propagačných aktivít

Plánované aktivity:

- šírenie informácií o požiadavkách na realizáciu projektu získaných od všetkých organizácií podieľajúcich sa na realizácii programu a od príjemcov, zahŕňajúc

nepretržité publikovanie výsledkov zo stretnutí Monitorovacieho výboru, hlavne využitím webových stránok a bulletinov;

- úzka spolupráca s médiami v oboch štátoch (rádio, TV, tlač) za účelom šírenia informácií o podpore v oblasti programu a taktiež prezentovanie dôležitých vzorových alebo pilotných projektov.

Plánované výstupy:

1. Webová stránka, ktorá bude obsahovať:

- informácie o hlavných dokumentoch programu
- kontakty všetkých organizácií zapojených do implementácie programu
- aktuálne informácie o programe – stav realizácie programu, zoznam schválených projektov vrátane výšky poskytnutej podpory, harmonogram plánovaných aktivít vrátane dátumov stretnutí Monitorovacieho výboru
- hypertextové odkazy na ďalšie internetové stránky týkajúce sa Európskej únie a jej aktivít
- odpovede na najčastejšie kladené otázky týkajúce sa programu

2. Informačné materiály:

- brožúry, letáky, CD-ROM týkajúce sa programu
- plagáty, zástavy a ostatné produkty podporujúce EÚ.

3. Informačné stretnutia a školenia:

- najmenej dvakrát do roka školiť cieľové skupiny

V správe o implementácii programu je potrebné prezentovať informácie o realizácii informačných a propagačných aktivít. Po ukončení programu, je potrebné vypracovať záverečnú monitorovaciu správu.

Prijímatelia sú pravidelne informovaní o nariadeniach týkajúcich sa šírenia informácií. Monitorovací proces realizácie projektu je zameraný na dodržiavanie nariadenia pre značenie projektu.

Orgány kompetentné za informačné a propagačné aktivity:

- Riadiaci orgán – zodpovedný za poskytovanie informácií potenciálnym prijímateľom o možnostiach získania podpory a za propagáciu celého programu a jeho výsledkov s pomocou Spoločného technického sekretariátu, Info bodov (na slovenskej strane) a Regionálnych kontaktných bodov (na poľskej strane);
- Spoločný technický sekretariát – preberá celkovú zodpovednosť za poskytovanie informácií a propagáciu programu. Hlavne je zodpovedný za:
  - publikovanie celkových informácií o programe na webovej stránke
  - publikovanie stručných informácií o programe v brožúrach a letákoch
  - vypracúvanie ročných správ a záverečnej správy pre Európsku komisiu
  - realizáciu informačných aktivít vzhľadom na manažment, monitoring a hodnotenie programu

- Info body v Slovenskej republike, lokalizované v hraničnom území (podporované z TA) a Regionálne kontaktné body na poľskej strane (bez podpory TA) poskytujú pomoc a konzultácie pre projektových žiadateľov.

Euroregióny a VÚC v rámci Prioritnej osi III. Mikroprojekty budú zodpovedať za poskytovanie informácií potenciálnym žiadateľom a publicitu v tejto oblasti.

10 IT ÚDAJE A POSTUPY VÝMENY POČITAČOVÝCH ÚDAJOV MEDZI EURÓPSKOU KOMISIOU (EK) A ČLENSKÝMI ŠTÁTMI

Výmena údajov medzi Európskou komisiou a Riadiacim orgánom programu bude uskutočnená prostredníctvom systému výmeny údajov podľa článku 40 Vykonávacieho nariadenia.

Riadiaci orgán (Oddelenie územnej spolupráce Ministerstva regionálneho rozvoja) vyvíja v súlade s čl. 58 a 60 Všeobecného nariadenia, spoľahlivý účtovný, monitorovací a finančný informačný systém v digitalizovanej podobe.

Systém (pracovný názov Evit@) nebude založený na poľskom národnom systéme SIMIK 2004-2006. Systém bude zaznamenávať a uchovávať účtovné záznamy každej operácie v rámci programu a zhromažďovať údaje o implementácii, nevyhnutné pre finančný manažment, monitoring, verifikácie, audity a hodnotenie.

Databáza bude okrem iného zhromažďovať nasledovné informácie o operáciách:

- číslo projektu, názov a označenie prioritnej osi,
- dátum schválenia a podpísania zmluvy,
- dátum začiatku a ukončenia,
- oprávnené náklady a celkové verejné náklady,
- informácie o vedúcom partnerovi a ostatných projektových partneroch zahŕňajúce kontaktné údaje a údaje o bankovom účte vedúceho partnera,
- monitorovacie správy predložené vedúcim partnerom,
- celkové oprávnené náklady na ktoré, bola vyhotovená žiadosť o platbu a celkové oprávnené náklady deklarované z operácie a zahrnuté do vyhlásenia o výdavkoch zaslanom Komisii,
- výdavky vynaložené v územiach pridružených k oprávnenému územiu a výdavky vyplatené mimo Spoločenstva,
- platby poskytnuté vedúcim partnerom,
- informácie o overení a auditoch

Údaje budú zhromaždené v súlade s požiadavkami uvedenými v prílohe 3 Implementačného nariadenia, berúc do úvahy špecifickosť programov územnej spolupráce.

Systémová databáza bude mať za účelom prenosu počítačových súborov Komisii, v súlade s čl. 14 Implementačného nariadenia, schopnosť vytvárať súbory potrebné na prepájanie monitorovacích systémov (interface súbory).

Predpokladá sa, že všetky moduly systému budú plne funkčné v decembri 2008.

Riadiaci orgán je zodpovedný zabezpečiť vstupné údaje do systému a pravidelne aktualizovať všetky dokumenty týkajúce sa Operačného programu.

Výmena údajov bude zabezpečená na základe elektronického podpisu, ktorý je v súlade s článkom 5 Nariadenia 1999/93. Pravidlá, týkajúce sa elektronického podpisu budú stanovené Európskou komisiou.

Za dátum odoslania dokumentu bude Komisia považovať deň odoslania jeho vloženia do systému. Dokument je považovaný za odoslaný, keď je podpísaný elektronickým podpisom v systéme.

Náklady spojené s vývojom systému sú hradené z rozpočtu Komisie v súlade s článkom 43 Vykonávacieho nariadenia. Akékoľvek náklady, ktoré vzniknú počas vývoja cezhraničnej spolupráce medzi národným a spoločným systémom, miestnym a spoločným systémom a akékoľvek výdavky týkajúce sa prispôsobenia národného a regionálnych systémov požiadavkám programového obdobia budú považované za oprávnené výdavky v súlade s článkom 44 Vykonávacieho nariadenia.

V prípade zásahu "vyššej moci", zlyhania systému alebo nedostatočného spojenia, môže Riadiaci orgán poslať požadované dokumenty Komisii v písomnej forme použitím formulárov uvedených v prílohe Vykonávacieho nariadenia (t.j.: IIa, IIb, IIIb, IV, V, VII, VIII, VIIIa, VIIIb, VIIIc, VIId, IX, IXa, IXb, IXc, IXd a X). Riadiaci orgán je zodpovedný za vloženie požadovaných dokumentov do systému hneď ako to bude možné. V tomto prípade je dátum odoslania zhodný s dátumom odoslania dokumentu v písomnej forme.

11 Závery hodnotenia ex-ante a odporúčania a informácie na základe hodnotenia enviromentálnej stratégie

Hodnotenie ex-ante

Hodnotenie ex-ante má za cieľ vylepšiť program a optimalizovať kvalitu implementácie programu s finančnou alokáciou. Hodnotenie bolo spracované pod vedením hodnotiaceho tímu, ktorý pozostával z expertov špecializovaných na metódy hodnotenia, cezhraničnú spoluprácu a takisto aj regionálny rozvoj a konkurencieschopnosť. Prvý návrh hodnotiacej správy sa vzťahoval k návrhu operačného programu z októbra 2006. Ex-ante hodnotenie bolo interaktívnym procesom, kedy návrhy predložené hodnotiteľmi boli prehodnotených programovými partnermi a potom následne vzaté do úvahy počas prípravy ďalšieho návrhu programového dokumentu.

Úloha ex-ante hodnotenia bola dosiahnutá pomocou aplikovania nasledovných hodnotiacich cieľov:

1. Posúdenie sociálno-ekonomickej analýzy a **relevantnosť** stratégie, ktorú je potrebné identifikovať
2. Hodnotenie racionality stratégie a jej **konzistentnosti**, obsahuje:
  - Dôkladnú analýzu cieľov a priorít programu;
  - Hodnotenie konzistentnosti stratégie, obsahuje primeranosť alokovaných finančných zdrojov k strategickým návrhom;
  - Hodnotenie politického rizika pri výbere priorít

3. Posúdenie koherencie stratégie s regionálnymi, národnými a nadnárodnými (pan-Baltic) politikami a Strategickými dokumentmi Spoločenstva (vrátane Lisabonskej stratégie a Göteborgskej stratégie).

4. Hodnotenie očakávaných **výsledkov a dopadov**

5. Posúdenie navrhnutého **systemu implementácie**

- Hodnotenie implementačných podmienok navrhnutých pre riadenie, monitorovanie a hodnotenie programu, zahŕňa aplikáciu predchádzajúcich skúseností a posúdenie možného úzkeho profilovania. Hodnotiteľ vzal do úvahy skúsenosti z implementovania programu INTERREG III A a jeho relevantnosť pre programovanie cezhraničných programov v rámci EÚ;
- Hodnotenie kvality a rozsah uplatňovania dohôd partnerov.

Požiadavka Spoločenstva na pridanú hodnotu Programu v oblasti kľúčových komponentov ex-ante hodnotenia (body 1-5 uvedené hore) bola zapracovaná priamo pri vypracovávaní hodnotenia. Vo všetkých bodoch hodnotenia práca odráža úroveň financovania programu.

Všeobecný názor hodnotiteľov je, že Program je koherentným programom pre cezhraničnú spoluprácu s dobrou štruktúrou opisu charakteristík, cieľov a priorít spolupracujúceho územia a s dobrými podmienkami na implementáciu.

- Analýza programového územia je lepšia, detailnejšie sú opísané problémy a vzájomne súvisiace vzťahy; analýza situácie je podporená uvedenými údajmi.
- SWOT analýza je koherentná s analýzou programového územia a zistené skutočnosti sú uvedené v náležitých kategóriách.
- Sú zvýraznené logické súvislosti medzi identifikovanými problémami a možnosťami, ako aj oblasťami intervencií a cieľov.
- Dané indikátory korešpondujú so systémom cieľov, intervencií a priorít.
- Navrhnutá kapitola implementácie je v súlade s príslušnými nariadeniami a teda je predpoklad dobrého riadenia programu.

Niektoré navrhnuté odporúčenia boli za účelom zlepšiť kvalitu programu.

Hlavné zistenia počas hodnotiaceho procesu

Programová stratégia bola ohodnotená ako kompaktná a korešpondujúca s prevládajúcimi potrebami, ktoré prihliadajú na rozvoj spolupracujúceho cezhraničného územia. Vízia programovej stratégie naznačuje nové výzvy pre cezhraničný regionálny rozvoj.

Úzke zameranie Programu bolo identifikované analýzou ekonomických dát s prihliadnutím na konkurencieschopnosť.

V strategickej časti návrhu programu nebola jasná vízia (alebo všeobecný cieľ) a úlohy (špecifické ciele), ktorá by bola dosiahnuteľná prostredníctvom implementácie programu.

Navrhované opatrenia (ciele) boli opísané vo všeobecnosti a rozdiel medzi nimi nebol jednoznačne zreteľný. V prípadoch cieľov 2.1 a 2.2 neboli deliace línie medzi niektorými opatreniami jednoznačné.

Navrhnutá stratégia a opatrenia opísané v programe umožňujú dosiahnutie potrieb a cieľov regionálnej cezhraničnej spolupráce, takisto ako implementácia programu môže zvýšiť atraktivnosť regiónov cezhraničnej spolupráce pre investorov, obyvateľov a turistov.

Nasledujúce hlavné odporúčania boli posudzované počas programovacieho procesu:

Skompletizovať analýzu, najmä v oblasti ekonomickej štruktúry a výkonnosti (vo vzťahu k realizácii technologického priemyslu, služieb a inovácií), ľudských zdrojov (zamestnanosť) a cestovného ruchu.

- Doladenie cieľov
- Rozčleniť ciele 2.1 a 2.2 pod prioritnou osou 2
- Skompletizovať opis indikatívnych aktivít.

Detailnejšie informácie o hore zmienených odporúčaníach sú priložené v správe ex-ante a boli posúdené inštitúciami zodpovednými za prípravu programu. Kompletná verzia ex-ante hodnotiacej správy je priložená k programu.

Návrhy boli odprezentované hodnotiteľmi počas stretnutia s Riadiacim orgánom, ktoré sa týkali špecifických formulácií v návrhu programu. Podstatné odporúčania, týkajúce sa opisu programových priorit a aktivít a taktiež zlepšenia analýzy, boli vzaté do úvahy počas fázy programovania a budú zohľadnené aj počas fázy implementácie Programu. Interaktívny proces hodnotenia ex-ante a konštruktívne pripomienky hodnotiteľov prispeli k zlepšeniu návrhu programového dokumentu.

Strategické environmentálne hodnotenie

Smernica č. 2001/42/EC Európskeho parlamentu a Rady pre hodnotenie efektov niektorých plánov a programov na životné prostredie (9SEA Smernica), požaduje formálne environmentálne hodnotenie programov, ktoré môžu mať značné dopady na životné prostredie. Zámerom SEA je uistiť sa, že environmentálne následky programov sú identifikované a ohodnotené počas procesu prípravy programu a pred jeho prijatím.

Pokiaľ vezmeme do úvahy špecifickosť a rozsah programov Európskej územnej spolupráce, ktoré pozostávajú najmä z posilňovania spolupráce na cezhraničnej úrovni medzi zainteresovanými partnermi, tak sa priame dopady na životné prostredie neočakávajú. Avšak, z dlhodobého hľadiska môže mať realizácia programových aktivít, špeciálne tých ktoré sa bezprostredne týkajú environmentálnych otázok, vplyv na trvalo udržateľný rozvoj programového územia.

SEA sa bude vykonávať prostredníctvom EKODORA (Konzultačná a inžinierska kancelária).

Prvý návrh hodnotiacej správy o vplyvoch na životné prostredie bol pripravený v apríli 2007 a vzťahoval sa k návrhu Operačného programu z marca 2007.

Záverečné zhrnutie SEA (strategické environmentálne hodnotenie)

Správa SEA obsahuje tieto údaje: postup a metódu hodnotenia, koherenciu Programu, stav životného prostredia, výsledky SEA, monitorovanie, závery a odporúčania.

Správa SEA bola vytvorená podľa odporúčaní orgánov, ktoré stanovili jej rozsah podľa zákona. SEA stanovuje štruktúru a obsah Programu a vyznačuje ciele zamerané na podporu životného prostredia.

V hlavnej časti analyzuje možné dopady na životné prostredie a trvalo udržateľný rozvoj pri implementácii priorit zadefinovaných v Programe. Všetky priority boli podrobené takejto analýze a pracovné skupiny poukázali na hrozby, ktoré môžu nastať počas implementácie Programu. SEA navyše obsahuje možný budúci stav životného prostredia v analyzovanom území. Závery zo SEA môžu byť zhrnuté v niekoľkých bodoch.

Program podporuje variant trvalo udržateľného rozvoja poľsko-slovenského prihraničného územia. Bolo to prejednané v SEA a stanovené v zmysle jeho

ekologických efektov. Rozhodne je to prospešnejšie ako tradičné rozvojové stratégie alebo plánovacie dokumenty.

Z hľadiska prírodných podmienok je pojednávané územie jedným z najhodnotnejších regiónov v Európe. Preto je zahrnuté do programu priorít podporujúcich rozvoj smerom k územiám, ktoré nie sú ohrozené drancovaním prírodných zdrojov, alebo v ktorých nie je narúšaná rovnováha medzi ľudskou činnosťou a prírodou.

SEA analyzuje príležitosti rozvoja prihraničných oblastí a sústreďuje sa na príležitosti zvýšenia životného štandardu miestnych obyvateľov prostredníctvom rozvoja služieb (podpora turistiky). Tento rozvoj je tiež podmienený zlepšovaním verejného vybavenia (voda, odpadová voda, tuhý odpad, možnosť prístupu k lacnejšej zdrojovej energii) a rozvojom infraštruktúry, najmä dopravnej.

V podporovanom území sa môže táto oblasť rozvíjať veľmi rýchlo, čo môže spôsobiť ohrozenia na životnom prostredí (aj na globálnej úrovni) a to vypúšťaním plynov prispievajúcich ku globálnemu otepľovaniu. Preto sa Projekcia sústreďuje na potrebu prijatia rôznych opatrení obmedzujúcich nežiaduce efekty.

Štruktúrovaný prístup k priestoru je veľmi dôležitým aspektom rozvoja územia Programu. Ten bude spočívať v rozšírení konečnej zmluvy o sieti chránených území a stanovení vhodných obmedzení pre tieto siete.

Program predstavuje osobitnú ponuku adresovanú potenciálnym podnikom a organizáciám (dvoch susediacich krajinách) pôsobiacich predovšetkým v oblasti malého priemyslu a služieb, zahŕňajúc činnosti, ktoré by vychádzali z miestnych zdrojov a príležitostí cezhraničnej spolupráce. Navyše, väčšie príležitosti môžu byť v sociálnej a kultúrnej oblasti, ako aj v oblasti vzdelávania a propagácie. Ciele takýchto iniciatív môžu byť konvergentné s výzvami trvalo udržateľného rozvoja.

SEA neregistruje žiadne významné ohrozenia v oblasti životného prostredia vyplývajúce z implementácie Programu. Moderné metódy hodnotenia dopadov na životné prostredie a dopadov na zdravie obyvateľstva budú použité individuálne pri jednotlivých projektoch. V prípade výskytu hrozieb budú tieto obmedzené pomocou metód vyvinutých na spoločnej báze.

Odporúča sa vymedziť väčšiu časť prostriedkov z fondov na mäkké projekty, ktoré predchádzajú environmentálnym rizikám. Taktiež sa odporúča, aby boli ekologické kritériá zapracované do dokumentov pre prípravu, hodnotenie a výber projektov.

Z tohto dôvodu by mali výsledky implementácie Programu zahŕňať:

- Väčšiu integráciu tejto časti Karpát;
- Zlepšenie dostupnosti územia pri zachovaní starostlivosti o jeho prírodné hodnoty;
- Obmedzenie rizík ohrozujúcich kvalitu vôd, pôdy a vzduchu; zlepšenie dostupnosti pitnej vody;
- Rozšírenie ponúk pre podnikanie vrátane tej, ktorá je v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja;
- Zlepšenie územného členenia;
- Podporu podnikateľských aktivít v okrajových oblastiach a na vidieku.

SEA aj Program obsahujú ustanovenia zamerané na zníženie možných negatívnych dôsledkov rýchleho regionálneho hospodárskeho rastu. Predovšetkým to znamená obmedziť: vyňatie hodnotných území z bežných foriem využívania; oddelenie ekosystémov (poškodené oblasti fauny a flóry); zmeny v krajine a viditeľné zásahy; využívanie rekreačných oblastí; oddelenie socio-ekonomických skupín; kontaminácia

podzemných a povrchových vôd; zhoršenie stavu vôd; a výskyt ohrození súvisiacich s haváriami a katastrofami.

Očakáva sa, že predpisy v SEA týkajúce sa ochrany životného prostredia budú vzaté do úvahy pri návrhu Programu a ekologické argumenty obsiahnuté v úvode budú prospešné pri propagácii prihraničného regiónu.

Verejné pripomienkové konanie

V rámci procedúr zameraných na prípravu Operačného programu Európskej územnej spolupráce – sa uskutočnili verejné pripomienkové konania Operačného programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013 a Strategického environmentálneho hodnotenia.

Informácie, týkajúce sa účasti na verejnom pripomienkovom konaní, boli zverejnené na internetovej stránke poľského Ministerstva pre regionálny rozvoj dňa 7. mája 2007 a taktiež zverejnené prostredníctvom oznámení v miestnej tlači v nasledujúcich regiónoch: śląskie, małopolskie a podkarpackie.

Dokumenty: Operačný program a Strategické environmentálne hodnotenie boli sprístupnené na internetovej stránke poľského Ministerstva pre regionálny rozvoj a Regionálnych informačných bodov v regiónoch: śląskie, małopolskie, podkarpackie.

Tieto dokumenty boli taktiež sprístupnené v sídlach zmienených inštitúcií.

Konzultačné stretnutie expertov a predstaviteľov poľského Ministerstva pre regionálny rozvoj s obyvateľmi programového územia sa uskutočnili:

- 28. mája 2007 v Katowiciach
- 29. mája 2007 v Rzeszowe

Nižšie uvedená tabuľka obsahuje informácie o uskutočnených verejných pripomienkových konaniach v oprávnenom programovom území.

Krajina	Časový rámec	Spôsob prerokovania	Prerokované skutočnosti
Poľsko Katovice	28. máj 2007	<p>Správa SEA bola sprístupnená na stránke Ministerstva pre regionálny rozvoj Poľskej republiky (Riadiaci orgán) spolu s návrhom Operačného programu, obidva dokumenty boli taktiež zverejnené na stránkach troch maršáľkovských úradov (regióny: Małopolski, Śląski a Podkarpacki).</p> <p>Príslušná správa o verejných čítaniach bola publikovaná v spravodaji Ministerstva.</p> <p>Nakoniec boli informácie distribuované do miestnej a regionálnej tlače.</p> <p>Poznámky a pripomienky ohľadne návrhu Operačného programu boli tiež zaznamenané v elektronickej podobe a sú k dispozícii na stránkach Ministerstva pre regionálny rozvoj.</p>	<p>Katovice</p> <p>Bolo oslovených približne 170 právnických osôb a asi 150 osôb z regiónu Śląskie a Žilinského kraja. V Katowiciach sa uvedeného stretnutia zúčastnilo 60 osôb.</p> <p>Účastníci zastupovali verejné inštitúcie, partnerské ekonomické a sociálne inštitúcie, výskumné a vzdelávacie inštitúcie, kultúrne a mládežnícke inštitúcie, vidieckych aktérov a mimovládne organizácie zo sociálnych, kultúrnych</p>

Poľsko Rzeszów	29. máj 2007	<p>Na slovenskej strane je kontaktným miestom (inštitúciou) zodpovedným za proces hodnotenia dopadov na životné prostredie Ministerstvo životného prostredia SR, Oddelenie hodnotenia environmentálnych dopadov.</p> <p>Správa SEA a návrh Programu boli zverejnené na internetovej stránke: www.enviroportal.sk.</p> <p>Posledný termín pre podanie stanovísk verejných a ďalších zainteresovaných inštitúcií a organizácií bol 8. jún 2007.</p>	<p>a mládežníckych oblastí.</p> <p>Rzeszow Bolo oslovených približne 1900 osôb z regiónov Małopolskie, Podkarpackie a Prešovského kraja a na spomínanom stretnutí v Rzeszowe sa zúčastnilo 30 osôb. Účastníci zastupovali miestne a regionálne authority, sociálnych a ekonomických partnerov, kultúrne inštitúcie, mimovládne organizácie, univerzity a ďalšie vzdelávacie inštitúcie, atď.</p>
Výsledky		<p>Počas verejných pripomienkových konaní týkajúcich sa oboch dokumentov neboli prijaté žiadne pripomienky týkajúce sa Strategického environmentálneho hodnotenia a pripomienky predložené k návrhu Operačného programu boli vzaté na posúdenie.</p> <p>V rámci určeného konečného termínu na predkladanie pripomienok, Ministerstvo životného prostredia SR neobdržalo žiadne pripomienky.</p> <p>Technické pripomienky prijaté z poľského Ministerstva životného prostredia boli v plnej miere vzaté do úvahy pri príprave správy SEA.</p>	

Monitoring vplyvov na životné prostredie

Program je členený v súlade s princípmi, ktorých napĺňanie výrazne prispieva k redukcii nepriaznivých zmien v environmentálnych podmienkach.

Je však dôležité zavádzať organizačné opatrenia, ktoré umožňujú znižovať ekologické hrozby, ktoré by mohli súvisieť s implementáciou programu, konkrétne:

- hodnotenie ekologických vplyvov realizácie programu v súlade s nižšie uvedenými odporúčaniami
- primeraná alokácia prostriedkov Programu, takým spôsobom, že potenciálne ekologicky nebezpečné projekty budú obmedzené alebo modifikované
- vhodný rámec predpisov týkajúcich sa žiadostí, ktoré podporia projekty prispievajúce k ochrane životného prostredia a princípu trvalo udržateľného rozvoja

- široká účasť všeobecnej verejnosti v procese rozhodovania o alokácii prostriedkov na jednotlivé úlohy
- verifikácia Programu v niekoľkoročných intervaloch
- porovnanie programu s inými strategickými dokumentmi, ekologickými problémami na rôznych úrovniach a územnými rozvojovými plánmi jednotlivých územných oblastí

V procese strategického hodnotenia môžu byť uvedené prijateľné a odporúčané minimalizujúce, kompenzačné a monitorovacie opatrenia (zodpovedajúce daným podmienkam), súvisiace so špecifickými projektmi, ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie.

Program umožňuje znižovať, predchádzať, limitovať a kompenzovať (v zmysle vplyvu na prírodu) negatívne environmentálne dopady, ktoré môžu vyplývať z implementácie dokumentu. Navyše to podnecuje zainteresované osoby k uzatváraniu bilaterálnych dohôd a zavádzaniu štandardizácie. Projekty, ktoré sú výsledkom implementácie Programu, môžu prispieť k udržateľnejšiemu rozvoju prostredníctvom uplatnenia opatrení (charakteristických pre jednotlivé sektory), ktoré eliminujú alebo obmedzujú negatívne vplyvy na životné prostredie.

Otázka monitorovania podmienok životného prostredia v priebehu plnenia úloh Programu je v tomto území mimoriadne dôležitá, ale rozsah Programu neumožňuje zaviesť samostatný prieskum a systém opatrení. Využitý môže byť existujúci národný environmentálny monitorovací systém oboch krajín (Národná inšpekcia ochrany životného prostredia, zastúpená oblastnými orgánmi ochrany životného prostredia v Rzesowe, Krakove a Katoviciach a pobočkami v Przemysle, Krosne, Nowom Saczy, Tarnowe a Bialsko-Biale a Slovenská agentúra životného prostredia). Je dôležité poukázať na veľmi dôležitú úlohu týchto organizácií pri realizácii Programu.

Je potrebné zdôrazniť, že monitorovanie vplyvov na životné prostredie bude priamo spojené s monitoringom Programu ako celku a odvoláva sa na očakávané aktivity v rámci Programu. Predovšetkým bude monitoring zodpovedať na otázky či odporúčané opatrenia v SEA boli dodržané a vykonané v prípade aktivít, ktoré mohli mať vplyv na životné prostredie (t.j. kontrolovať SEA správy pri projektoch, v ktorých sú tieto správy požadované).

Integrácia výsledkov SEA do Programu

SEA bolo vytvorené v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja a v tomto štádiu (pred podrobným popisom úloh, rozhodnutí o alokácii prostriedkov a kritérií pre výber projektov) nepredpokladá žiadny nárast ekologických hrozieb v analyzovanom území.

Naopak, posudzované prioritné osi naznačujú, že tlak na životné prostredie sa zníži. Implementácia špecifických skupín úloh súvisiacich s jednotlivými prioritami môže viesť k :

- stabilizácii dobrého stavu ovzdušia v celom území a likvidácii lokálnych zdrojov znečistenia ovzdušia sprevádzaných určitým zvýšením emisií z dopravných prostriedkov.
- postupnému zlepšovaniu kvality vody, vrátane zlepšeného prístupu k pitnej vode, avšak sprevádzaný problémom, ktorý súvisí s neobmedzeným prístupom k pitnej vode.
- stabilizácii kvality pôdy, terénu a vegetácie
- zlepšeniu štruktúry ochrany prírody
- postupnému zlepšovaniu v oblasti odpadového manažmentu

- zlepšeniu priestorového usporiadania a ozdravenia sídiel
- výraznému zlepšeniu ekologického povedomia
- zavádzaniu (vo väčšom rozsahu) pro-ekologického podnikania, "zelenej konkurencie" a predovšetkým, vhodného cestovného ruchu a produkcie v súlade s ochranou prírody (OZE, environmentálna veda a technológia, obnova a recyklácia) v programovom území.

Strategické environmentálne hodnotenie bolo interaktívnym procesom počas ktorého boli odporúčania vzaté do úvahy pri spracovaní návrhu Operačného programu. Odporúčania sa vzťahovali na fázu programovej implementácie. Ďalšie odporúčania a poznámky ohľadom SEA boli získané počas verejných pripomienkových konaní. Neboli navrhnuté žiadne podstatné zmeny týkajúce sa návrhu Operačného programu.

Správa SEA bola zaslaná na pripomienkovanie aj príslušným orgánom pre oblasť životného prostredia (vrátane poľského a slovenského Ministerstva životného prostredia). Pripomienky od poľského Ministerstva životného prostredia boli vzaté do úvahy a zapracované do revidovanej verzie SEA. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že implementácia Programu nebude mať negatívny dopad na životné prostredie a že dokument SEA je odporúčaný na schválenie, tak ako uviedlo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, pod podmienkou, že jednotlivé projekty budú pred schválením podrobené hodnoteniu dopadu na životné prostredie, v súlade s národnou legislatívou a Smernicami EIA a SEA.

Výsledkom verejných konzultácií a hodnotenia SEA je to, že bude vypracované samostatné hodnotenie dopadu na životné prostredie a vykonajú sa verejné konzultácie pre každý jeden špecifický typ projektu uvedený v správe.

Uskutočnená analýza SEA poukazuje na potrebu obmedzenia podielu fyzických projektov v prospech mäkkých projektov a zdôraznenia pro-ekologických úloh v priebehu procesu výberu projektov. Program by mal byť, na základe uvedeného, formulovaný realizovateľným spôsobom a mal by byť pozitívne vnímaný mimovládny ekologickými organizáciami a občanmi, ktorí sa zaujímajú o kvalitu svojho životného prostredia. Tieto odporúčania boli vzaté do úvahy pri príprave návrhu Operačného programu.

Do kritérií na výber projektov a sprievodných dokumentov k Programu boli doplnené informácie o požiadavke na udržateľnosť projektu z hľadiska jeho vplyvu na životné prostredie.

Všetky intervencie vykonané v rámci Programu budú prispievať k udržateľnému hospodárskemu a sociálnemu rozvoju programového územia v súlade so SEA. Taktiež majú uskutočnené intervencie prispieť k udržateľnému rozvoju životného prostredia.

Princíp trvaloudržateľného rozvoja (berúc do úvahy aj environmentálne hľadisko) je braný ako jedna z tém cezhraničného významu v rámci programu, príslušné informácie budú zdôraznené v Programe.

Toto odporúčanie je potrebné vziať na zreteľ v procese výberu projektov v rámci programu. Odporúčenie zohľadňuje, že pri jednotlivých procedúrach bude zavedený monitoring dopadov na životné prostredie.